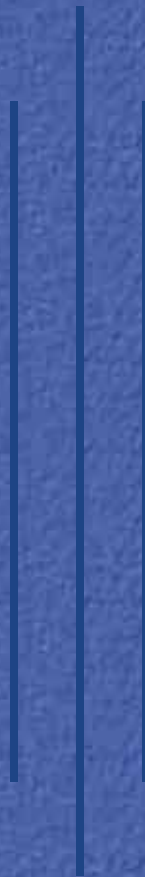

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को
वार्षिक प्रतिवेदन

कार्तिक २०७७

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को
वार्षिक प्रतिवेदन

कार्तिक २०७७

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सञ्चालक बोर्ड

(मिति २०७७।०७।२५ सम्म)

श्री भिष्मराज ढुङ्गाना

अध्यक्ष

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

श्री श्रीकृष्ण नेपाल

सदस्य

सह-सचिव

नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय

श्री निर्मला अधिकारी भट्टराई

सदस्य

सह-सचिव

नेपाल सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला
मन्त्रालय

डा. गुणाकर भट्ट

सदस्य

कार्यकारी निर्देशक

नेपाल राष्ट्र बैंक

श्री युद्ध राज ओली

सदस्य

उपाध्यक्ष

नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था

श्री शेखर गोल्छा

सदस्य

वरिष्ठ उपाध्यक्ष

नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ

श्री अशोक कुमार पौडेल

विज्ञ सदस्य

नेपाल सरकारबाट मनोनित

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सञ्चालक बोर्ड

(२०७७ असार मसान्तसम्म)

श्री भिष्मराज दुङ्गाना
अध्यक्ष
नेपाल धितोपत्र बोर्ड

श्री यज्ञ प्रसाद दुङ्गेल
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

श्री निर्मला अधिकारी भट्टराई
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला
मन्त्रालय

डा. गुणाकर भट्ट
सदस्य
कार्यकारी निर्देशक
नेपाल राष्ट्र बैंक

श्री मदनकृष्ण शर्मा
सदस्य
उपाध्यक्ष
नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था

श्री शेखर गोलछा
सदस्य
वरिष्ठ उपाध्यक्ष
नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ

श्री अशोक कुमार पौडेल
विज्ञ सदस्य
नेपाल सरकारबाट मनोनित

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

उच्च व्यवस्थापन

श्री भिष्मराज ढुङ्गाना
अध्यक्ष

श्री निरज गिरी
कार्यकारी निर्देशक

श्री मुक्तिनाथ श्रेष्ठ
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री विनयदेव आचार्य
उप कार्यकारी निर्देशक

डा. नवराज अधिकारी
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री कृष्ण राज पोखरेल
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री रुपेश के.सी
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री दीपा दाहाल
उप कार्यकारी निर्देशक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

अध्यक्षको मन्तव्य

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ मा भएको व्यवस्था अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को नेपाल धितोपत्र बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको छ । यस वार्षिक प्रतिवेदनमा विश्व तथा नेपालको आर्थिक स्थिति र धितोपत्र बजारको स्थिति, धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको गतिविधिहरू र बोर्डको धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहल, कामकारवाहीहरू तथा वित्तीय स्थितिको समीक्षा गरिएको छ ।

विश्वभर महामारीका रूपमा देखिएको कोभिड-१९ का कारणले स्थानीय तथा विश्व आर्थिक गतिविधिमा संकुचन आई धितोपत्र बजारमा समेत यसको प्रभाव परेको छ । महामारीको कारणले हुन गएको लकडाउनले गर्दा वर्षको उत्तरार्धमा सहज रूपमा कार्यालय सञ्चालन हुन नसक्दा आ.व. २०७६।७७ को बोर्डबाट स्वीकृत कार्यक्रम अनुसारका कार्यहरू सम्पन्न गर्न कठिनाई हुन पुग्यो । यो समस्या जुन अद्यापि विद्यमान रहेको अवस्था छ । विषम परिस्थितिका बाबजुद बोर्डबाट आ.व. २०७६।७७ मा केही महत्वपूर्ण कार्यहरू भने सम्पादन गरिएको छ ।

समीक्षा वर्षमा नेपाल धितोपत्र बोर्ड सूचना प्रविधि नीति, २०७६ जारी गरिएको छ । त्यसैगरी धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ मा बुक विल्डिङ्ग विधिमाफर्त सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने, हकप्रद सेयर निष्काशनलाई थप प्रभावकारी बनाउने लगायतका व्यवस्था समावेश गरी नियमावली संशोधनका साथै सामूहिक लगानी कोष, क्रेडिट रेटिंग, मर्चेन्ट बैंकर तथा धितोपत्र दलाल व्यवसायीसम्बन्धी नियमावलीहरूको समसामयिक संशोधन गरिएको छ । २०७६ चैतमा लकडाउन भएपछि सेयर राफसाफ तथा कारोबार ग्राहकले घरमै बसी बसी गर्न नसक्ने अवस्था नहुँदा करिब तीन महिना धितोपत्रको दोस्रो बजार बन्द गर्नु परेकोमा यस अवधिमा प्रविधि तथा प्रणालीमा सुधार गरी स्वचालित बनाउन सकिएको छ । त्यस्तै, वि.स. २०७६ असारबाट स्वचालित कारोबार प्रणालीमाफर्त ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार गर्न सक्ने व्यवस्था भएको छ ।

बोर्डबाट सञ्चालन हुदै आएको पाक्षिक लगानीकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रम तथा प्रत्यक्ष संवाद कार्यक्रमलाई थप परिष्कृत गरी निरन्तरता दिइएको छ । पुँजीगत लाभकर गणनालाई थप सरल र सहज बनाउने क्रममा लगानीकर्ता स्वयंले सिडिएससीको वेबसाइटमाफर्त आधार मूल्य प्रविष्ट गरी पेश गर्न सकिने व्यवस्था भएको छ । मार्जिन कारोबार सञ्चालन गर्नका लागि २१ धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले अनुमति प्राप्त गरेकोमा तिनीहरूको कारोवारलाई सञ्चालन तथा विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । साथै खुलामुखी सामूहिक लगानी कोष सञ्चालनलाई सहजिकरण गरिएको छ । विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५ लागू गरिएकोमा उक्त कोष सञ्चालनका लागि अनुमति प्राप्त गर्नका लागि बोर्डमा छ वटा निवेदन प्राप्त भई सो को अध्ययन भैरहेको छ । नेपालको धितोपत्र बजारका कानुनी प्रावधानहरूलाई समसायिक बनाउनुका साथै अन्य सुधार गरी आधुनिक बनाईदै लगेको छ । यसका बाबजुद बजारलाई अभै पारदर्शी, भरपर्दो, स्वच्छ, प्रतिस्पर्धी, प्रविधिमैत्री एवं लगानीकर्ता मैत्री बनाई धितोपत्र बजारमा स्थिरता ल्याउनुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

अन्त्यमा, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय र कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंकका साथै अन्य सरोकारवाला निकाय तथा सम्पूर्ण बजार सहभागीहरूलाई धितोपत्र बजारको विकासका लागि आ-आफ्नो क्षेत्रबाट पुऱ्याउनु भएको योगदान तथा सहयोगको लागि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

नेपालको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको धितोपत्र बजार बनाउन सहयोग गरिरहेको IOSCO, OECD/INFE, World Bank, ADB, Securities Exchange Board of India (SEBI), Bangladesh Securities Exchange Commission (BSEC) तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध भएका संस्थाहरूबाट बोर्डलाई प्राप्त सहयोगका लागि समेत कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । साथै, बजार सुधार तथा विकास कार्यलाई अगाडि बढाउनमा सञ्चालक समितिका सदस्यज्यूहरूले पुऱ्याउनु भएको रचनात्मक योगदानप्रति आभार व्यक्त गर्दै बजार विकास र सुधारमा प्रतिबद्ध बोर्डका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

कार्तिक २५, २०७७

श्री भिष्मराज ढुंगाना
अध्यक्ष

विषय-सूची

भाग-एक

संक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व आर्थिक स्थिति	१
आर्थिक वृद्धि	१
मूल्य स्थिति	२
१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था	३
वास्तविक क्षेत्र र मूल्य स्थिति	३
मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र	४
सरकारी वित्त क्षेत्र	४
बाह्य क्षेत्र	५

भाग-दुई

धितोपत्र बजारको स्थिति

२.१ विश्व धितोपत्र बजार	७
विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांक	९
विश्वका प्रमुख बजारको बजार पुँजीकरण	९
सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था	१०
२.२ नेपालको धितोपत्र बजार	१०
२.२.१ प्राथमिक बजार	११
धितोपत्र दर्ता तथा विवरण पत्र स्वीकृति	१३
सार्वजनिक निष्काशन अनुमति	१३
प्राथमिक बजारमार्फत् क्षेत्रगत पुँजी परिचालन	१४
साधारण सेयर निष्काशन अनुमति	१५
हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन	१६
ऋणपत्र दर्ता तथा निष्काशन	१७
बोनस सेयर दर्ता तथा निष्काशन	१७
सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन	१८
२.२.२ धितोपत्रको दोस्रो बजार	१८
२.२.२.१ धितोपत्रको दोस्रो बजारका परिसूचकहरू	१९
धितोपत्रको कारोबार	१९
धितोपत्रको बजार पुँजीकरण	२०
नेप्से तथा नेप्से फ्लोट सूचकांक	२१
सूचीकृत संगठित संस्था	२२
सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य	२२
नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.वाट सम्पादन गरिएका मुख्य कार्यहरू	२३
२.२.२.२ ऋणपत्र बजार	२३

२.२.२.३ ओटिसी बजार	२४
२.२.३ धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा	२४
सिडिएससिबाट सम्पादन गरिएका प्रमुख कार्यहरू	२५
२.२.४ क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा	२६
२.३ समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहलहरू	२६
नीतिगत तथा कानुनी संरचनाको विकास तथा सुदृढीकरण	२७
बजार पूर्वाधारहरूमा सुधार तथा विकास	२८
बजार सुपरिवेक्षण व्यवस्थामा सुधार	२८
बजार सहभागीहरूको व्यवसायिकता तथा स्तर अभिवृद्धि	२९
अध्ययन तथा अनुसन्धान र प्रकाशन	२९
छलफल, प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि	३०
२.४ धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम	३०
२.५ विशिष्टीकृत लगानी कोष	३२
२.६ वस्तु विनिमय बजार	३२

भाग-तीन

बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ बोर्डको स्थापना	३५
३.२ बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकारहरू	३५
३.३ सञ्चालक बोर्ड	३६
३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन	३७
३.५ समितिहरू	३७
३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था	३८
३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध	३९

भाग-चार

बोर्डका कामकारवाहीहरू

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण	४१
४.२ कानुनी व्यवस्था, कानुन प्रवलीकरण तथा राय सुझाव	४२
४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन	४३
४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम	४८
४.५ छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	४८
४.६ तालिम तथा सेमिनार	४९
४.७ प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह	४९
४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान	५०

भाग-पाँच

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारमा विद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरु

५.१ धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती	५१
५.२ वस्तु विनिमय बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती	५३

तालिका सूची

तालिका-१.१ विश्वको आर्थिक वृद्धिदर	१
तालिका-१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था (आधारभूत मूल्यमा)	५
तालिका-२.१ विश्व धितोपत्र बजारको अवस्था	८
तालिका-२.२ विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारको सूचकांक	९
तालिका-२.३ विश्वका प्रमुख बजारको धितोपत्र बजारको पुँजीकरण	९
तालिका-२.४ सन् २०१९ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था(अमेरिकी डलर मिलियनमा)	१०
तालिका-२.५ धितोपत्रको बजारको संक्षिप्त भल्लक	११
तालिका-२.६ धितोपत्रको प्राथमिक बजार	१२
तालिका-२.७ प्राथमिक बजारमा क्षेत्रगत पुँजी परिचालन	१४
तालिका-२.८ धितोपत्रको दोस्रो बजार	१८
तालिका-२.९ धितोपत्रको दोस्रो बजारको कारोबार स्थिति	१९
तालिका-२.१० सूचीकृत संगठित संस्थाको क्षेत्रगत अवस्था	२२
तालिका-२.११ ओटिसि बजारको अवस्था	२४
तालिका-२.१२ धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्था	२५
तालिका-३.१ आ.व. २०७६।७७ मा बोर्डको सञ्चालक बोर्डका सदस्यहरु	३७
तालिका-४.१ सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाह	४७
तालिका-४.२ सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको वार्षिक साधारण सभा सम्बन्धी विवरण	४७
तालिका-४.३ लगानीकर्ता सचेतना तथा पुँजी बजार सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम	४८
तालिका-४.४ धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम	४८

चार्ट सूची

चार्ट १.१ विश्वको आर्थिक वृद्धिदर	२
चार्ट १.२ नेपालको आर्थिक वृद्धिदर	३
चार्ट १.३ समग्र उपभोक्ता मुद्रास्फितिदर	४
चार्ट २.१ धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन रकम	१२
चार्ट २.२ धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन संख्या	१२
चार्ट २.३ धितोपत्र दर्ता, सार्वजनिक निष्काशन अनुमति तथा बोनस सेयर दर्ता	१३
चार्ट २.४ सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम	१४
चार्ट-२.५ साधारण सेयर निष्काशन अनुमति रकम	१६
चार्ट २.६ हकप्रद सेयर निष्काशन रकम	१६
चार्ट २.७ ऋणपत्र निष्काशन रकम	१७
चार्ट २.८ बोनस सेयर दर्ता तथा निष्काशन	१७
चार्ट २.९ सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन	१८
चार्ट २.१० धितोपत्रको वार्षिक कारोबार	२०
चार्ट २.११ कुल बजार पुँजीकरण र फ्लोट बजार पुँजीकरण	२१
चार्ट २.१२ बजार पुँजीकरण र बजार पुँजीकरणमा क्षेत्रगत प्रतिशत	२१
चार्ट २.१३ नेप्से र नेप्से फ्लोट सूचकांक	२१
चार्ट २.१४ सूचीकृत संगठित संस्थाको अवस्था	२२
चार्ट २.१५ अभौतिकीकरणको प्रवृत्ति	२५

भाग-एक

सक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व आर्थिक स्थिति

आ.व. २०७६।७७ को विश्व आर्थिक स्थितिमा संकुचित आएको प्रारम्भिक प्रक्षेपण छ। सन् २०१९ को डिसेम्बर बाट शुरुवात भएको कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) ले विश्वव्यापी महामारीको रूप लिइ ठूलो मात्रामा मानवीय क्षति हुनुको साथै विश्व अर्थतन्त्रमा समेत गम्भीर असर परेको छ। यसको नियन्त्रण गर्न विश्वव्यापी रूपमा अवलम्बन गरिएका कदमहरूबाट उत्पादनदेखि आपूर्तिसम्मको श्रृंखला खल्बलिएको, विश्वव्यापीरूपमा गरिबी र बेरोजगारीमा चाप पर्नुका साथै विश्व अर्थतन्त्र नै मन्दीतर्फ धकेलिएको अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूले संकेत गरेका छन्।

कोरोना महामारीको संक्रमण नियन्त्रण गर्नका लागि अवलम्बन गरेका कदमहरूले सन् २०२० मा विश्व अर्थतन्त्र ३.३ प्रतिशतले विस्तार हुने गत बर्ष गरिएको अनुमान भन्दा फरक विश्व अर्थतन्त्र ४.४ प्रतिशतले संकुचन हुने प्रक्षेपण अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले, सन् २०२० अक्टोबरमा गरेको छ। उक्त संक्रमण क्रमशः कम हुदै गई सन् २०२० को दोस्रो त्रैमासिक पछाडि आर्थिक अवस्था सामान्यीकरण तर्फ जाँदा सन् २०२१ मा विश्व अर्थतन्त्र ५.२ प्रतिशतले विस्तार हुन सक्ने प्रक्षेपण समेत उक्त कोषले गरेको छ। विश्वको आर्थिक स्थितिको समिक्षा आर्थिक वृद्धि, मूल्य स्थिति र अन्य परिसूचकहरूको सआधारमा देहाय अनुसार गरिएको छ।

क) आर्थिक वृद्धि

सन् २०२० मा विश्वको आर्थिक वृद्धि दरमा संकुचन आउने देखिन्छ। अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले सन् २०२० को अक्टोबर महिनामा गरेको प्रक्षेपण अनुसार विकसित मुलुकहरू कोभिड-१९ को प्रभावबाट बढी प्रभावित हुने अनुमानसहित सन् २०२० मा यी मुलुकहरूको आर्थिक वृद्धि ५.८ प्रतिशतले संकुचन हुने र उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र ३.३ प्रतिशतले संकुचन हुने प्रक्षेपण रहेको छ। यस्तै उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र सन् २०२१ मा ६.० प्रतिशतले वृद्धि हुने अनुमान कोषको रहेको छ। विश्व अर्थतन्त्रमा कोभिड-१९ को प्रभाव सन् १९३० को महामन्दी र सन् २००९ को विश्व वित्तीय संकट भन्दा बढी रहेको अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको अनुमान रहेको छ। सन् २०१९ मा चीनको अर्थतन्त्र ६.१ प्रतिशतले बढेकोमा सन् २०२० मा १.९ प्रतिशतले मात्र विस्तार हुने र सन् २०२१ मा ८.२ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान कोषको रहेको छ। त्यसैगरी दक्षिण एशियाली मुलुकहरूमध्ये सन् २०१९ मा ४.२ प्रतिशतले वृद्धि भएको भारतीय अर्थतन्त्र सन् २०२० मा १०.३ प्रतिशतले संकुचन हुने प्रक्षेपण भएपनि सो अवस्थामा सुधार आई सन् २०२१ मा ८.८ प्रतिशतले वृद्धि हुने प्रक्षेपण अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले गरेको छ।

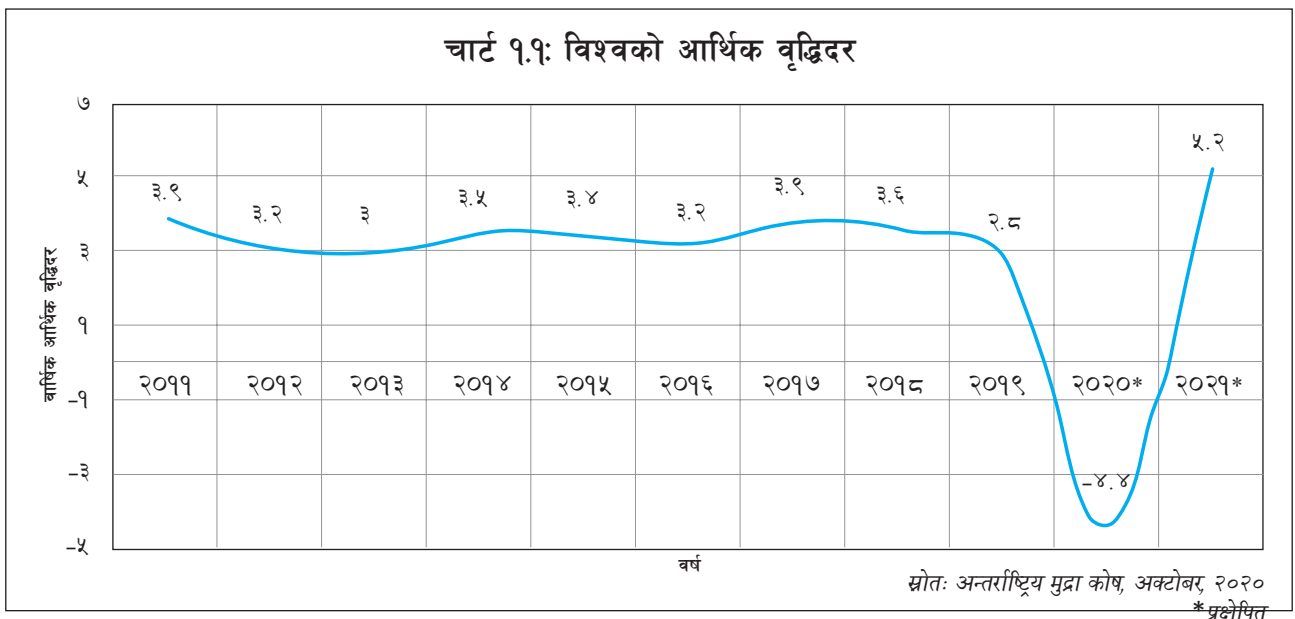
सन् २०२० मा दक्षिण एशियाली मुलुकहरूमध्ये माल्दिभ्स, श्रीलंका, पाकिस्तान र अफगानिस्तानको अर्थतन्त्र संकुचित हुने अनुमान रहेको छ। दक्षिण एशियाली मुलुकहरूमध्ये कोभिड-१९ को प्रभाव सबैभन्दा बढी माल्दिभ्सको अर्थतन्त्रमा पर्ने अनुमान रहेको छ। विश्वको आर्थिक वृद्धि दर तालिका १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १.१						
विश्वको आर्थिक वृद्धिदर (वार्षिक प्रतिशत परिवर्तन)						
क्र.सं.	विवरण	आर्थिक वर्ष				
		२०१७	२०१८	२०१९	२०२० प्रक्षेपित	२०२१ प्रक्षेपित
१	विश्व अर्थतन्त्र	३.९	३.६	२.८	-४.४	५.२
२	विकसित अर्थतन्त्र	२.५	२.२	१.७	-५.८	३.९
३	उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र	४.८	४.५	३.७	-३.३	६.०
४	उदीयमान तथा विकासशील एशियाली मुलुकहरू	६.७	६.३	५.५	-१.७	८.०
५	मध्यपूर्व तथा मध्य एसिया	*	२.१	१.४	-४.१	३.०
६	अफ्रिका	*	३.३	३.२	-३.०	३.१
७	उदीयमान तथा विकासशील युरोपेली मुलुकहरू	४.३	३.३	२.१	-४.६	३.९
८	युरोपियन युनियनका मुलुकहरू	२.९	१.८	१.३	-८.३	५.२
९	न्यून आय भएका विकासशील अर्थतन्त्र	४.८	५.१	५.३	-१.२	४.९
१०	अमेरिका	२.२	२.२	१.७	-५.८	३.९
११	जापान	१.९	०.३	०.७	-५.३	२.३

१२	चीन	६.९	६.७	६.१	१.९	८.२
१३	दक्षिण एसियाली राष्ट्रहरू					
	बंगलादेश	७.६	८.०	७.९	२.०	-
	भुटान	६.३	३.७	५.३	२.७	-
	भारत	७.०	६.१	४.२	-१०.३	८.८
	माल्दिभ्स	६.८	६.९	५.७	-८.१	-
	नेपाल	८.२	६.७	७.१	२.५	-
	श्रीलंका	३.६	३.३	२.३	-०.५	-
	पाकिस्तान	५.२	५.५	३.३	१.५	-
	अफगानिस्तान	२.९	२.७	३.०	-३.०	-

स्रोत: वर्ल्ड इकोनोमिक आउटलुक, अक्टोबर २०२०, आइएमएफ, आर्थिक सर्वेक्षण, २०७६।७७, नेपाल सरकार, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग
* उपलब्ध हुन नसकेको

विगत दश वर्षको विश्वको आर्थिक वृद्धि दर चार्ट १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ख) मूल्य स्थिति

मूल्य स्थितिको सम्बन्धमा विकसित देश र उदीयमान एवं विकासशील देशहरूको स्थिति फरक रहेको देखिन्छ। अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले विकसित अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धिदर सन् २०१९ को तुलनामा सन् २०२० मा ०.९ बिन्दुले कमी आई ०.५ प्रतिशत हुने प्रक्षेपण गरेको छ। त्यसैगरी, उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धिदर सन् २०१९ मा ५.० प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२० मा ४.६ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण रहेको छ। उदीयमान तथा विकासशील एशिया, उदीयमान तथा विकासशील युरोप, मध्यपूर्व तथा मध्य एसियाली मुलुकहरूको मुद्रास्फीति घट्ने र न्यून आय भएका विकासशील अर्थतन्त्रको मुद्रास्फीति बढ्ने प्रक्षेपण छ। साथै सन् २०२१ मा उदीयमान तथा विकासशील एशिया, उदीयमान तथा विकासशील युरोप तथा उदीयमान तथा विकासशील ? कुन क्षेत्र हो ? अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धिदर सिमान्तकृत रुपमा घट्ने तथा विकसित देश र मध्यपूर्व तथा मध्य एसियाली मुलुकहरूमा बढ्ने प्रक्षेपण अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले गरेको छ।

कोभिड-१९ को प्रकोप नियन्त्रण गर्न अपनाएका विश्वव्यापी नीतिका कारण यातायातको साथै अन्य आर्थिक क्रियाकलापहरूमा कमी आएकोले पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य उल्लेखनीय रूपले घटेको छ। सन् २०२० को जनवरीको कच्चा पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य १०३ अमेरिकी डलर प्रति व्यारेलबाट घटेर सन् २०२० को अप्रिलमा ३४ अमेरिकी डलरमा भरेको छ। साथै सन् २०१९ को तुलनामा सन् २०२० मा दक्षिण एसियाली मुलुकहरूमध्ये बंगलादेश र भारतबाहेक अन्य सबै मुलुकहरूको उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर बढ्ने अनुमान रहेको छ। त्यसैगरी सन् २०२० मा नेपालको उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर सन् २०१९ को ४.६ प्रतिशतबाट बढेर ६.७ प्रतिशत रहने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको प्रक्षेपण रहेको छ।

१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था

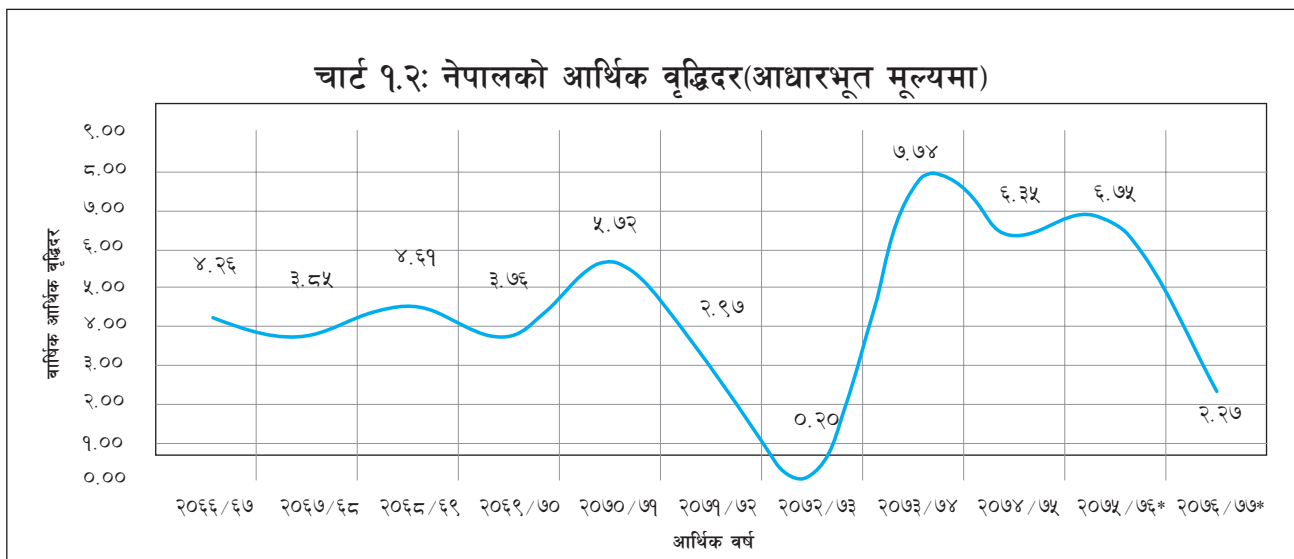
आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को फागुनसम्म समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरू सन्तुलित र सन्तोषजनक रहेको भएता पनि २०७६ चैत्र पश्चात कोभिड-१९ का कारण गर्नुपरेको लामो समयको लकडाउन (बन्दा बन्दी), संक्रमण नियन्त्रण, रोकथाम तथा उपचारको लागि विभिन्न उपायहरू अवलम्बन गर्नुपरेको अवस्था आदि कारणले गर्दा नेपालको समग्र अर्थतन्त्र समेत प्रभावित हुन पुगेको छ। यसबाट मुलुकको कृषि, उद्योग, यातायात, पर्यटन, होटल तथा रेष्टुरेन्ट, निर्माण, थोक तथा खुद्रा व्यापार लगायत सेवा क्षेत्रमा वढी असर गर्ने देखिन्छ। कोभिड-१९ को प्रकोपको असर दक्षिण एशियाली मुलुकहरूमध्ये नेपालमा कम हुने अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूको अनुमान रहेता पनि यो बर्ष आर्थिक वृद्धिदर न्यून भई गरिबी र बेरोजगारीमा चाप पर्ने स्थिति रहेको छ।

क) वास्तविक क्षेत्र र मूल्य स्थिति

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट २०७७ बैशाख १७ मा प्रकाशित राष्ट्रिय लेखा तथ्याङ्क (National Accounts Statistics) अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा नेपालको अर्थतन्त्र कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (आधारभूत मूल्यमा) २.२७ प्रतिशतले बढ्ने अनुमान छ। गत आर्थिक वर्षमा उक्त वृद्धिदर ६.७५ प्रतिशत रहेको थियो। त्यस्तै कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.५९ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर २.२७ प्रतिशत रहेको अनुमान समेत उक्त विभागको रहेको छ।

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्रको योगदान घट्दै गएको छ भने गैरकृषि क्षेत्रको योगदान बढ्दै गएको छ। आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा प्रतिकुल मौसमका कारण सिँचाई सुविधामा कमी तथा समयमै रासायनिक मलको उपलब्धता हुन नसकेकोले कृषि क्षेत्रको उत्पादन गत वर्षको ५.०६ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा जम्मा २.५९ प्रतिशतमा सिमित हुने अनुमान रहेको छ। यस अवधिमा गैर कृषि क्षेत्रतर्फको वृद्धिदरमा समेत कमी आई २.३ प्रतिशतमा सिमित रहने अनुमान छ। उक्त क्षेत्रको वृद्धिदर गत वर्ष ७.३७ प्रतिशत रहेको थियो। कोभिड-१९ को प्रभावले गर्दा बन्दा बन्दीको अवस्था सृजना भएको र आवत जावत तथा आपूर्ति श्रृंखला समेत अवरुद्ध भएको कारणले उर्जा क्षेत्रको विस्तार एवं विद्युतको नियमित उपलब्धता, पुर्ननिर्माण तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यमा भएको तीव्रता लगाएतका कारणको बावजुत पनि समीक्षा वर्षको आर्थिक वृद्धिदर संकुचित हुने अनुमान रहेको छ। समीक्षा वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि क्षेत्र र गैर कृषि क्षेत्रको योगदान क्रमशः २७.६ प्रतिशत र ७२.४ प्रतिशत रहेको छ।

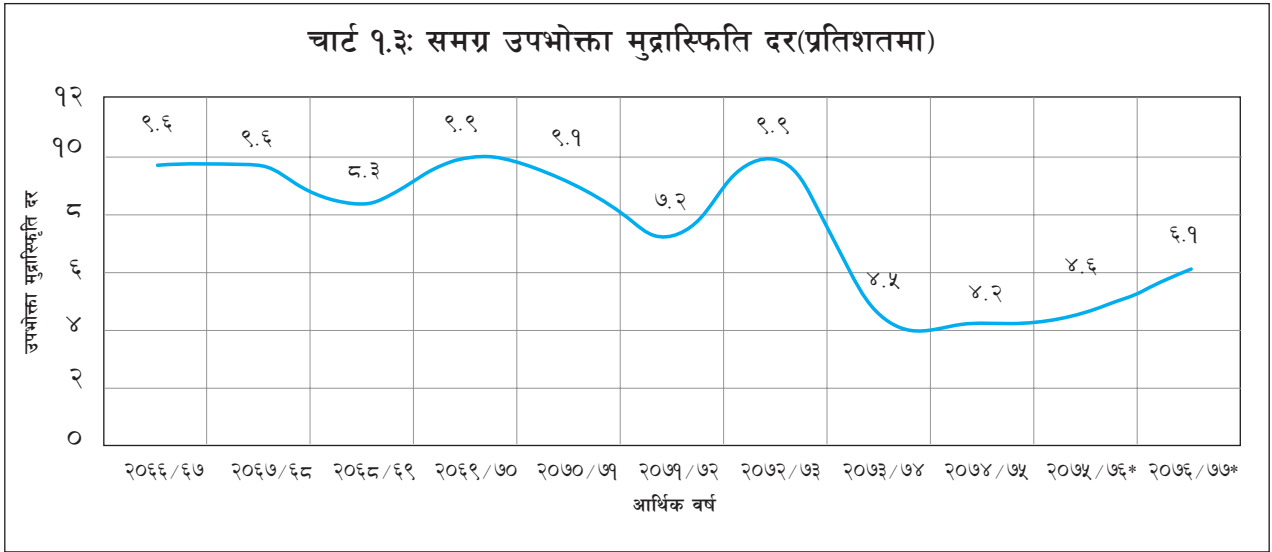
यस अवधिमा कृषि र वन, मत्स्यपालन, विद्युत ग्यास तथा पानी, थोक तथा खुद्रा व्यापार, घर जग्गा, शिक्षा, स्वास्थ्य, सार्वजनिक प्रशासन तथा रक्षा, वित्तीय मध्यस्थता र अन्य सामुदायिक तथा व्यक्तिगत सेवाहरू विस्तार हुने र खानी तथा उत्खनन, उद्योग, निर्माण, होटल तथा रेष्टुरेन्ट एवम् यातायात, भण्डारण र सञ्चार क्षेत्रको वृद्धिदर ऋणात्मक हुने अनुमान छ। नेपालको विगत दश आ.व. को आर्थिक वृद्धिलाई चार्ट १.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

स्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग। *अनुमानित

समीक्षा वर्षमा मूल्य स्थिति नियन्त्रित अवस्थामा नै रहेको देखिन्छ। नेपाल राष्ट्र बैंकका अनुसार समीक्षा अवधिमा औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ६.१५ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो मुद्रास्फीति ४.६४ प्रतिशत रहेको थियो। आपूर्ति प्रणालीमा भएको व्यवधान लगायतका कारणले गर्दा समष्टिगत मुद्रास्फीतिमा केही वृद्धि भएको हो। यस वर्ष

खाद्य वस्तुको मूल्यमा भएको उच्च बृद्धि र कोभिड-१९ ले आपूर्ति व्यवस्थामा परेको प्रभावको कारण समग्र मूल्य स्थितिमा चाप पर्ने देखिन्छ। विगत दश वर्षमा समग्र उपभोक्ता मुद्रास्फिति दर लाई चार्ट १.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

स्रोत: नेपाल सरकारको आर्थिक सर्वेक्षणहरूबाट *आ.व. २०७६/७७ को अनुमानित

ख) मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र

नेपालको अर्थतन्त्रमा वित्तीय प्रगाढता क्रमशः बढ्दै गएको छ। वित्तीय प्रगाढता मापन गर्ने सूचकको रूपमा मानिने विस्तृत मुद्रा प्रदाय, निजी क्षेत्रतर्फ प्रवाहित कर्जा तथा कुल निक्षेपको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपातहरू बृद्धि हुँदै गएका छन्।

आ.व. २०७६।७७ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय (M2) १८.१ प्रतिशतले बढेको र संकुचित मुद्राप्रदाय (M1) १७.८ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्ष विस्तृत मुद्रा प्रदाय १५.८ प्रतिशतले र संकुचित मुद्रा प्रदाय ८.६ प्रतिशतले बढेको थियो। आ.व. २०७६/७७ मा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको निक्षेप १८.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३८ खर्ब ४० अर्ब पुगेको छ। समीक्षा अर्धमा निजी क्षेत्रतर्फको कर्जाको वृद्धि १२.६ प्रतिशत मात्र रहेको छ जुन गत आ.व.मा १९.१ प्रतिशत रहेको थियो।

वित्तीय क्षेत्रमा द्रुत विस्तार हुँदै गएको छ। वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि हुँदै जानुका साथै वित्तीय कारोबारमा समेत उल्लेख्य विस्तार भएको छ। वि.स. २०७७ असार मसान्तसम्ममा ७४७ स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकको शाखा पुगेको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा देशको कुल जनसंख्याको करिब ६१.० प्रतिशत नागरिकको कम्तिमा एक खाता रहेको छ।

धितोपत्र बजारतर्फ आस्वा तथा सि आस्वा प्रणाली लागू गरे पश्चात् धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा ७७ वटै जिल्लाका लगानीकर्ताहरूको पहुँच पुगेको छ भने धितोपत्रको दोस्रो बजारमा स्वचालित कारोबार प्रणाली प्रयोगमा आए पश्चात् लगानीकर्ताले युजरनेम (Username) र पासवर्ड (Password) लिई अनलाइन मार्फत कारोबार गर्न सक्ने व्यवस्था हुँदा सोबाट समेत पहुँच विस्तार भएको छ। २०७६ फागुन मसान्तसम्म हितग्राही खाताको कुल संख्या १६ लाख ४६ हजार पुगेको छ। यसका साथै, २०७६ फागुन मसान्तसम्म बीमामा सहभागी हुनेको संख्या कुन जनसंख्याको २२ प्रतिशत पुगेको छ।

समीक्षा वर्षमा प्राथमिक बजारमार्फत् कुल रु.३३.६५ अर्ब बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ जबकि गत वर्ष रु.४९.७६ अर्ब बराबरको पुँजी परिचालन भएको थियो। समीक्षा वर्षमा १५०.०४ अर्ब बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको मा गत वर्षमा कुल रु. ११०.०७ अर्ब बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको थियो। यस्तै, गत वर्ष १२५९.०२ बिन्दु रहेको नेप्से सूचकांकमा ८.२१ प्रतिशतले वृद्धि भई आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को अन्त्यमा १३६२.३४ बिन्दु कायम भएको छ।

ग) सरकारी वित्त क्षेत्र

समीक्षा वर्षमा संघीय राजस्वमा ४.३ प्रतिशतले तथा सरकारी खर्चमा १.५ प्रतिशतले कमी आएको अनुमान छ। गत वर्ष उक्त वृद्धि दर क्रमशः १३.३ प्रतिशत र २.१ प्रतिशत रहेको थियो। आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा सरकारको चालु खर्च वृद्धि दर ९.८ प्रतिशत रहेको छ भने र पुँजीगत खर्च २०.६ प्रतिशतले घटेको छ। प्रदेश तथा स्थानीय तहमा आयोजना कार्यान्वयन

क्षमताको कमी, कर्मचारी समायोजन, कानुनी पूर्वाधारहरूको विकास लगायतका विषयहरूले अपेक्षाकृत बढी समय लिएका कारण पुँजीगत खर्चको वृद्धिमा कमी आएको देखिन्छ।

घ) बाह्य क्षेत्र

निर्यात प्रवर्द्धन, अनावश्यक आयात नियन्त्रण र आन्तरिक उत्पादन मार्फत आयात प्रतिस्थापन गरेका कारण निर्यात वृद्धि तथा आयात संकुचन भई व्यापार घाटामा सुधार भएको छ। शोधनान्तर स्थिति बचतमा रहेको छ। विदेशी मुद्रा सञ्चिति सुदृढ अवस्थामा रहेको छ। कोभिड-१९ प्रकोपको कारण पछिल्ला महिनाहरूमा पर्यटन आयमा कमी आएको छ। तथापि, बाह्य क्षेत्र सन्तुलन कायमै रहेको छ। समीक्षा वर्षमा कुल वस्तु निर्यात ०.६ प्रतिशतले वृद्धि हुँदा आयात भने १५.६ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ। उक्त वृद्धि दर गत वर्ष क्रमशः १९.४ र १३.९ प्रतिशत रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा व्यापार घाटा १६.८ प्रतिशतले संकुचन भई जिडिपिको २९.२ प्रतिशत पुगेको छ।

पछिल्लो समय घट्दो दरमा वृद्धि भइरहेको विप्रेषण आप्रवाहमा समीक्षा वर्षमा भने ०.५ प्रतिशतले कमी आएको छ। उक्त वृद्धिदर गत वर्ष १६.५ प्रतिशत रहेको थियो। मुलुकको सोधानान्तर स्थिति रु. २८२.४१ अर्बले बचतमा रहेको छ भने चालु खाता घाटामा सुधार आई रु. ३२.१ अर्ब कायम भएको छ। समीक्षा वर्षमा विदेशी मुद्रा संचिति (वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने) क्षमता अर्थात वस्तु तथा सेवाको आयात धान्न सक्ने क्षमता करिब १२.७ महिना रहेको छ, उक्त क्षमता गत वर्ष करिब ७.८ महिनाको लागि मात्र रहेको थियो। नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्थाको संक्षिप्त स्वरूप तालिका १.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था					
क्र.सं.	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष		
			२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७*
१	यथार्थ क्षेत्र र मूल्य				
	क) यथार्थ आर्थिक वृद्धि (आधारभूत मूल्यमा)	प्रतिशत	६.३५	६.७५	२.२७
	कृषि	प्रतिशत	२.८	५.०६	२.५९
	गैर कृषि	प्रतिशत	७.७	७.३७	२.२७
	उद्योग	प्रतिशत	९.६	७.७	३.२
	सेवा	प्रतिशत	७.२	७.३	२.०
	ख) प्रति व्यक्ति कुल राष्ट्रिय आय	अमेरिकी डलर	१०१०	१०५१	१०९७
	ग) कुल उपभोग/ जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	८३.४	८१.०	८१.९
	घ) कुल गार्हस्थ्य वचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	१६.६	१८.९	१८.१
	ड) कुल राष्ट्रिय वचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४५.८	४८.९	४६.०
	च) कुल स्थिर पुँजी लगानी/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३४.५	३३.७	२८.१
	छ) मूल्य वृद्धि (मुद्रा स्फीति) औषत वार्षिक	प्रतिशत	४.२	४.६	६.१५
२	मौद्रिक एवं वित्तीय क्षेत्र				
	क) संकुचित मुद्रा प्रदाय (M1)	प्रतिशत	१७.६	८.६	१७.८
	ख) विस्तृत मुद्रा प्रदाय (M2)	प्रतिशत	१९.४	१५.८	१८.१
	ग) निजी क्षेत्रको कर्जा वृद्धि	प्रतिशत	२२.३	१९.१	१२.६
	घ) कुल निक्षेप वृद्धि	प्रतिशत	१९.२	१८.०	१८.७
	ड) पुँजी बजार: नेप्से सूचकांक	विन्दु	१२१२.४	१२५९.०	१३६२.३४
३	सरकारी वित्त क्षेत्र				
	क) राजस्व वृद्धि	प्रतिशत	१८.६	१३.३	-४.३
	ख) सरकारी खर्च वृद्धि	प्रतिशत	२९.९	२.१	-१.५
	ग) कुल तिर्न बाँकी ऋण	रु. अर्ब	९९६.२५	१०४७.५६	१४१९.०४
४	वाह्य क्षेत्र (वैदेशिक व्यापार र भुक्तानी)				
	क) निर्यात वृद्धि	प्रतिशत	११.४	१९.४	०.६
	निर्यात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	२.७	२.८	२.६

ख) आयात वृद्धि	प्रतिशत	२५.८	१३.९	-१५.६
आयात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४०.९	४१.०	३१.८
ग) निर्यात/आयात अनुपात	प्रतिशत	६.५	६.८	८.२
घ) व्यापार घाटा वृद्धि	प्रतिशत	२६.९	१३.५	-१६.८
व्यापार घाटा/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३८.२	३८.२	२९.२
ङ) चालु खाता सन्तुलन	रु. अर्ब	-२४६.८२	-२६५.४	-३२.१
च) शोधनान्तर वचत	रु. अर्ब	०.९६	-६७.४	२८२.४१
छ) विप्रेषण आय	रु. अर्ब	७५५.१	८७९.३	८७५.०१
ज) विदेशी मुद्रा संचित (वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने) क्षमता	महिना	९.४	७.८	१२.७

स्रोत: नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय आर्थिक सर्वेक्षण, २०७६।७७, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग र नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्रकाशित।
* प्रारम्भिक अनुमान/अपरिष्कृत

समग्रमा, कोरोना संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि कदमहरू चाल्नु पर्ने अवस्था नआउन्जेलसम्म अर्थतन्त्रका आधारभूत परिसूचकहरू र बिकासका क्रियाकलापहरू सन्तोषप्रद नै रहेका देखिन्छन्। तर तत्पश्चातको अवस्थामा आर्थिक गतिविधिहरू शिथिल हुँदै जाँदा आर्थिक विकास र स्थायित्वका परिसूचकहरूमा पनि चाप पर्दै गएको देखिन्छ। साथै राजनीतिक स्थायित्व कायम भएसँगै लगानीको वातावरणमा आएको सुधार, विद्युतको नियमित उपलब्धता तथा स्थानीय तहबाट पनि विकासका गतिविधिहरू अगाडि बढाइएका कारण समेत अर्थतन्त्र वृद्धिको मार्गमा अघि बढेको देखिन्छ।

यद्यपि देशमा उच्च, दिगो, फराकिलो र समावेशी आर्थिक वृद्धिमाफत् गरिबी, असमानता, बेरोजगारी तथा परनिर्भरताको अन्त्य गरी दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्दै सन् २०३० सम्म मध्यम आय मुलुकको स्तरमा पुग्ने कार्य भने चुनौतीपूर्ण रहेको छ। त्यसैगरी आगामी दिनमा संघीयता व्यवस्थापन तथा पूर्वाधार विकासमा उल्लेख्य खर्च गर्नुपर्ने देखिएकोले राजस्व परिचालन तथा सार्वजनिक वित्त परिचालन र धितोपत्र बजारका साथै अन्य वित्तीय सेवाको पहुँच स्थानीय तहसम्म पुऱ्याउनु र बाह्य क्षेत्रमा परेको चापलाई व्यवस्थापन गर्दै अन्य गतिविधिहरूलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने चुनौती समेत रहेको छ।

***

भाग-दुई

धितोपत्र बजारको स्थिति

२.१ विश्व धितोपत्र बजार

कोरोना भाईरस (कोभिड-१९) को विश्वव्यापी माहामारीका कारण विकसित देखि विकासोन्मुख राष्ट्रहरूको धितोपत्र बजार परिसूचकहरूमा शुरुवाती दिनहरूमा भारी गिरावट आएको भएता पनि अर्थतन्त्रमा परेको असर कम गर्न विश्वका विभिन्न देशका सरकारहरूले घोषणा गरेको राहत प्याकेज तथा संक्रमितहरू निको हुनेको संख्या वृद्धि हुदै जाँदा धितोपत्र बजार परिसूचकहरूमा केही सुधार हुँदै गएको देखिन्छ। विश्व धितोपत्र बजारमा पछिल्लो दशक कै उच्च बिक्री चापले ठूलो उतारचढाव ल्याएको देखिन्छ।

अमेरिकी फेडरेल रिजर्व बैंकले सन् २००८ पछिकै सबैभन्दा उच्च दरमा (१ प्रतिशतले) व्याजदर कटौती गरी) देखि ०.२५ प्रतिशत कायम गरेको छ भने यस अघि उक्त बैंकले सन् २०२० मार्चको पहिलो हप्तामा ०.५ प्रतिशतले आधार व्याजदर घटाएको थियो। अमेरिकाले सन् २००८ मा विश्व वित्तीय संकटको भुमरीमा पर्दा आधार व्याजदर ०.५ प्रतिशतमात्र घटाएको थियो। धितोपत्र बजारका लगानीकर्ताहरू कोभिड-१९ विश्वभर फैलिनाले सोबाट पर्ने असरहरूबाट अत्यन्तै त्रसित भएको देखिन्छ। अष्ट्रेलिया, क्यानडा तथा मलेसियाका केन्द्रीय बैंकहरूले पनि व्याजदरमा कटौती गरेका छन भने जापानको केन्द्रीय बैंकले बजारमा थप तरलता प्रवाह गरेको थियो। युरोपियन केन्द्रीय बैंक, इङ्ल्याड, न्युजिल्याण्ड, यूएई र साउदी अरबका केन्द्रीय बैंकहरूले समेत त्यस्तो कदम चालेका थिए।

अमेरिकाले कोभिड-१९ को प्रकोपलाई भयावह भन्दै युरोपबाट अमेरिकामा हुने आवागमनलाई बन्देज लगाए पश्चात् विश्व अर्थतन्त्रमा थप ठूलो धक्का पुग्ने त्रासका कारणले भारतीय धितोपत्र बजार समेत निराशाजनक अवस्थामा पुगेको थियो। भारतीय लगायत विश्व धितोपत्र बजार निराशाजनक हुनुको प्रमुख कारण चीनबाट शुरु भएको कोभिड-१९ को प्रकोप भयावह बन्दा विश्व अर्थतन्त्रको प्रमुख क्षेत्रहरूमा पर्ने नकारात्मक प्रभावका कारणले अमेरिका लगायत विश्वका अन्य अर्थतन्त्रहरू मन्दीमा डुब्ने जोखिम बढेको छ। विश्व धितोपत्र बजारमा माथि उल्लेख भए अनुसारको गिरावट आउनुका प्रमुख कारणहरूमा वायुसेवा, पानी जहाज सञ्चालक तथा ठूला उपभोक्ता प्रविधि उत्पादकहरू लगायतका धेरै कम्पनीहरूले प्रकोपबाट अर्थतन्त्रमा परेको प्रभावले उनीहरूको आयमा ठूलो असर पुऱ्याउनेमा सचेत गराउनु, अमेरिकी फेडरेल रिजर्व तथा अमेरिकी सरकार तथा अन्य मुलुकका सरकारहरूले विश्वमा बढेको अनिश्चितता र त्यसले अर्थतन्त्रमा ल्याउन सक्ने दुःखद् स्थिति हटाउन सक्नेमा द्विविधा हुनु जस्ता रहेका छन्।

धितोपत्र विनिमय बजारहरूको विश्व संगठन (World Federation of Exchanges-WFE) ले प्रकाशन गरेको सन् २०१९ को तथ्यांक विश्लेषण गर्दा सन् २०१८ को तुलनामा विश्व धितोपत्र बजारका अधिकांश परिसूचकहरू सकारात्मक रहेको देखिन्छ। यस अवधिमा धितोपत्रको कारोबार रकममा कमी आएको भएता पनि धितोपत्रको बजार पुँजीकरण तथा प्राथमिक निष्काशन रकममा समेत उल्लेख्य वृद्धि आएको छ।

सन् २०१९ मा अमेरिकी क्षेत्रको धितोपत्र बजारको पुँजीकरण १९.४ प्रतिशतले बढेकोमा एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा ३०.० प्रतिशतले र युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रमा करिब ३१.० प्रतिशतले बढेको छ। समग्र विश्वको धितोपत्र बजारको पुँजीकरण मूल्य २५.४ प्रतिशतले बढेको थियो। गत वर्ष समग्र विश्वको धितोपत्र बजारको पुँजीकरण १४.६ प्रतिशतले घटेको थियो।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको कारोबार रकम तर्फ हेर्दा अमेरिकी क्षेत्रको धितोपत्रको कारोबार रकममा १७.४ प्रतिशतले गिरावट आएको छ। यस्तो कारोबार रकममा एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा भने १०.९ प्रतिशतको बढोत्तरी आएको छ भने, युरोप, मध्यपूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रको धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार रकममा १५.५ प्रतिशतको गिरावट आएको छ। समग्र विश्व धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार रकममा ८.६ प्रतिशतको हास आएको छ।

समीक्षा वर्षमा विश्व धितोपत्र बजारमा सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा सामान्य वृद्धि भएको छ। सन् २०१९ मा कुल सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा १.१२ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ भने सन् २०१८ मा यस्तो वृद्धि २.७१ प्रतिशत रहेको थियो। कुल सूचीकृत संगठित संस्थाको करिब ५३ प्रतिशत ओगट्ने एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा सूचीकृत संगठित संस्थाको संख्यामा २.५ प्रतिशतको वृद्धि भएको छ, गत वर्ष उक्त वृद्धि २.६ प्रतिशत रहेको थियो। एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा सन् २०१९ को

अन्तसम्ममा २८,३८७ सूचीकृत संगठित संस्थाहरु रहेका थिए ।

प्राथमिक निष्काशनतर्फ यस वर्ष विश्व धितोपत्र बजारमा कुल २०४.१२ ट्रिलियन डलरको प्राथमिक निष्काशन भएको छ, जुन गत वर्षको तुलनामा १२.२ प्रतिशतको बढोत्तरी हो । समीक्षा वर्षमा अमेरिकी धितोपत्र बजारमा प्राथमिक निष्काशनमा सामान्य बृद्धि आएको छ । एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा ९८.६ ट्रिलियन डलरको प्राथमिक निष्काशन भएको छ, जुन गत वर्षको तुलनामा ६.६७ प्रतिशतको वृद्धि हो । यस्तै युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रमा प्राथमिक निष्काशन रकममा ४१.७ प्रतिशतले वृद्धि आई ५२.६७ ट्रिलियन डलर पुगेको छ ।

कोभिड-१९ को शुरुवात पश्चात् सन् २०२० को पहिलो त्रैमासको अवस्था विश्लेषण गर्दा यस अवधिमा अधिकांश सूचकहरुमा गिरावट आएको देखिन्छ । विशेषतः सार्वजनिक निष्काशनमा सबै क्षेत्रमा तुलो मात्रामा गिरावट आएको देखिन्छ । सन् २०२० को पहिलो त्रैमासमा सन् २०१९ को अन्तिम त्रैमासको तुलनामा अमेरिकी क्षेत्रको धितोपत्र बजारको पुँजीकरण २२.१८ प्रतिशत, एसिया प्यासिफिक क्षेत्रको १७.४६ प्रतिशत र युरोप, मध्य पूर्व र अफ्रिकी क्षेत्रको २२.७९ प्रतिशतले घटेको छ, जुन समग्र बजार पुँजीकरणमा २०.७५ प्रतिशतको गिरावट हो । सन् २०२० को यस अवधिमा अमेरिकी क्षेत्रको धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार रकममा ५०.०१ प्रतिशत, एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा भने ५९.२८ प्रतिशत र युरोप, मध्यपूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रको धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार रकममा ३४.४४ प्रतिशतको बढोत्तरी आएको छ ।

त्यसैगरी समीक्षा अवधिमा सूचीकृत कम्पनीहरुको संख्या करिब १ प्रतिशतले वृद्धि भइ कूल ५२,७०४ पुगेको छ । यस त्रैमासमा अमेरिकी क्षेत्रको प्राथमिक निष्काशनमा ९.५६ प्रतिशत, एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा ८५.७४ प्रतिशत र युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रमा २९७.२९ प्रतिशतको गिरावट आएको छ, जुन विश्व धितोपत्र बजारको समग्र प्राथमिक निष्काशनमा १०९.७२ प्रतिशतको गिरावट हो । विश्व धितोपत्र बजारको पछिल्लो तीन वर्षको अवस्था तालिका २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१							
विश्व धितोपत्र बजारको अवस्था (रकम अमेरिकी डलर ट्रिलियनमा)							
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वार्षिक			सन् २०२०*	२०१८ परिवर्तन प्रतिशत	२०१९ परिवर्तन प्रतिशत
		सन् २०१७	सन् २०१८	सन् २०१९			
१	बजार पुँजीकरण (रकम अमेरिकी डलर, ट्रिलियनमा)						
	अमेरिकी क्षेत्र	३६.४९	३४.२१	४०.८६	३१.७९	-६.२	१९.४
	एसिया प्यासिफिक क्षेत्र	३१.२७	२३.८६	३१.०२	२५.६१	-२३.७	३०.०
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	१९.४१	१६.३७	२१.४५	१६.५६	-१५.७	३१.०
	कुल बजार पुँजीकरण	८७.१७	७४.४३	९३.३२	७३.९६	-१४.६	२५.४
२	कारोबार (रकम अमेरिकी डलर, ट्रिलियनमा)						
	अमेरिकी क्षेत्र	४१.८७	५४.६२	४५.१३	१७	३०.५	-१७.४
	एसिया प्यासिफिक क्षेत्र	३०.२४	२९.१८	३२.३७	११.४९	-३.५	१०.९
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	१२.१३	१३.५२	११.४२	३.९८	११.५	-१५.५
	कुल कारोबार रकम	८४.२४	९७.३२	८८.९२	३२.४७	१५.५	-८.६
३	सूचीकृत कम्पनीको संख्या						
	अमेरिकी क्षेत्र	९,८३२	१०,०७५	१०,०१४	१०,००८	२.५	-०.६
	एसिया प्यासिफिक क्षेत्र	२६,६६१	२७,३४७	२८,०२१	२८,३८७	२.६	२.५
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	१३,७२७	१४,१६०	१४,२२८	१४,३०९	३.२	०.५
	कुल सूचीकृत कम्पनीको संख्या	५०,२२०	५१,५८२	५२,२६३	५२,७०४	२.७	१.३

	प्राथमिक निष्काशन रकम (रकम अमेरि की डलर, बिलियनमा)						
४	अमेरिकी क्षेत्र	४९.१८	५२.४१	५२.८६	७.९१	६.६	०.९
	एशिया प्यासिफिक क्षेत्र	१०३.४८	९२.४४	९८.६	१९.७८	-१०.७	६.७
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	५२.३१	३७.१६	५२.६७	१.६७	-२९.०	४१.७
	कुल प्राथमिक निष्काशन रकम	२०४.९७	१८२.००	२०४.१२	२९.३६	-११.२	१२.२

स्रोत: वर्ल्ड फेडरेशन अफ एक्सचेञ्ज ।

* प्रथम त्रैमास

क) विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांक: विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांकहरू निम्नानुसार तालिका २.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.२ विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांक (बिन्दुमा)						
क्र.स.	धितोपत्र बजार सूचकांक	देश	आधार बिन्दुमा	सन् २०१९ अगस्ट	सन् २०२० अगस्ट	परिवर्तन प्रतिशत
१	एस एण्ड पि ५००(S&P 500)	अमेरिका	-	२,९२६.४६	३,५००.३१	१९.६१
२	फुटसी १०० (FTSE 100)	बेलायत	१,०००	७,२०७.१८	५,९६३.५७	(१७.२६)
३	सांघाई कम्पोजिट इण्डेक्स (SSE Composite Index)	चीन	१००	२,८८६.२४	३,२७०.४४	१३.३१
४	सिंगापुर टाइम इण्डेक्स (STI)	सिंगापुर	४२	३,१०६.५२	२,५९३.६३	(१६.५१)
५	निक्की २२५ (Nikkei225)	जापान	-	२०,७०४.३७	२३,१३९.७६	११.७६
६	एस एण्ड पि एसएसएक्स २०० (S&P ASX 200)	अष्ट्रेलिया	-	६,६०४.२०	६,०६०.५०	(८.२३)
७	डयाक्स पर्फोमेन्स (DAX Performance)	जर्मनी	१,०००	११,९३९.२८	१२,९४५.३८	८.४३
८	ह्यांगसेंग (HangSeng)	हङकङ	१००	२५,७२४.७३	२५,१७७.०५	(२.१३)
९	एस एण्ड पि विएससि सेन्सेक्स (S& P BSE Sensex)	भारत	१,०००	३७,३३२.७९	३८,६२८.२९	३.४७
१०	निफ्टी ५० (Nifty 50)	भारत	१,०००	११,०२३.२५	११,३८७.५०	३.३०
११	न्युर्योक कम्पोजिट इण्डेक्स (NYSE Composite Index)	अमेरिका	५,०००	१२,७३६.८८	१३,०४५.६०	२.४२

स्रोत: सम्बन्धित एक्सचेञ्जको वेबसाईट

ख) विश्वका प्रमुख बजारको बजार पुँजीकरण: सन् २०१९ मा उच्च बजार पुँजीकरण रहेका विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारहरू निम्नानुसार तालिका २.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.३ विश्वका प्रमुख बजारको बजार पुँजीकरणको अवस्था (अमेरिकी डलर बिलियनमा)				
क्र.स.	धितोपत्र विनिमय बजारको नाम	देश	बजार रहेको स्थान	बजार पुँजीकरण (सन् २०१९)
१	न्युर्योक स्टक एक्सचेञ्ज	अमेरिका	न्युर्योक सिटी	२२,९२३
२	न्यासड्याक	अमेरिका	न्युर्योक सिटी	१०,८५७
३	जापान एक्सचेञ्ज ग्रुप	जापान	टोकियो, ओसाका	५,६७९
४	लण्डन स्टक एक्सचेञ्ज	बेलायत	लण्डन	४,५९०
५	सांघाई स्टक एक्सचेञ्ज	चीन	सांघाई	४,०२६
६	हङकङ स्टक एक्सचेञ्ज	हङकङ	हङकङ	३,९३६
७	युरोनेक्सट	युरोपियन युनियन	ब्रसेल्स, ओस्लो, पेरिस, लिस्बन, डबलिन, आर्मस्टडाम	३,९२७
८	टोरोन्टो स्टक एक्सचेञ्ज	क्यानडा	टोरण्टो	३,२५६
९	सेन्जेन स्टक एक्सचेञ्ज	चीन	सेन्जेन	२,५०४

१०	बम्बई स्टक एक्सचेञ्ज(बिएसई)	भारत	मुम्बई	२,०५६
स्रोत: सम्बन्धित एक्सचेञ्जको वेबसाईट				

ग) सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था: सन् २०१९ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजार सूचकांकको अवस्थालाई तालिका २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.४									
सन् २०१९ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था(अमेरिकी डलर मिलियनमा)									
क्र.स	परिसूचकहरू	इकाइ	नेपाल	भारत	भुटान	पाकिस्तान	श्रीलंका	बंगलादेश	माल्दिभ्स
१	प्राथमिक निष्काशन रकम	अमेरिकी डलरमा	२९६.१	७६९८.८	२३०.१	६५.६	१५८.४	३९.९	-
२	सूचीकृत कम्पनी	संख्या	२१२	७९९३	२२	५४४	२८९	६११	१०
३	स्टक एक्सचेञ्ज	संख्या	१	५	१	१	१	२	१
४	वार्षिक कारोबार रकम	अमेरिकी डलरमा	१३१८.४	१११४७११	१७.१	-	९४२	१३१४४	०.७७२
५	दैनिक औसत कारोबार रकम	अमेरिकी डलरमा	७.२	४५४९.८	-	-	३.९	५४.३	०.००१
६	कारोबार भएको दिन	दिन	१८२	२४५	-	-	२४१	२४२	२३६
७	धितोपत्रको बजार पुँजीकरण	अमेरिकी डलरमा	१५८४०	२११८७३७	७४.५५	४१६००	१५७२१	३३१३२.८	५२६.७
८	कारोबार/बजार पुँजीकरण	प्रतिशत	८.३	५२.६	२.४		६	३९.७	०.०३
९	बजार पुँजीकरण/कूल गार्हस्थ्य उत्पादन	प्रतिशत	४७.६	७९.१	२४.२	१४.६	१७.१	९.५	९.१
१०	विनिमय दर (प्रति अमेरिकी डलर)		११३.८	७१.३१	७०.५८	१५४.८७	१८१.६३	८५.०५	१५.१५
स्रोत: सम्बन्धित नियमन निकाय तथा स्टक एक्सचेञ्जहरूको वार्षिक प्रतिवेदनहरू।									

२.२ नेपालको धितोपत्र बजार

धितोपत्र बजारलाई प्रविधिमैत्री, लगानीमैत्री एवं देशव्यापी बनाउने क्रममा बोर्डबाट धितोपत्रको पूर्ण अभौतिक कारोबार हुने व्यवस्था, नेप्सेको कारोबार प्रणालीमार्फत अनलाइनबाट समेत कारोबार हुने व्यवस्था, प्राथमिक बजारमा आस्वा तथा सि-आस्वा प्रणाली लागू, उपत्यका बाहिर धितोपत्र दलाल तथा मर्चेन्ट बैंकरको शाखा विस्तार गर्नका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्थाहरू भएको छ। यसरी नियमन क्षमतामा सुदृढीकरण एवं बजारमा गरिएका संरचनात्मक सुधारका कारण पूर्व उदीयमान अवस्थामा रहेको नेपालको धितोपत्र बजार आगामी दिनहरूमा थप स्वस्थ, व्यवस्थित, पारदर्शी एवं प्रभावकारी बजारको रूपमा विकास हुने संभावना बढेको छ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको समष्टिगत बजार (प्राथमिक र दोस्रो) को गतिविधि मिश्रित रहेको छ। यस आ.व. को समग्र धितोपत्र बजारको अवस्थालाई हेर्दा कोभिड-१९ को संक्रमणका कारण धितोपत्र बजारसमेत प्रभावित भएको अवस्था रहेको छ। प्राथमिक बजारतर्फ प्राथमिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, ऋणपत्र तथा सामूहिक लगानी योजना गरी सबै निष्काशन अनुमति रकममा कमी आएको छ भने यस आर्थिक वर्षमा थप निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको छैन। धितोपत्रको दोस्रो बजारको विभिन्न परिसूचकहरू जस्तै: धितोपत्रको वार्षिक कारोबार, कारोबार भएको सेयर संख्या, कारोबार संख्या, धितोपत्रको बजार पुँजीकरण, नेप्से सूचकांक आदिमा भने सुधार आएको छ। विगत तीन आर्थिक वर्षको धितोपत्र बजारको संक्षिप्त भ्रलक तालिका-२.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.५ धितोपत्र बजारको संक्षिप्त भलक						
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७५/७६	२०७६/७७
१	कुल सार्वजनिक निष्काशन संख्या	८७	६५	३४	-२५.३	-४७.७
२	कुल सार्वजनिक निष्काशन रकम (रु. अर्बमा)	५३.३	४९.७६	३३.६५	-६.६	-३२.४
३	बोनस सेयरसहित धितोपत्र बजार मार्फत् कुल पुँजी परिचालन (रकम रु. अर्बमा)	८६.४	७६.४६	६७.३३	-११.५	-११.९
४	सूचीकृत कम्पनीको संख्या	१९६	२१५	२१२	९.७	-१.४
५	सूचीकृत कम्पनीको चुक्ता पुँजी (रकम रु. अर्बमा)	३५२.१	४१२.३	४७३.३९	१७.१	१४.८
६	वार्षिक कारोबार रकम (रु. अर्बमा)	१२१.४	११०.१	१५०.०३	-९.३	३६.३
७	कारोबार भएको दिन	२३३	२४६	१८२	५.६	-२६.०
८	बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	१४३५.१४	१५६७.४९	१७९२.७६	९.२	१४.४
९	फ्लोट बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	४८३.९	५५८.३	६३८.०९	१५.४	१४.३
१०	नेप्से सूचकांक (विन्दुमा)	१२१२.३६	१२५९.०२	१३६२.६५	३.८	८.२
११	नेप्से फ्लोट सूचकांक (विन्दुमा)	८७.१५	९२.४३	९५.४७	६.१	३.२

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.

आ.व. २०७६।७७ मा धितोपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजारको अवस्थाको विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

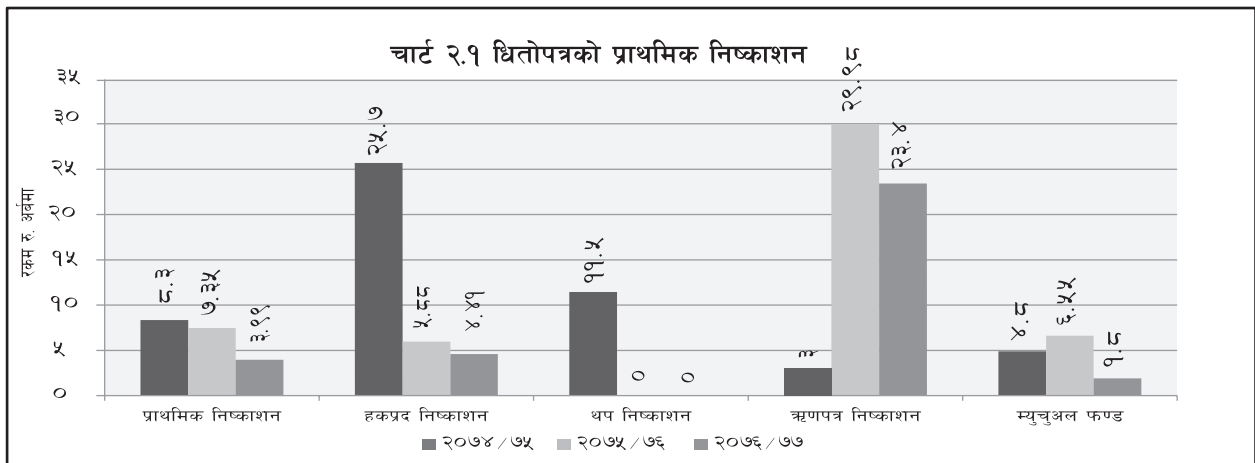
२.२.१ प्राथमिक बजार

प्राथमिक बजारमार्फत संगठित संस्थाहरूले साधारण सेयरको सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, थप निष्काशन र ऋणपत्र निष्काशन विधि मार्फत पुँजी परिचालन गरेका छन् भने सामूहिक लगानी कोषतर्फ खुलामुखी योजना समेत अभ्यासमा आएको छ । त्यसैगरी सूचीकृत कम्पनीहरूले लगानीकर्ताहरूलाई प्रतिफल स्वरूप प्रदान गरेको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गर्नुपर्ने प्रावधान भएकोले कम्पनीहरूबाट बोर्डमा दर्ताका लागि प्राप्त विवरण तथा कागजात अध्ययन गरी बोनस सेयर दर्ता गरिएको छ ।

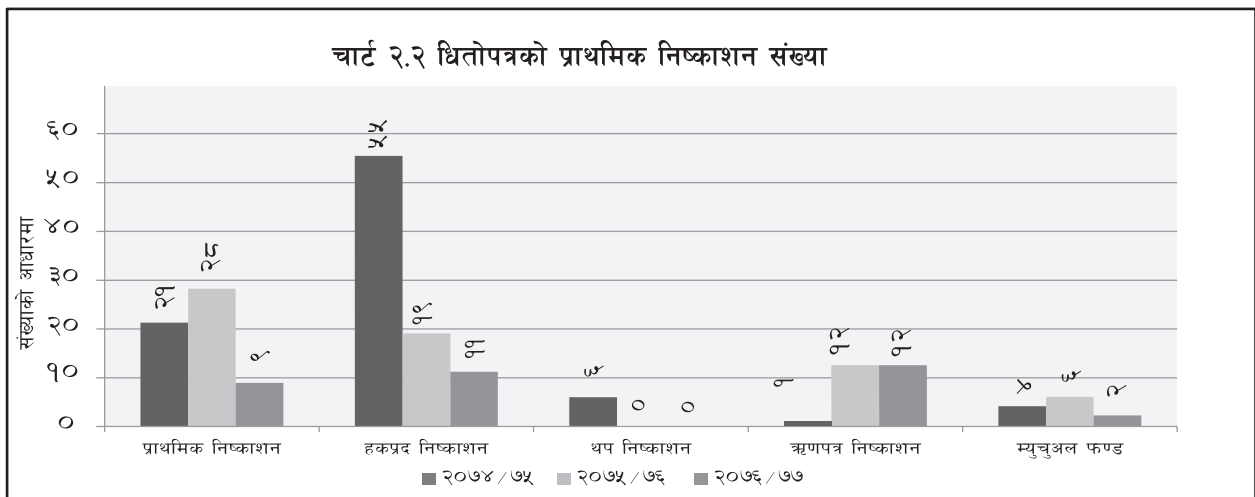
कोभिड-१९ महामारीका कारणबाट उत्पन्न विषम परिस्थितिले गर्दा नेपाल सरकारबाट आ.व. २०७६।७७ को अन्तिम चौमास देखि गरिएको लकडाउनका कारण सबै प्रकारका आर्थिक गतिविधिहरू ठप्प हुँदा यसको असर धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा समेत परेको छ । कोभिड-१९ को बढ्दो संक्रमणका बीच संगठित संस्थाहरूले सर्वसाधारणमा सेयर जारी गर्न नखोज्नु तथा जलविद्युत कम्पनीको सेयर निष्काशनमा लगानीकर्ताको चासो कम हुँदै जानु जस्ता कारणहरूले सार्वजनिक निष्काशनमा भने केही कमी आएको छ ।

आ.व. २०७६।७७ मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.३ अर्ब ९९ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु.४ अर्ब ४१ करोड, ऋणपत्र निष्काशनतर्फ रु.२३ अर्ब ४५ करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ रु. १ अर्ब ८० करोड गरी कुल रु. ३३ अर्ब ६५ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ जुन गत वर्षको रु. ४९ अर्ब ७६ करोडको तुलनामा ३२ प्रतिशतले कमी हो । गत आ.व. मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.७ अर्ब ३५ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु. ५ अर्ब ८८ करोड, ऋणपत्र निष्काशनतर्फ रु.२९ अर्ब ९८ करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ रु.६ अर्ब ५५ करोड गरी कुल रु.४९ अर्ब ७६ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ । विगत तीन आर्थिक वर्षको प्राथमिक बजारको अवस्था तालिका-२.६ तथा चार्ट २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.६ धितोपत्रको प्राथमिक बजार (वार्षिक तथ्यांकमा आधारित)											
क्रस	विवरण	आर्थिक वर्ष (रकम रु. अर्बमा)						परिवर्तन प्रतिशत			
		२०७४/७५		२०७४/७५		२०७६/७७		संख्याको आधारमा		रकमको आधारमा	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७५/७६	२०७६/७७
१	प्राथमिक निष्काशन	२१	८.३	२८	७.३५	९	३.९९	३३.३	-६७.९	-११.४	-४५.७
२	हकप्रद निष्काशन	५५	२५.७	१९	५.८८	११	४.४१	-६५.५	-४२.१	-७७.१	-२५.०
३	थप निष्काशन	६	११.५	-	-	-	-	-	-	-	-
४	ऋणपत्र निष्काशन	१	३	१२	३०	१२	२३.४५	११००.०	०.०	८९९.३	-२१.८
५	म्युचुअल फण्ड	४	४.८	६	६.५५	२	१.८	५०.०	-६६.७	३६.५	-७२.५
जम्मा		८७	५३.३	६५	४९.१८	३४	३३.६५	(२५)३	(४)७	(६)६	(३)४
६	बोनस सेयर	११२	३३.१	९४	२६.७	९९	३३.६८	-१६.१	५.३	-१९.३	२६.१
	जम्मा बोनस सेयर सहित	१९९	८६.४	१५९	७६.५	१३३	६७.३३	(२०)१	(१६)४	(११)५	(१)१

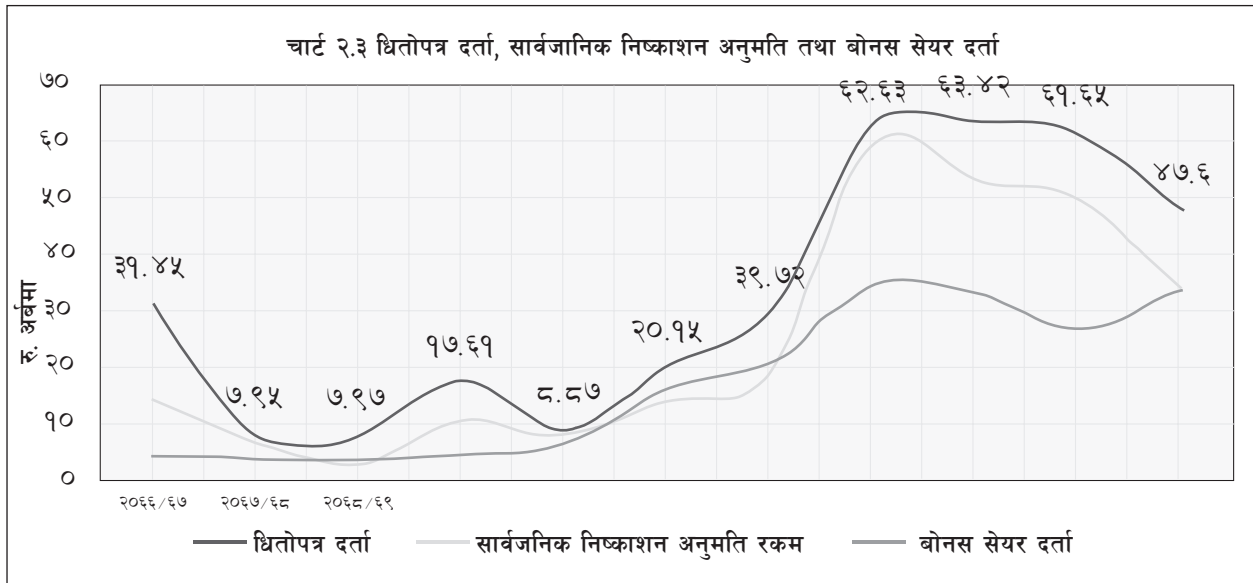
विगत तीन आर्थिक वर्षमा धितोपत्रको प्राथमिक बजारबाट पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संस्थाको संख्या चार्ट २.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति

नेपालमा समेत कोभिड-१९ को संक्रमण बढेकोले अन्याूलता उत्पन्न भई संगठित संस्थाहरूले सर्वसाधारणमा सेयर जारी गर्न नखोज्नु तथा जलविद्युत कम्पनीको सेयर निष्काशनमा लगानीकर्ताको चासो कम हुदै जानु जस्ता कारणहरूले सार्वजनिक निष्काशनमा भने केही कमी आएको छ । धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २७ को उपदफा (१) मा संगठित संस्थाले आफूले निष्काशन गर्ने धितोपत्र निष्काशन गर्नु अघि बोर्डमा दर्ता गराउनुपर्ने व्यवस्था भए अनुसार समीक्षा वर्षमा साधारण सेयर को प्राथमिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन र सामूहिक लगानी योजना गरी कुल ३४ संगठित संस्थाले कुल रु.४७ अर्ब ६० करोड १ लाख ६४ हजार २२५ बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता गराएका छन् जसमा उक्त संस्थाहरूले कुल रु.३३ अर्ब ६५ करोड ५० लाख १९ हजार १२५ बराबरको धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति पाएका छन् ।

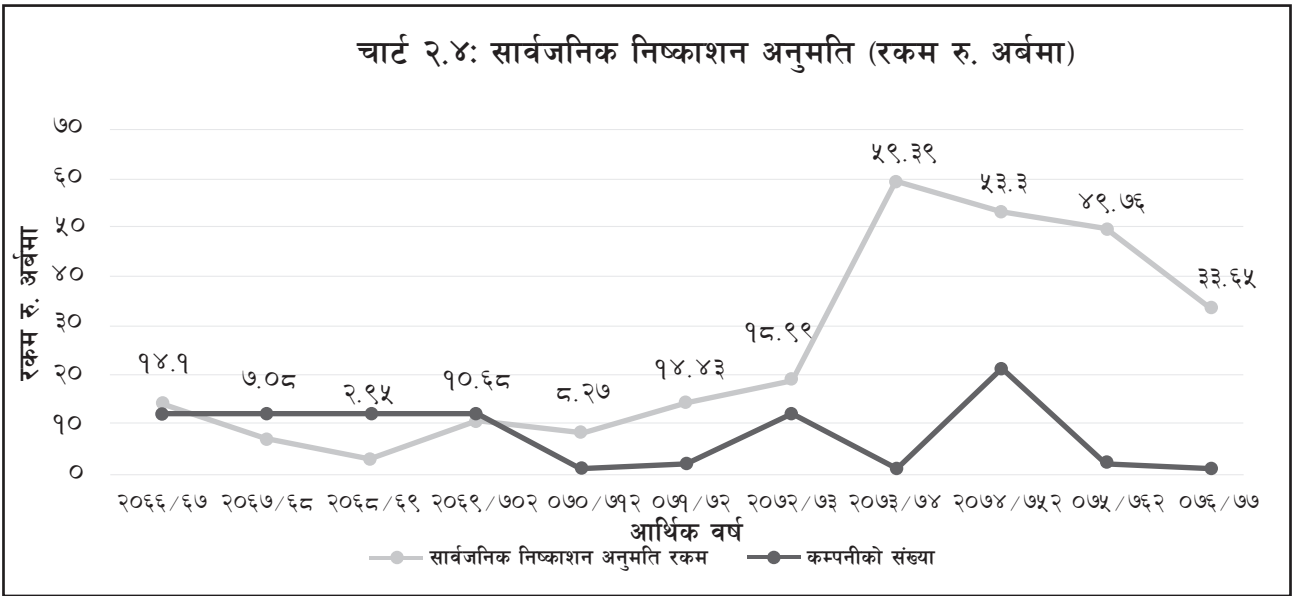
गत आ.व. मा संगठित संस्थाले रु. ६१ अर्ब ६ करोड ५६ लाख ७१ हजार २२५ बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता गरेकोमा ६५ संगठित संस्थाले रु. ४९ अर्ब ७५ करोड ३७ लाख ८५ हजार २२५ मूल्य बराबरको धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका थिए । अघिल्लो आ.व. मा कुल रु. ६५ अर्ब ८० करोड ३४ लाख १० हजार ८३० बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता भएकोमा ८७ संगठित संस्थाले रु. ५३ अर्ब ३२ करोड ११ लाख ३५ हजार ८२९ बराबरको धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका थिए । समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दर्ता गराउने संगठित संस्थाको संख्यामा करिब ४७.७ प्रतिशत र सार्वजनिक निष्काशन अनुमतिप्राप्त रकममा ३२.४ प्रतिशतले कमी आएको छ । सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्राप्त धितोपत्रमा ऋणपत्रको अंश करिब ७० प्रतिशत रहेको छ । विगतका आर्थिक वर्षहरूको धितोपत्र दर्ता, सार्वजनिक निष्काशन र बोनस सेयर दर्ता सम्बन्धी विवरण चार्ट २.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ख) सार्वजनिक निष्काशन अनुमति

समीक्षा वर्षमा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.३ अर्ब ९९ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु.४ अर्ब ४१ करोड, ऋणपत्र निष्काशनमार्फत् रु.२३ अर्ब ४५ करोड र म्युचुअल फण्डमार्फत् रु. १ अर्ब ८० करोड गरी कुल रु. ३३ अर्ब ६५ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ जुन गत वर्षको रु. ४९ अर्ब ७६ करोडको तुलनामा ३२ प्रतिशतले कमी हो । गत आ.व. मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.७ अर्ब ३५ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु. ५ अर्ब ८८ करोड, ऋणपत्र निष्काशनमार्फत् रु.२९ अर्ब ९८ करोड र म्युचुअल फण्डमार्फत् रु.६ अर्ब ५५ करोड गरी कुल रु.४९ अर्ब ७६ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन भएको थियो । साथै विगत १० वर्षको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति चार्ट २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ग) प्राथमिक बजारमार्फत क्षेत्रगत पुँजी परिचालन

प्राथमिक बजारमार्फत भएको पुँजी परिचालनलाई क्षेत्रगत रुपमा विश्लेषण गर्दा समीक्षा वर्षमा २ बीमा कम्पनी, २ लघुवित्त कम्पनी, ४ जलविद्युत, १ अन्य र २ सामूहिक लगानी योजनालाई धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो । गत आ.व. मा १२ लघुवित्त कम्पनी, १६ जलविद्युत र छ सामूहिक लगानी कोषलाई धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो ।

बोनस सेयरतर्फ बोर्डमा बोनस सेयर दर्ता गर्ने अग्रणी क्षेत्रको रुपमा बैंक, विकास बैंक र लघुवित्त समूह रहेका छन गत आ.व. पनि यिनै क्षेत्रको बाहुल्यता रहेको थियो । विगतमा वाणिज्य बैंकहरुले मात्र ऋणपत्र निष्काशन गरेकोमा यस आ.व. देखि फाइनांस कम्पनीहरुले समेत ऋणपत्र निष्काशन शुरुवात गरेका छन् । विगत तीन आर्थिक वर्षमा धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा विभिन्न विधिमाफत भएको क्षेत्रगत पुँजी परिचालन तालिका २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.७
प्राथमिक बजारमा क्षेत्रगत पुँजी परिचालन

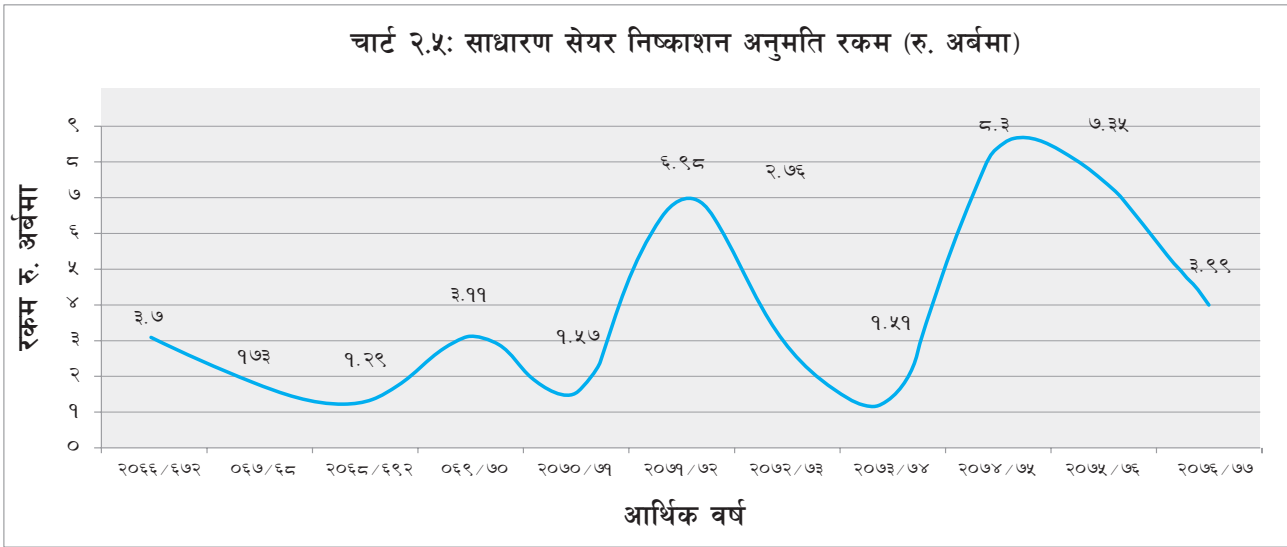
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष						परिवर्तन प्रतिशत			
		२०७४/७५		२०७५/७६		२०७६/७७		२०७५/७६		२०७६/७७	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
१	प्राथमिक निष्काशन										
	बीमा कम्पनी	-	-	-	-	२	१.९०	-	-	-	-
	लघुवित्त कम्पनी	६	०.१६	१२	०.४७	२	०.५५	-	-	-८३.३	१७.०
	जलविद्युत कम्पनी	१४	६.११	१६	६.८८	४	१.२१	१४.३	१२.६	-७५.०	-८२.४
	म्युचुअल फण्ड	४	४.८	६	६.५५	२	१.८	५०.०	३६.५	-६६.७	-७२.५
	उत्पादनमूलक कम्पनी	१	२.०२	०	०	०	-	-	-	-	-
	अन्य	-	-	०	०	१	०.३३	-	-	-	-
२	थप निष्काशन										
	बैंक	३	८.८५	-	-	-	-	-	-	-	-
	विकास बैंक	१	०.१	-	-	-	-	-	-	-	-
	वित्त कम्पनी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	बीमा कम्पनी	१	०.५२	-	-	-	-	-	-	-	-
	जलविद्युत कम्पनी	१	२.०४	-	-	-	-	-	-	-	-

३	हकप्रद निष्काशन										
	बैंक	६	११.६२	-	-	-	-	-	-	-	-
	विकास बैंक	१७	५.७६	१	०.६१	-	-	-९४.१	-८९.४	-	-
	वित्त कम्पनी	१२	२.७५	१	०.३६	१	०.२८	-९१.७	-८६.९	०.०	-२२.२
	लघुवित्त कम्पनी	९	०.८२	११	१.२७	३	०.४८	-	-	-७२.७	-६२.२
	जलविद्युत कम्पनी	-	-	-	-	१	०.५७	-	-	-	-
	बीमा कम्पनी	११	४.७५	६	३.६४	६	३.०९	-४५.५	-२३.४	०.०	-१५.१
४	ऋणपत्र						-				
	बैंक	१	३	१२	२९.९८	१०	२३	-	-	-१६.७	-२३.३
	वित्त कम्पनी	-	-	-	-	२	०.४५	-	-	-	-
	जम्मा	८७	५३.३	६५	४९.७६	३४	३३.६६	-२५.२९	-६.६४२	-४७.६९	-३२.३६
५	बोनस सेयर										
	बैंक	१७	२३.३३	२३	१८.६९	२३	२२.२	३५.३	-१९.९	०.०	१८.८
	विकास बैंक	२३	३.०२	२२	२.६९	१४	३.३२	-४.३	-१०.९	-३६.४	२३.४
	वित्त कम्पनी	१०	०.४७	९	०.६२	८	०.४८	-१०.०	३१.९	-११.१	-२२.६
	लघुवित्त कम्पनी	२९	१.४६	२६	१.२४	३१	२.०५	-	-	१९.२	६५.३
	बीमा कम्पनी	२०	३.४४	५	०.७४	१२	३.४५	-७५.०	-७८.५	१४०.०	३६६.२
	जलविद्युत कम्पनी	६	०.७८	५	१.३	६	१.५७	-१६.७	६६.७	२०.०	२०.८
	होटल	२	०.२३	२	०.२१	२	०.१६	०.०	-८.७	०.०	-२३.८
	उत्पादनमूलक कम्पनी	०	०	०	०	१	०.२	-	-		
	व्यापार	०	०	१	०.०३	२	०	-	-	१००.०	-१००.०
	अन्य	४	०.३४	२	१.२	०	०.२४	-	-	-१००.०	-८०.०
		बोनस सेयर दर्ता	१११	३३.०७	९५	२६.७२	९९	३३.६७	-	-	४.२
	जम्मा (बोनस सेयर सहित)	१९८	८६.३७	१६०	७६.४८	१३३	६७.३३	-१९.१९	-११.४५	-१६.८८	-११.९६

घ) साधारण सेयर निष्काशन अनुमति

बोर्डबाट समीक्षा वर्षमा कुल ९ कम्पनीलाई रु.३ अर्ब ९९ करोड रकम बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको छ। आ.व. २०७५/७६ मा बोर्डले १६ जलविद्युत कम्पनी र १२ लघुवित्त कम्पनी गरी कुल २८ संगठित संस्थाले बोर्डबाट रु.७ अर्ब ३४ करोड ६६ लाख ७६ हजार ८ सय बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका छन्। बोर्डले अघिल्लो आ.व. कुल २१ संगठित संस्थालाई रु. ८ अर्ब ३० करोड २० लाख ९९ हजार बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरेको थियो।

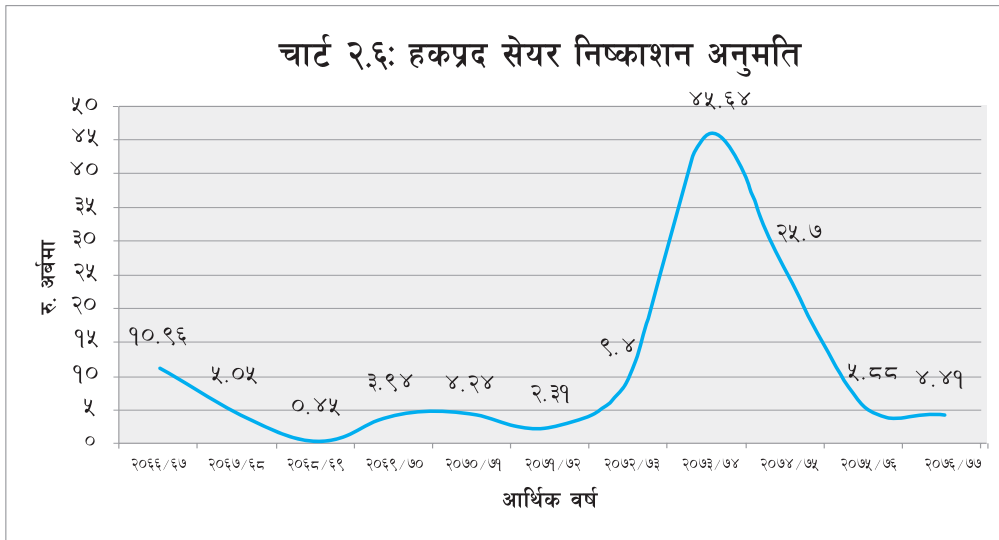
समीक्षा वर्षमा साधारण सेयर निष्काशन गर्ने संगठित संस्थाको संख्यामा करिब ६.६ प्रतिशतले कमी आएको छ भने साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् हुने पुँजी परिचालनमा भने ३२.४ प्रतिशतले कमी आएको छ। आ.व. २०७६/७७ मा भएको साधारण सेयर दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ। साथै विगत १० वर्षको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति चार्ट २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ड) हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन

सूचीकृत संगठित संस्थाले सामान्यतया आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्न तथा सम्बन्धित नियमन निकायले तोके बमोजिमको चुक्ता पुँजी पुन्याउन हकप्रद सेयर जारी गर्ने कार्यमा समीक्षा वर्षमा समेत गिरावट आएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट ११ सूचीकृत कम्पनीहरूलाई कुल रु.४ अर्ब ४१ करोड बराबरको हकप्रद सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको छ । गत आ.व. मा बोर्डबाट १९ सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको कुल रु.५ अर्ब ८७ करोड ७१ लाख ८ हजार ४ सय २५ बराबरको हकप्रद सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो । जसमा एक विकास बैंक, एक वित्त कम्पनी, ११ लघुवित्त कम्पनी र छ बीमा कम्पनी रहेका थिए ।

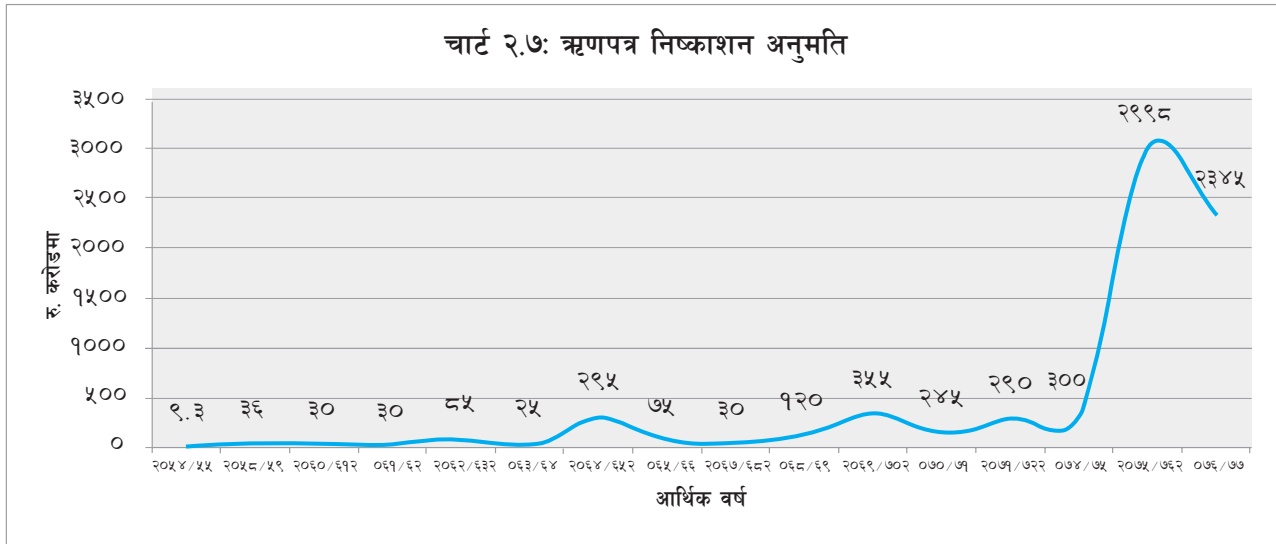
अघिल्लो वर्ष बोर्डमा ५५ सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको कुल रु.२५ अर्ब ७० करोड ४१ लाख ८८ हजार ६ सय ७५ बराबरको हकप्रद सेयर दर्ता गरेको थियो जसमा छ वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, १२ वित्त कम्पनी, नौ लघुवित्त कम्पनी र ११ बीमा कम्पनी रहेका थिए ।

यसरी समीक्षा वर्षमा हकप्रद सेयर निष्काशन संख्यामा ६५.५ प्रतिशत र हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् भएको पुँजी परिचालनमा २५.० प्रतिशतले कमी आएको छ । हकप्रद निष्काशनतर्फ हाल सम्मकै ठुलो निष्काशन अनुमति आ.व. २०७३।७४ मा रु.४५ अर्ब ६४ करोड बराबरको हकप्रद सेयरको निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो । आ.व. २०७६।७७ मा भएको हकप्रद सेयरको दर्ता तथा निष्काशन अनुसूची-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ । साथै विगत १० वर्षको हकप्रद सेयर निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण चार्ट २.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

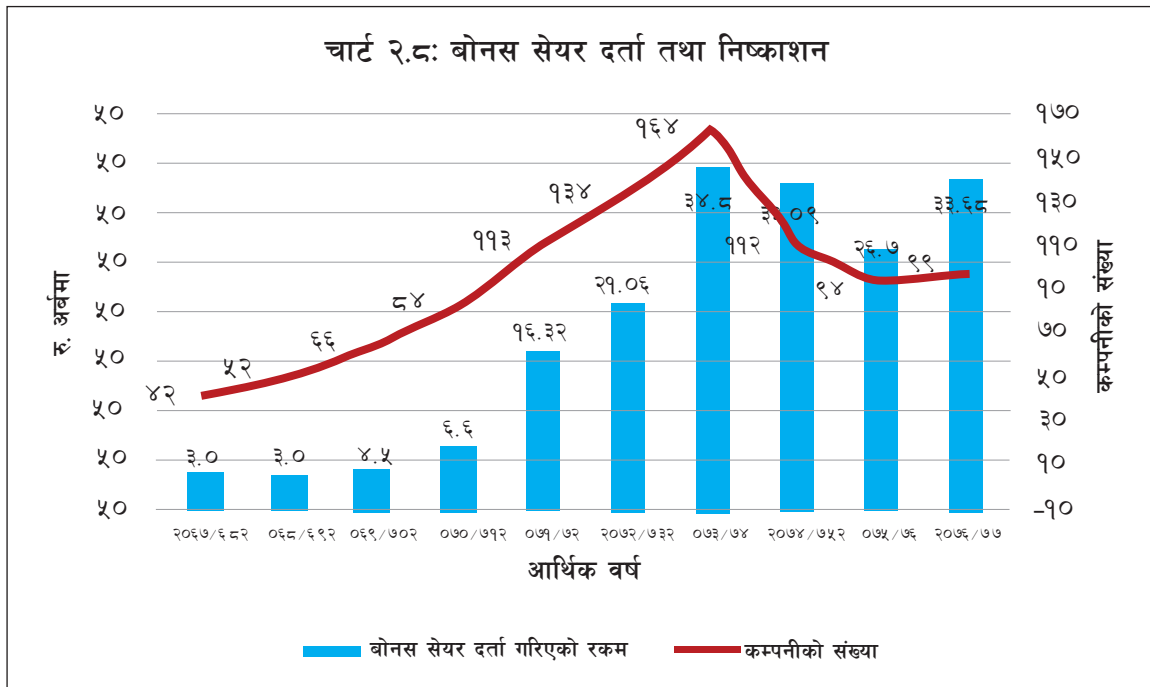
च) ऋणपत्र दर्ता तथा निष्काशन

सूचीकृत कम्पनीले दीर्घकालीन ऋण पुँजी संकलन गर्नका लागि सर्वसाधारणलाई ऋणपत्र निष्काशन गर्ने क्रममा समीक्षा वर्षमा केही कमी आएको छ। समीक्षा वर्षमा १० वाणिज्य बैंक तथा २ वित्त कम्पनी गरी कुल १२ कम्पनीको कुल रु. २३ अर्ब ४५ करोड बराबरको ऋणपत्र निष्काशनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको छ। गत आ.व. मा १२ वाणिज्य बैंकले कुल रु. २९ अर्ब ९८ करोड बराबरको ऋणपत्र निष्काशन गरेका थिए। समीक्षा वर्षमा ऋणपत्र निष्काशनको अवस्थालाई अनुसूची ३ तथा विगतका वर्षहरूमा ऋणपत्र निष्काशनको अवस्था चार्ट २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

छ) बोनस सेयर दर्ता तथा निष्काशन

सूचीकृत संगठित संस्थाले आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्न, चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्न तथा सेयरधनीलाई प्रतिफल वितरण गर्ने उद्देश्यले वितरण गरिने बोनस सेयर दर्ता गर्ने कम्पनीको संख्या र बोनस सेयर दर्ता रकममा वृद्धि भएको छ।

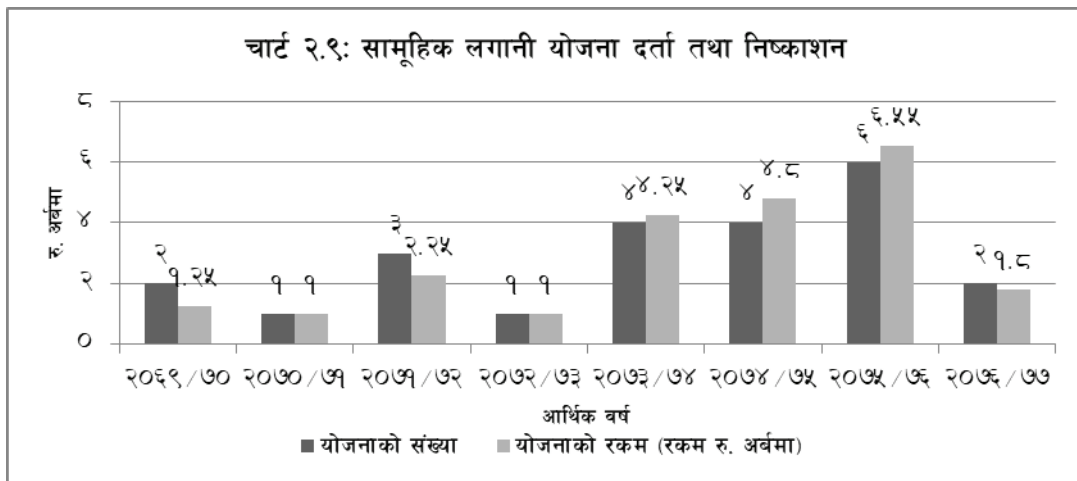

समीक्षा वर्षमा कुल ९९ सूचीकृत संगठित संस्थाको रु. ३३ अर्ब ६७ करोड ८९ लाख ४३ हजार ९ सय १७ मूल्य बराबरको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गरिएको छ। गत आ.व. मा ९४ सूचीकृत संगठित संस्थाले रु. २६ अर्ब ७० करोड २९ लाख ६८ हजार ४ सय ६९ मूल्य बराबरको बोनस सेयर दर्ता गरेका थिए। अघिल्लो आ.व. मा ११२ सूचीकृत कम्पनीबाट रु. ३३ अर्ब ८ करोड ६९ लाख ३९ हजार ९ सय ९९ बराबरको बोनस सेयर दर्ता भएको थियो। समीक्षा वर्षमा २२ वाणिज्य बैंकले रु. १८ अर्ब ६९ करोड, २२ विकास बैंकले रु. २ अर्ब ६८ करोड, नौ वित्त कम्पनीले रु. ६२ करोड, पाँच बीमा कम्पनीले रु. ७३

करोड, पाँच जलविद्युत कम्पनीले रु.१ अर्ब २९ करोड, दुई होटलले रु.२१ करोड, २६ लघुवित्त कम्पनीले रु.१ अर्ब २४ करोड र अन्य समूहका दुई कम्पनीले रु.१ अर्ब २० करोड बराबरको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गराएका छन्। आ.व. २०७६।७७ मा भएको बोनस सेयरको दर्ता सम्बन्धी विवरण अनुसूची-३ मा प्रस्तुत गरिएको छ। साथै, विगतका वर्षहरूमा बोनस सेयर दर्ताको अवस्था चार्ट २.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ज) सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन

समीक्षा वर्षमा सामूहिक लगानी योजना दर्ताको संख्या तथा रकम दुवै घटेको छन्। यस वर्ष दुई संस्थाले रु.१ अर्ब ८० करोड बराबरको सामूहिक लगानी योजना बोर्डमा दर्ता गरेका छन् जुन गत वर्षको तुलनामा ७२.५ प्रतिशतले कमी हो। यससँगै सामूहिक लगानी योजनाको संख्या हालसम्म १६ पुगेको छ। अधिल्लो आ.व. मा चार संगठित संस्थाले बोर्डमा रु. ४ अर्ब ८० करोड बराबरको सामूहिक लगानी योजना दर्ता गराएका थिए।

आ.व. २०७६।७७ मा भएको सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-५ तथा चार्ट २.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.२.२ धितोपत्रको दोस्रो बजार

धितोपत्रको दोस्रो बजार परिसूचक आ.व. २०७६।७७ मा कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारीको अवस्थामा नेपाल सरकारबाट मिति २०७६।१२।११ देखि लागू गरिएको लकडाउनका कारण बन्द भएको धितोपत्रको दोस्रो बजार नेपाल सरकारबाट अत्यावश्यक क्षेत्रलाई सञ्चालनमा ल्याउने निर्णय भए अनुसार मिति: २०७७ वैशाख ३० र ३१ गते सञ्चालन भएकोमा पुनः लकडाउन कडा हुँदा बजारमा लगानीकर्तालाई कारोबारको लागि सहजता नभएको हुँदा धितोपत्रको दोस्रो बजार पुनः २०७७ जेठ मसान्तसम्म बन्द गरिएको थियो। धितोपत्रको दोस्रो बजार अनलाईनमार्फत कारोबार हुन सक्ने गरी नेपाल धितोपत्र बोर्डले व्यवस्था गर्न लगाए पश्चात् २०७७ असार १५ गते देखि पुनः सञ्चालनमा आएको छ। उक्त महामारी पश्चात् धितोपत्रको दोस्रो बजारमा मिश्रित प्रभाव परेको देखिन्छ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र कारोबार रकम, औसत दैनिक कारोबार, कारोबार संख्या, बजार पुँजीकरण, बजार परिसूचक जस्ता सूचकांकहरूमा वृद्धि आएको छ। समीक्षा वर्षमा नेप्से सूचकांक १३६२.३६ बिन्दु कायम भएकोमा फ्लोट सूचकांकमा ९५.४७ बिन्दु कायम भएको छ। त्यसैगरी समीक्षा अर्धमा दोस्रो बजारको बजार पुँजीकरण रु.१७ खर्ब ९२ अर्ब ७६ करोड पुगेको छ। विगत तीन आर्थिक वर्षको धितोपत्रको दोस्रो बजार तालिका-२.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.८							
धितोपत्रको दोस्रो बजार (वार्षिक तथ्यांकमा आधारित)							
क्र.स.	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
			२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७५/७६	२०७६/७७
१	सूचीकृत कम्पनी	संख्या	१९६	२१५	२१२	९.६९	-१.४०

२	सूचीकृत धितोपत्रको संख्या	संख्या करोडमा	३५९.८७	४२०.६६	४८२.७६	१६.८९	१४.७६
३	सूचीकृत कम्पनीको चुक्ता मूल्य	रकम रु. अर्बमा	३५२.१	४१२.२८	४७३.३९	१७.०९	१४.८२
४	धितोपत्रको वार्षिक कारोबार	रकम रु. अर्बमा	१२१.३९	११०.०७	१५०.०३	-९.३३	३६.३०
५	कारोवार दिन	दिन	२३३	२४६	१८२	५.५८	-२६.०२
६	औसत दैनिक कारोवार रकम	रकम रु. करोडमा	४३.१७	४३.५	८२.४४	०.७६	८९.५२
७	कारोवार भएको कुल सेयर संख्या	करोडमा	२९.३८	३८.७५	४२.८५	३१.८९	१०.५८
८	कारोवार संख्या	संख्यामा	१३१०१३८	१४२२७९१	१८४८७७३	८.६०	२९.९४
९	सूचीकृत धितोपत्रको बजार पुँजीकरण	रकम रु. अर्बमा	१४३५.१४	१५६७.५	१७९२.८	९.२२	१४.३७
१०	फ्लोट बजार पुँजीकरण	रकम रु. अर्बमा	४८३.९	५५८.२५	६३८.०९	१५.३६	१४.३०
११	बजार पुँजीकरणमा कारोवार	प्रतिशतमा	८.४६	७.०२	८.३७	-१६.९८	१९.१८
१२	फ्लोट बजार पुँजीकरणमा कारोवार	प्रतिशतमा	२५.०९	१९.७२	२३.५१	-२१.४०	१९.२५
१३	नेप्से सूचकांक	विन्दुमा	१२१२.३६	१२५९	१३६२.७	३.८५	८.२३
१४	नेप्से फ्लोट सूचकांक	विन्दुमा	८७.१५	९२.४३	९५.३७	६.०६	३.१८

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.

२.२.२.१ धितोपत्रको दोस्रो बजारका परिसूचकहरू

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको दोस्रो बजारको अवस्था तथा प्रवृत्तिको देहाय बमोजिम समीक्षा गरिएको छ ।

क) धितोपत्रको कारोबार: समीक्षा वर्षमा रु. १ खर्ब ५० अर्ब ३ करोड बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको छ, उक्त रकम गत आ. व. को कारोबार रकम रु. १ खर्ब १० अर्ब बराबरको तुलनामा करिब ३६ प्रतिशतले बढी हो । यस्तै समीक्षा वर्षमा १८२ दिन कारोबार भएबाट दैनिक औसत कारोबार रु. ८२.४४ करोड कायम भएको छ, जुन गत वर्षको रु. ४३.५१ करोडको तुलनामा करिब ८९ प्रतिशतले बढेको हो । अघिल्लो वर्ष कारोबार भएको धितोपत्रको औसत दैनिक रकम रु. ४३.१७ करोड रहेको थियो ।

नेप्सेमा सूचीकृत क्षेत्रगत रूपमा रहेका कम्पनीहरूको समूहगत कारोबारतर्फ हेर्दा समीक्षा वर्ष अधिकांश क्षेत्रमा कारोबार रकममा वृद्धि आएको देखिन्छ । यस आ.व. मा व्यापार क्षेत्रको कारोबार उच्च वृद्धि भएको देखिन्छ, त्यस्तै उच्च वृद्धि लघुवित्त क्षेत्रमा भएको छ । यस्तै, कारोबारमा सबैभन्दा उच्च गिरावट म्युचुअल फण्ड समूहमा आएको देखिन्छ । त्यसैगरी उत्पादन तथा प्रशोधन, बीमा, वित्त कम्पनी र अन्य क्षेत्रमा समेत वृद्धि भएको छ । समीक्षा वर्षमा संस्थापक सेयर कारोबारमा कमी आएको छ । विगत तीन आर्थिक वर्षमा दोस्रो बजारमा भएको धितोपत्र कारोबार सम्बन्धी विवरण तालिका २.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

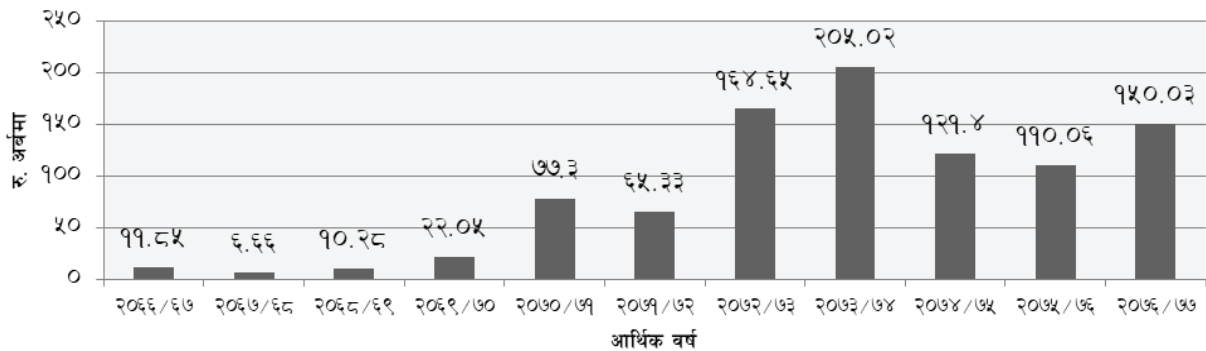
तालिका २.९						
धितोपत्रको दोस्रो बजारमा क्षेत्रगत कारोबारको स्थिति						
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष (रकम रु. दश लाखमा)			परिवर्तन प्रतिशत	
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७४/७५	२०७६/७७
१	बैंक	४१,८००.२८	५३,९३८.५७	५४,५१७.६३	२९.०	१.०७
२	विकास बैंक	१४१२३.८७	५,६५१.६३	६,७०६.३३	-६०.०	१८.६६
३	वित्त कम्पनी	२,२२०.९५	१,०११.६५	१,९८१.१९	-५४.४	९५.८४
४	लघुवित्त	१०,११४.३४	८,४६५.०३	२३,७५५.९९	-१६.३	१८०.६४
५	बीमा	२७,५०४.८५	१५,३५१.४६	३२,६८०.१४	-४४.२	११२.८८

६	जलविद्युत	८,३९५.०३	६,७८७.१५	७,०१५.१९	-१९.२	३.३६
७	उत्पादन तथा प्रशोधन	५५८.४	४३२०.९८	९९२५.०३	६७३.८	१२९.६९
८	व्यापार	११९.९२	७६.३५	७८२.०७	-३६.३	९२४.३२
९	होटल	१,४०८.३२	१,२४३.८८	१,३५१.६६	-११.७	८.६६
१०	अन्य	३,३१८.०५	३,२६४.७५	५,२६६.६८	-१.६	६१.३२
११	म्युचुयल फण्ड	९४२.६२	३८७.७२	२५७.६५	-५८.९	-३३.५५
१२	अग्राधिकार सेयर	२७.६५	०.९३	१.६९	-९६.६	८१.७२
१३	संस्थापक सेयर	१०,७६५.२२	९,५६६.९९	५,५०६.१९	-११.१	-४२.४५
१५	ऋणपत्र	**	**	१६३.९४	-	-
१३	अड लट तथा म्यानुयल कारोबार	१,१९९.४८	३,३८१.८९	१,०९६.३९	१८१.९	-६७.५८
जम्मा		१२१,३९१.०९	११०,०७४.९७	१५०,०३९.४५	-९.३	३६.३१

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.।
*उपलब्ध हुन नसकेको

विगत १० वर्षमा धितोपत्रको दोस्रो बजारमा भएको धितोपत्रको कारोबार प्रवृत्ति चार्ट २.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ।

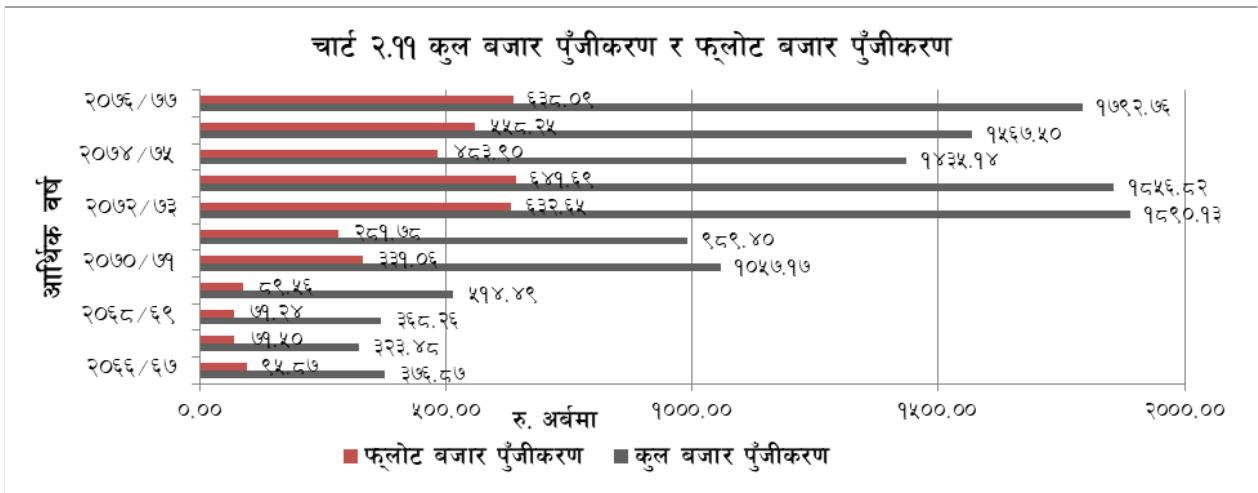
चार्ट २.१० वार्षिक कारोबार रकम

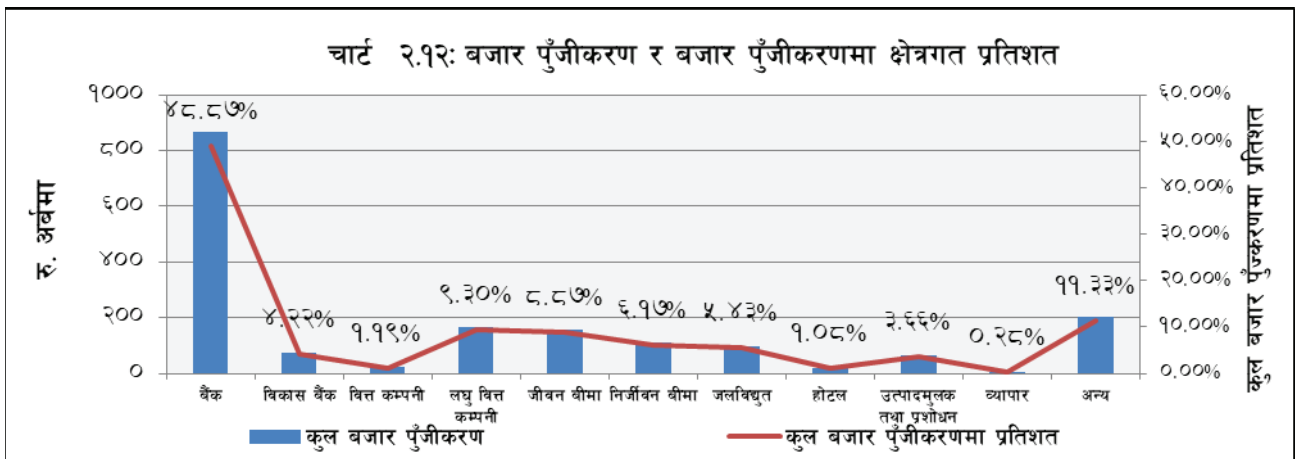
स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.।

ख) धितोपत्रको बजार पुँजीकरण: समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको बजार पुँजीकरण गत आ.व. को तुलनामा करिब १४ प्रतिशतले बृद्धि भई रु. १७ खर्ब ९२ अर्ब कायम भएको छ, गत आ.व. मा उक्त बजार पुँजीकरण रु.१५ खर्ब ६७ अर्ब कायम भएको थियो। अघिल्लो आ.व.मा बजार पुँजीकरण रु.१४ खर्ब ३५ अर्ब रहेको थियो यसैगरी सर्वसाधारणलाई जारी गरिएको धितोपत्रको आधारमा गणना गरिने फ्लोट बजार पुँजीकरण समेत यस आ.व.को समीक्षा अवधिमा करिब १४ प्रतिशतले बढी रु. ६ खर्ब ३८ अर्ब कायम भएको छ, जुन गएको वर्ष रु. ५ खर्ब ५८ अर्ब कायम भएको थियो। अघिल्लो आ.व. मा फ्लोट बजार पुँजीकरण रु.४ खर्ब ८३ अर्ब रहेको थियो।

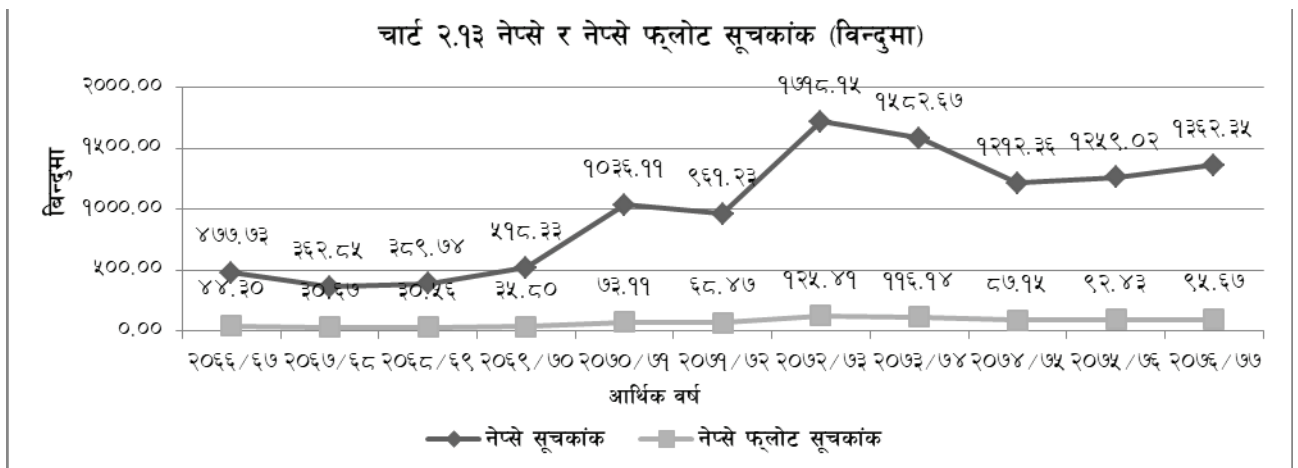
बजार पुँजीकरणमा कुल कारोबार रकमको अनुपात अघिल्लो वर्षको तुलनामा करिब १९ प्रतिशतले बढी उक्त अनुपात ८.३७ प्रतिशत पुगेको छ जुन गत वर्ष ७.०२ प्रतिशत रहेको थियो। यस्तै फ्लोट बजार पुँजीकरणमा कुल कारोबारको अनुपातमा समीक्षा वर्षमा करिब १९ प्रतिशतले बृद्धि आई २३.५१ प्रतिशत कायम भएको छ। उक्त अनुपात गत आर्थिक वर्षमा १९.७२ प्रतिशत रहेको थियो। विगत १० वर्षको कुल बजार पुँजीकरण र फ्लोट बजार पुँजीकरणको प्रवृत्ति चार्ट २.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

कुल बजार पुँजीकरणमा सबैभन्दा बढी हिस्सा वाणिज्य बैंकको करिब ४८ प्रतिशत रहेको छ भने सबैभन्दा कम हिस्सा व्यापार समूह १ प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ। आ.व. २०७६।७७ मा क्षेत्रगत बजार पुँजीकरणको अवस्थालाई चार्ट २.१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ग) नेप्से तथा नेप्से फ्लोट सूचकांक: समीक्षा वर्षमा नेप्से सूचकांकमा सुधार आएको छ। आर्थिक वर्ष २०७५।७६ असार मसान्तमा १२५९.०२ विन्दु कायम भएको नेप्से सूचकांकमा समीक्षा वर्षको अन्त्यमा करिब ८ प्रतिशतको सुधार आई १३६२.७ विन्दु कायम भएको छ। अधिल्लो आ. व. को अन्त्यमा नेप्से सूचकांक १२१२.३६ विन्दु रहेको थियो। समीक्षा वर्षमा नेप्से सूचकांक सबैभन्दा उच्च १६३२.१८ विन्दु पुगेको र सोही अवधिमा नेप्से सूचकांक सबैभन्दा न्यून ११०९.१७ विन्दु पुगेको थियो। त्यस्तै समीक्षा अवधिमा नेप्से फ्लोट सूचकांकमा पनि सुधार आएको छ। उक्त सूचकांकमा करिब ३ प्रतिशतले वृद्धि भई ९५.४७ विन्दुमा पुगेको छ। उक्त सूचकांक गत वर्षको अन्त्यमा ९२.४३ विन्दु रहेको थियो। नेप्से सूचकांक र नेप्से फ्लोट सूचकांकको विगत १० वर्षको वार्षिक प्रवृत्ति चार्ट २.१३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

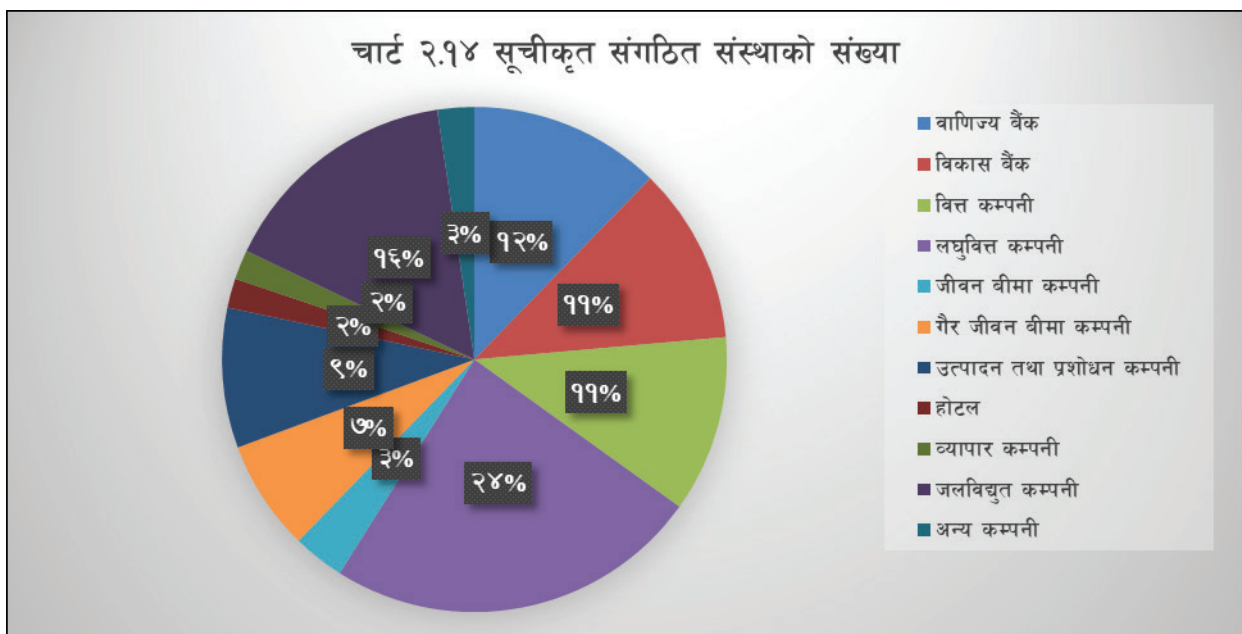

ड) सूचीकृत संगठित संस्था: समीक्षा वर्षमा सूचीकृत संगठित संस्थाको संख्यामा कमी आएको छ । धितोपत्र बजारमार्फत पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संख्यामा बृद्धि भएतापनि नेपाल राष्ट्र बैंकबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाको मर्जरमा जोड दिने नीति कार्यान्वयनका कारणबाट सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा कमी आएको देखिन्छ । यस अवधिमा नेप्सेमा सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा करिब १ प्रतिशतले कमी आई २१२ पुगेको छ । गत वर्ष सूचीकृत कम्पनीको संख्या २१५ रहेको थियो ।

नेप्सेले सूचीकृत कम्पनीलाई विभिन्न ११ क्षेत्रहरूमा विभाजन गरेको छ । समीक्षा वर्षमा नेप्सेमा सूचीकृत कुल २१२ कम्पनीहरूमध्ये २६ वाणिज्य बैंक, २४ विकास बैंक, ५१ लघुवित्त कम्पनी, २४ वित्त कम्पनी, २२ बीमा कम्पनी, ३३ जलविद्युत, चार होटल, १९ उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी, चार व्यापार कम्पनी र पाँच अन्य कम्पनीहरू रहेका छन् । सूचीकृत कम्पनीहरूको क्षेत्रगत विवरण तालिका २.१० तथा चार्ट १४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१० सूचीकृत संगठित संस्थाको क्षेत्रगत अवस्था			
क्र. सं.	क्षेत्र	सूचीकृत संगठित संस्थाको संख्या	प्रतिशत
१	वाणिज्य बैंक	२६	१२.२६
२	विकास बैंक	२४	११.३२
३	वित्त कम्पनी	२४	११.३२
४	लघुवित्त कम्पनी	५१	२४.०६
५	जीवन बीमा कम्पनी	७	३.३०
६	गैर जीवन बीमा कम्पनी	१५	७.०८
७	उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी	१९	८.९६
८	होटल	४	१.८९
९	व्यापार कम्पनी	४	१.८९
१०	जलविद्युत कम्पनी	३३	१५.५७
११	अन्य कम्पनी	५	२.३६
जम्मा		२१२	१००

च) सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य: समीक्षा वर्षमा सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य करिब १५ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.४ खर्ब ७३ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ, उक्त मूल्य गत आ.व. मा रु.४ खर्ब १२ अर्ब २८ करोड रहेको थियो । अधिल्लो वर्ष सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य रु.३ खर्ब ५२ अर्ब ९ करोड पुगेको थियो ।

छ) नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. बाट सम्पादन गरिएका मुख्य कार्यहरु: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. ले आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा नियमित दैनिक कार्य सम्पादनका अतिरिक्त विकासात्मक गतिविधि, नियम कानुन तर्जुमा, अन्तर्क्रिया, छलफल कार्यक्रमहरुको सञ्चालन र सम्बद्ध निकायहरुबाट हुने सोही प्रकृतिका गतिविधिमा सहभागिता जनाएको छ। नेप्सेबाट गरिएका मुख्य कार्यहरु देहाय अनुरूप रहेका छन् :

- नयाँ वित्तीय औजारको अध्ययन: नेप्सेले बाह्य परामर्शदाता मार्फत डेरिभेटिभ औजार, डेब्ट मार्केट, र इन्डेक्स सम्बन्धी अध्ययन कार्य गरेको छ।
- कारोबार सेवा, सुपरिवेक्षण तथा निरीक्षण: नेप्सेले नियमित रूपमा कारोबारको दैनिक Screen Surveillance गर्दै आएको छ। सदस्य दलाल व्यवसायीहरुको रिमोट वर्क स्टेसन (RWS) को नियमित निरीक्षण भईरहेको छ। समीक्षा अवधिमा केही सदस्य दलाल कार्यालयको स्थलगत सुपरिवेक्षण पनि गरेको छ। साथै नेप्सेले सर्वसाधारण लगानीकर्ताको जिज्ञासा तथा गुनासो व्यवस्थापनका लागि Toll free number 1660-01-25025 को साथ साथै Help desk को स्थापना गरी जिज्ञासा तथा गुनासो व्यवस्थापनको कार्य नियमित रूपमा गरिरहेको छ।
- सचेतना तथा सूचना प्रवाह: नेप्सेले वेबसाइटमा दैनिक कारोबार विवरण Real time मा देखाउने व्यवस्थाका साथ साथै नेप्से परिसर र राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको केन्द्रीय कार्यालयमा LED display मार्फत पनि Real time मा कारोबारको विवरण देखाउने व्यवस्था मिलाएको छ।
- जनशक्ति विकास तथा व्यवस्थापन कार्य: नेप्सेले जनशक्तिको विकास एवं व्यवस्थापन कार्य तर्फ नेप्सेको कर्मचारी सेवा शर्त विनियमावली, २०७३ अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा खुल्ला प्रकृयाद्वारा तीन पदमा नयाँ कर्मचारी नियुक्ति गरेको छ। कर्मचारीहरुको उत्पादकत्वको वृद्धिका लागि कर्मचारीहरुलाई प्रत्येक त्रैमासमा तालिम, प्रशिक्षण, अभिमुखीकरण वा उत्प्रेरणामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएकोमा पहिलो र दोस्रो त्रैमासमा एक/एक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकेको छ।
- अन्य कार्यक्रम: नेप्सेले वार्षिकोत्सवमा नियमन निकाय, बजार सञ्चालक, सूचीकृत कम्पनी, धितोपत्र व्यवसायी लगायतका प्रतिनिधिको सहभागितामा ५ औं नेप्से कर्पोरेट बुल रेस आयोजना गरेको छ।

२.२.२.२ ऋणपत्र बजार

नेपालमा ऋणपत्रको निष्काशन सरकारी क्षेत्र र संस्थागत क्षेत्र गरी दुई क्षेत्रबाट हुने गरेको देखिन्छ। नेपालमा आ.व. २०५४।५५ देखि संस्थागत ऋणपत्र निष्काशनको सुरुवात भएको थियो। हाल नेपाल सरकारबाट निष्काशन गरिने सरकारी ऋणपत्रमध्ये विकास ऋणपत्रको मात्र नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. मा सूचीकरण हुने गरेको छ।

आ.व. २०७६।७७ को अन्त्यसम्म नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. मा रु.२ खर्ब १७ अर्ब १४ करोड रकम बराबरको १९ वटा सरकारी ऋणपत्र सूचीकृत रहेको छन भने संस्थागत ऋणपत्र तर्फ रु.५३ अर्ब ४५ करोड रकम बराबरको ४३ ऋणपत्र सूचीकृत रहेका छन, जसमा सरकारी ऋणपत्रको अंश करिब ८० प्रतिशत र संस्थागत ऋणपत्रको अंश २० प्रतिशत रहेको थियो। गत आ.व. मा ऋणपत्र बजारको आकार रु.१ खर्ब २६ अर्ब ११ करोड बराबरको रहेकोमा सरकारी ऋणपत्रको अंश करिब ८५ प्रतिशत र संस्थागत ऋणपत्रको अंश १५ प्रतिशत रहेको थियो। यस अघि वाणिज्य बैंकहरुले दीर्घकालीन ऋण पुँजी संकलन गर्ने गरेकोमा यस आ.व. देखि वित्तीय संस्थाहरुले समेत ऋणपत्र निष्काशन शुरुवात गरेका छन। समीक्षा वर्षमा १० वाणिज्य बैंक र २ वित्त कम्पनी गरी कुल १२ संस्थाले रु.२३ अर्ब ४५ करोड रकम बराबरको ऋणपत्र निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका छन्।

प्राथमिक बजारमा निष्काशन भएको ऋणपत्रको सूचीकरण तथा कारोबार नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.मा हुँदै आएको छ। आ.व. २०७५।७६ मा २२ बैंकको रु.१९ अर्ब ३७ करोड बराबरको संस्थागत ऋणपत्र नेप्सेमा सूचीकृत भएको थियो भने नेपाल सरकारको रु.१ खर्ब ६ अर्ब ७४ करोड बराबरको सरकारी ऋणपत्र नेप्सेमा सूचीकृत गरिएको थियो। समीक्षा वर्षमा रु. १६ करोड ३९ लाख बराबरको ऋणपत्रको कारोबार भएको छ। गत आ.व.मा रु.११ करोड २८ लाख बराबरको संस्थागत ऋणपत्रको म्यानुयल कारोबार भएको छ जुन सूचीकृत ऋणपत्रको मूल्यको आधारमा ०.५८ प्रतिशत रहेको थियो।

२.२.३ ओटिसी बजार

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ को नियम २३ को प्रयोजनका लागि बोर्डको स्वीकृति लिई नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.ले ओटिसी बजार सञ्चालन विनियमावली, २०६५ मिति २०६५।०२।२२ देखि लागू गरेको थियो । तत्पश्चात् नेपाल बैंक लि. लगायत अन्य एक दुई कम्पनीको कारोबार भएतापनि लामो समयदेखि निष्कृत रहेको उक्त बजारमा गत आ.व. मा बोर्डले नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.मा सूचीकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरूको धितोपत्रको खरिद विक्री ओटिसी बजारमा गर्न सकिने जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दिनुको साथै बोर्डले नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.लाई ओटिसी बजार व्यवस्थित गर्न निर्देशित गरेकोमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट धितोपत्र बजारमा सूचीकरण नभएका कम्पनी, धितोपत्र बजारबाट सूचीकरण खारेज गरिएका तथा सूचीकरणका लागि आवश्यक शर्तहरू पूरा गर्न नसकी सूचीकरण हुन नसकेका पब्लिक लिमिटेड कम्पनीहरूको सेयरको कारोबार तथा नामसारी ओटिसी बजारमार्फत् गर्न सकिने सूचना प्रकाशन भएपश्चात् उक्त बजारले गति लिन थालेको हो ।

समीक्षा वर्षमा ओटिसी बजारमा २४ संस्थाको करिब ७२ लाख कित्ता सेयर कारोबार भएको छ, जसमा रु.१ अर्ब ८९ करोड बराबरको कारोबार भएको छ । गत आ.व. मा यस बजारमा ६१ संस्थाको १ करोड ५२ लाख कित्ता सेयर कुल रु. २ अर्ब रुपैयाँ बराबरको मूल्यमा कारोबार भएको थियो । अधिल्लो आ.व. मा कुल ५४ संस्थाको १ करोड ३० लाख कित्ता सेयर कुल रु.१ अर्ब ३० करोड मूल्यमा कारोबार भएको थियो । विगत तीन आर्थिक वर्षमा ओटिसी बजारमा भएको कारोबार को स्थिति तालिका २.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.११ ओटिसी बजारको अवस्था			
आर्थिक वर्ष	कारोबार भएको संगठित संस्थाको संख्या	कारोबार धितोपत्रको संख्या करोडमा	कारोबार रकम रु. अर्बमा
२०७३/७४	२५	०.२१	०.२४
२०७४/७५	५४	१.३०	१.३०
२०७५/७६	६१	१.५२	२.०१
२०७६/७७	२४	०.७२	१.८९
जम्मा	१६४	३.७५	५.४४

२.२.३ धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ बमोजिम नेपालमा धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.(सिडिएससी) ले बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरी वि.स. २०६८ साल देखि कार्य गर्दै आई रहेको छ । कोभिड-१९ महामारीको कारण नेपाल सरकारले २०७६ चैत्र ११ देखि लकडाउन गरेसँगै नेप्से तथा सिडिएससीको कारोबार समेत ९५ दिन (३ महिना भन्दा बढी) बन्द भएकोले धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सम्बन्धमा समेत अपेक्षित प्रगति हासिल हुन नसकेको अवस्था छ ।

आ.व. २०७६/७७ मा उक्त लि. मा जम्मा २२ वटा कम्पनीहरू दर्ता भएकोमा कम्पनीहरूको मर्जर तथा एक्विजिशनले गर्दा आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म दर्ता हुने कूल कम्पनीहरूको संख्या १९८ कायम रहेको छ । त्यसैगरी समीक्षा वर्षमा जम्मा चार वटा कम्पनीहरूलाई निक्षेप सदस्यता प्रदान गरे पश्चात आ.व. को अन्त्यमा निक्षेप सदस्यको कूल संख्या ७६ वटा पुगेको छ । साथै हितग्राही खाता तर्फ समीक्षा वर्षमा जम्मा १.८२ लाख हितग्राही डिम्यान्ड खाता खोलिएका छन् भने आ. व. २०७६/७७ मसान्तसम्म हितग्राही खाताको संख्या १७.५३ लाख पुगेको छ । यसरी हितग्राही खाताको संख्या गत वर्षको तुलनामा १२ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ ।

साथै समीक्षा वर्षमा ९६.९० करोड कित्ता धितोपत्र अभौतिकीकरण गरिएकोमा आ. व. गत वर्षको तरलतामा अन्त्य सम्ममा अभौतिकीकरण गरिएका धितोपत्रको संख्या ५०७.७४ करोड कित्ता पुगेको छ । हाल अभौतिकीकरण भएको धितो पत्र ७८.०७ प्रतिशत पुगेको छ । तथा आ.व. २०७६/७७ मा मेरो सेयर प्रयोगकर्ताको संख्या १७८,११८ रहेकोमा आ.व. २०७६/७७ अन्त्यसम्म सो संख्या ७,४२,५८० पुगेको छ । यसरी आ.व. २०७६/७७ सम्म मेरो सेयर प्रयोगकर्ताको संख्या

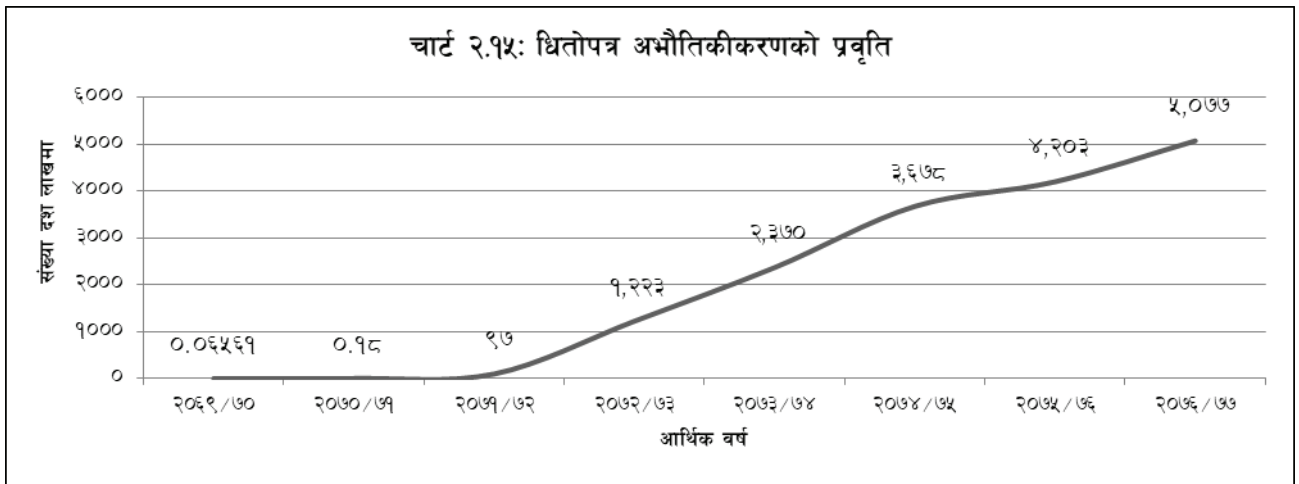
३२ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ ।

आ.व. २०७६/७७ मा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. भएका कारोबारको राफसाफ रकम रु.१३,५१७.०२ करोड, कारोबार को संख्या ०.१६ करोड तथा कारोबार भएको अभौतिकृत धितोपत्रको संख्या ३७.९४ करोड रहेको छ । विगत वर्षहरूको धितोपत्र बजारको अभौतिकीकरणको अवस्था तालिका २.१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१२ धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्था							
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष					
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७
१	निक्षेप सदस्यको संख्या	४४	५६	६०	६८	७२	७६
२	दर्ता कम्पनीको संख्या	११३	२०५	२२८	१९२	२१९	१९८
३	हितग्राही डिप्याट खाताको संख्या	४०,९३४	३९२,३५९	८७०,७०२	१,२९२,३७५	१५,७१,०००	१७५,३०००
४	अभौतिकृत धितोपत्रको संख्या (दश लाखमा)	९६.६७	१२२३.०८	२३६९.५४	३६७७.९८	४२०२.६६	५०७७.४०

स्रोत: सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.

विगत वर्षहरूको धितोपत्र अभौतिकीकरणको प्रवृत्तिलाई चार्ट २.१५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.२.३.१ सिडिएससीबाट सम्पादन गरिएका प्रमुख कार्यहरू

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रदान गर्न बोर्डमा अनुमतिपत्र प्राप्त सिडिएससी बाट सम्पादन गरिएका कार्यहरू देहाय अनुरूप रहेका छन्:

- **सुपरिवेक्षण तथा निरीक्षण:** सिडिएससीले निक्षेप सदस्यको सुपरिवेक्षण म्यानुअल, २०७६ को अधिनमा रही आ.व. २०७६/७७ मा कूल ३९ वटा निक्षेप सदस्यको कार्यालय र शाखामा सुपरिवेक्षण तथा निरीक्षण गरी सोको प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेको छ ।
- **ACG को वार्षिक साधारण सभा आयोजना गरेको:** एसिया प्रशान्त क्षेत्रमा रहेका केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीहरू र राफसाफ गर्ने निकायहरू बीच आपसी सहयोग प्रवर्द्धन गर्ने र सूचना आदान प्रदान गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएको छाता संगठन Asia-Pacific Central Securities Depository (ACG) ले हरेक वर्ष नियमित रूपमा वार्षिक साधारण सभा, Cross Training Seminar जस्ता कार्यक्रमहरू आयोजना गर्ने गर्दछ । यस्ता कार्यक्रमहरू प्रत्येक वर्ष सदस्य राष्ट्रहरूमा पालैपालो आयोजना हुने गर्दछ । यस लि. उक्त संगठनको सक्रिय सदस्य हो । सदस्य भएको हैसियतले उक्त संगठनको २३ औं वार्षिक साधारण सभा आयोजना गर्न यस लिमिटेडलाई छनौट गरिएकोमा सन् २०१९ सेप्टेम्बर ९ देखि सेप्टेम्बर १२ सम्म सफलतापूर्वक उक्त साधारण सभा सम्पन्न गरेको छ । उक्त वार्षिक साधारण सभामा २३ वटा राष्ट्र सदस्यहरूबाट ९४ जना प्रतिनिधिहरूले सहभागिता जनाएका थिए ।
- **स्थायी लेखा नम्बर:** धितोपत्रको दोस्रो बजारमा निश्चित रकम भन्दा बढी कारोबार गर्ने लगानीकर्ताहरूको स्थायी लेखा नम्बर सहितको विवरण सिडिएससीको राफसाफ प्रणालीमा आवद्ध गर्न उक्त लि. को राफसाफ प्रणाली केन्द्रीय निक्षेप प्रणालीसंग आवद्ध गराएको र केन्द्रीय निक्षेप प्रणालीको हितग्राही खातामा स्थायी लेखा नम्बर प्रविष्टि गर्ने व्यवस्था भएको हुँदा निक्षेप

सदस्य तथा लगानीकर्ताहरूलाई सो विवरण अद्यावधिक गर्न जानकारी गराई सोही बमोजिम कार्यान्वयन गरिएको छ ।

- **भारित लागत विधि लागू गरिएको:** सिडिएससीले पुँजीगत लाभकरको गणना भारित औसत लागत विधिबाट गणना चालू आर्थिक वर्षको श्रावण १ गतेदेखि सुरु गरेको र उक्त प्रकृत्यालाई थप सहज गर्नका लागि मेरो सेयर सफ्टवेयरमा समेत प्रविष्टि गर्न मिल्ने व्यवस्था गरेकोमा मिति २०७६।०६।२६ गते तयार गरेको मेरो सेयर सफ्टवेयर मार्फत गर्न सक्ने गरी लागू गरेको छ ।
- **जनचेतना मूलक कार्यक्रम:** सिडिएससीले आ.व. २०७६/७७ मा विश्वभरी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारले देशभरि नै लकडाउन जारी गरिएकोले सिडिएससीले प्रदेश नं ३ र प्रदेश नं. ४ मा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. को संयुक्त आयोजनामा जनचेतनामूलक कार्यक्रम आयोजना गरेको छ ।
- **Core System CDAS Application मा स्तरोन्नति:** सिडिएससीले ले प्रयोग गर्दै आएको Central Depository Accounting System (CDAS) सफ्टवेयर Desktop based रहेको र सो सफ्टवेयरलाई थप प्रविधियुक्त बनाई सहजता र प्रभावकारिता ल्याउन Web based मा परिमार्जन गर्न सफ्टवेयर प्रदायक कम्पनी Tata Consultancy Services Ltd. (TCS) संग सम्झौता गरेको र उक्त कम्पनीबाट परिमार्जनको कार्य सम्पन्न भई User Acceptance Test (UAT) कमिटीबाट परीक्षणको कार्य सम्पन्न भई उक्त Web-based CDAS कूल ७६ निक्षेप सदस्यहरु मध्ये आ.व. २०७६/७७ को अन्त्यसम्ममा ५ (पाँच) वटा निक्षेप सदस्यहरुमा कार्यान्वयन आएको छ ।
- **EDIS सेवा:** सि.डि.एस.सि.ले कोभिड-१९ को प्रकोपबाट बच्न नेपाल सरकारद्वारा जारी गरिएका स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी निर्देशन तथा मापदण्डहरूलाई पालना गरी धितोपत्र बजार मार्फत अति आवश्कीय सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने कार्य अन्तर्गत गरेको व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट निर्देशन भएबमोजिम धितोपत्र कारोबार पछिको राफसाफ तथा फछ्यौँटका लागि बिक्रीकर्ताले अनिवार्य रुपमा विद्युतीय निर्देशन पूर्जा (Electronic Delivery Instruction Slip-EDIS) को प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था र २०७७ असार मसान्तसम्म मेरो सेयरमा आवद्ध हुने नयाँ लगानीकर्तालाई दर्ता शुल्क नलाम्ने व्यवस्था मिति २०७७।०१।३० गतेदेखि लागू गरेको छ ।

२.२.४ क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा

बोर्डबाट क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गरी हाल दुई वटा कम्पनीहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ बमोजिम कम्तिमा तीन करोड रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको सेयरको सार्वजनिक तथा हकप्रद सेयर निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन, अग्राधिकार सेयर निष्काशन, थप निष्काशनहरुको क्रेडिट रेटिङ्ग गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा गत आ.व. देखि बैक तथा वित्तीय संस्थाहरुले रु.पचास करोड वा सो भन्दा बढीको कर्जा उपयोग गर्ने ऋणीलाई कर्जा प्रवाह गर्दा वा नवीकरण गर्दा सो संस्थाको क्रेडिट रेटिङ्ग एजेन्सीबाट गरिएको रेटिङ्गलाई कर्जा मूल्याङ्कनको आधारको रुपमा लिनुपर्ने व्यवस्था समेत भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा इक्रा नेपाल लि. ले १० ऋणपत्रको रेटिङ्ग, १२ धितोपत्र निष्काशनकर्ता कम्पनीको रेटिङ्ग, छ प्राथमिक निष्काशन, आठ हकप्रद निष्काशन र ७६ ऋणी संस्थाको रेटिङ्ग गरेको छ । यस्तै केयर रेटिङ्ग नेपाल लि. ले १२ ऋणपत्र, १० धितोपत्र निष्काशनकर्ता, नौ प्राथमिक निष्काशन, दुई हकप्रद निष्काशन र ९४ ऋणी संस्थाको रेटिङ्ग गरेको छ ।

२.३ समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहलहरु

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको नियमन निकायको रुपमा बोर्डले पछिल्ला वर्षहरुमा नियमन तथा सुपरिवेक्षण को कार्य थप प्रभावकारीरुपमा गर्दै आएको छ भने अर्कोतर्फ बोर्डले बजार विकास तथा सुधारको क्रममा पनि विभिन्न कोणबाट सुधारका प्रयासहरु गरिरहेको छ । यसरी धितोपत्रको प्राथमिक र दोस्रो बजारमा संरचनात्मक सुधार हुदै गएको देखिन्छ । कोभिड-१९ महामारीका कारणले धितोपत्र बजारमा समेत यसको प्रतिकूल प्रभाव परेको छ । सरकारले लागू गरेको लकडाउनका कारण सहज रुपमा कार्यालय सञ्चालन गर्न नसक्दा आ.व. २०७६।७७ को नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न केही कठिनाइ भएको भएतापनि बोर्डबाट समीक्षा अवधिमा देहायका मुख्य कार्यहरु सम्पादन गरिएको छ ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजारलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउनका लागि नेपाल धितोपत्र बोर्ड सूचना प्रविधि नीति, २०७६ जारी गरिनुका साथै धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन, सामूहिक लगानी कोष, क्रेडिट रेटिङ्ग, मर्चेन्ट बैंकर तथा धितोपत्र दलाल व्यवसायी सम्बन्धी नियमावलीहरुको समसामयिक संशोधन गरिएको छ । बोर्डले मिति २०७६ श्रावणबाट लगानीकर्ता प्रत्यक्ष संवाद रेडियो कार्यक्रम हरेक महिनाको दुई पटक सञ्चालन गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै आएको छ । त्यसैगरी बोर्डबाट पाक्षिक लगानीकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रमलाई थप परिष्कृत गरी यसको सञ्चालनलाई निरन्तरता दिइएको छ । मिति २०७६ असार

बाट ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोवार विद्युतीय प्रणालीमार्फत् शुरु भएको छ । पुँजीगत लाभकर गणनालाई थप सरल र सहज बनाउने क्रममा लगानीकर्ता स्वयंले सिडिएससीको वेबसाइटमार्फत् आधार मूल्य प्रविष्ट गरी पेश गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । धितोपत्र दलाल व्यवसायीमार्फत मार्जिन कारोवार सेवा शुरुवात गरिएको छ ।

त्यस्तै नयाँ उपकरणको रूपमा खुलामुखी सामूहिक लगानी कोष सञ्चालनमा आएको छ । विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५ लागू गरिएकोमा उक्त कोष सञ्चालनका लागि अनुमति प्राप्त गर्न कम्पनीहरूको निवेदन प्राप्त भएको छ । ट्रष्ट ऐनको मस्यौदा तथा धितोपत्रको दोस्रो बजारमा हुने धितोपत्रको कारोबारमा लाग्ने लागतका सम्बन्धमा अध्ययन भएको छ । बोर्डको आ.व. २०७६।७७ को नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको समीक्षा तल विस्तृतरूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.३.१ नीतिगत तथा कानुनी संरचनाको विकास तथा सुदृढीकरण

समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट नीतिगत तथा कानुनी संरचनाको विकास तथा सुदृढीकरणसम्बन्धी देहायका महत्वपूर्ण कार्यहरू भएका छन् :

क) नेपाल धितोपत्र बोर्ड सूचना प्रविधि नीति, २०७६ जारी

धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी गतिविधिहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउन बोर्डबाट पहिलो पटक सूचना तथा प्रविधि नीति तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ । सूचनामा आधारित धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारमा भएका तथ्याङ्क एवं जानकारीहरूको समूचित अभिलेख व्यवस्थापन तथा प्रभावकारी उपयोगमा सूचना प्रविधिको अत्यन्तै महत्वपूर्ण भूमिकालाई दृष्टिगत गरी बोर्डको आ.व. २०७६।७७ को नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप बोर्ड सञ्चालक समितिको निर्णयानुसार नेपाल धितोपत्र बोर्ड सूचना प्रविधि नीति, २०७६ पारित गरी २०७६ श्रावणदेखि लागू गरिएको छ ।

सूचना प्रविधिको निरन्तर विकास तथा विस्तारबाट सिर्जित अवसरहरूको उच्चतम उपयोग गरी बजार नियमन तथा बजार गतिविधिलाई प्रतिस्पर्धी एवं विश्वसनीय बनाउन सूचना प्रविधिसम्बन्धी नीति ल्याइएको हो । यस नीतिका प्रमुख उद्देश्यहरूमा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी सूचना प्रविधि पूर्वाधारको विकास विस्तार गर्ने, बजार नियमन तथा बजार गतिविधिहरूमा सूचना प्रविधिको उपयोगलाई बढाउने, बजारमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई स्तरीय र मितव्ययी बनाई सूचना प्रविधिका साधन तथा पूर्वाधारको सुरक्षित रूपमा प्रयोग गर्ने, सूचना प्रविधिको व्यवस्थित एवं स्तरीय उपयोगमार्फत् धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार नियमन, सञ्चालन तथा लगानीलाई गतिशिल एवं विश्वसनीय बनाउने इत्यादि रहेका छन् । सोही सन्दर्भमा बोर्ड, धितोपत्र बजार तथा बजार सहभागीहरूको सूचना प्रविधि सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले मिति २०७६।०४।१९ मा बजार सहभागीहरूलाई सो अनुसारको व्यवस्था गर्न परिपत्र समेत गरिएको छ ।

ख) धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ मा संशोधन

धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को तेस्रो संशोधन नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट मिति २०७६।१०।२१ मा स्वीकृत भई आएकोमा बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ देखि उक्त संशोधन लागु गरिएको छ । उक्त नियमावलीमा विशेषतः सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम धितोपत्र दलाल व्यवसायीको स्वामित्व ग्रहण गर्ने व्यक्तिको लगानीको स्रोत खुलाउनु पर्ने, प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएका “क” बर्गका बैंक वा विशेष ऐनद्वारा स्थापित वित्तीय संस्थाको कम्तिमा ५१ प्रतिशत स्वामित्व भएको सहायक कम्पनीले बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरी धितोपत्र दलाल वा धितोपत्र व्यापारीको कार्य सक्ने, धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारीले अर्को धितोपत्र दलाल तथा व्यापारीलाई प्राप्त गर्न वा गाभ्न/गाभिन सक्ने, धितोपत्र दलालले मार्जिन कारोबार सुविधा प्रदान गर्न सक्ने तथा धितोपत्र व्यापारीले धितोपत्र दलाल, योग्य संस्थागत लगानीकर्ता र धितोपत्र प्रत्याभूतिकर्ताको कार्य गर्न सक्ने, धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारीले संस्थागत जोखिम व्यवस्थापन गर्न तथा संस्थाको वित्तीय सवलताको लागि जगेडा कोष राख्नुपर्ने तथा धितोपत्र व्यापारीको न्यूनतम चुक्ता पुँजी रु. २० करोड हुनुपर्ने जस्ता व्यवस्थाहरू गरिएको छ ।

ग) धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ मा संशोधन

धितोपत्रको दर्ता तथा निष्काशन प्रक्रियालाई थप सहज बनाउनका लागि धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ को तेस्रो संशोधनका लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएकोमा मिति २०७६।१०।१९ मा स्वीकृत भई आएकोमा बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ बाट लागु गरिएको छ । उक्त नियमावलीमा देहाय बमोजिमको व्यवस्थाहरू गरिएको छ : धितोपत्रको प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशनमा बुक बिल्डिङ विधि समेत प्रयोगमा ल्याउने, प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशन

गर्न चाहने संगठित संस्थाका सञ्चालक तथा सेयरधनी कालो सूचीमा नरहेको हुनु पर्ने, सार्वजनिक निष्काशनमा प्रविधिको प्रयोग भएसँगै धितोपत्र निष्काशन खुला रहने अधिकतम अवधि ३० दिनबाट घटाई १५ दिन कायम गरिएको, सूचीकृत संगठित संस्थाको सञ्चालक समितिबाट हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी निर्णय भएको बढीमा दुई महिनाभित्र उक्त प्रस्ताव साधारण सभामा पेश गर्नुपर्ने, सूचिकृत संगठित संस्थाका सेयरधनीले आफ्नो स्वामित्वमा रहेको सेयर १० प्रतिशत भन्दा कम नहुने गरी बिक्री प्रस्ताव मार्फत बिक्री गर्न सक्ने र संगठित संस्थाले विदेशी मुलुकको पुँजी बजारमा ऋणपत्र, डिबेञ्चर वा अन्य धितोपत्र विदेशी मुद्रामा जारी गर्न सक्ने जस्ता व्यवस्थाहरू गरिएको छ ।

घ) सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७

सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को तेस्रो संशोधन प्रस्ताव स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय पेश गरिएकोमा मिति २०७६।१०।१९ मा मन्त्रालयबाट स्वीकृत भई आएकोले बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ बाट उक्त संशोधन लागु गरिएको छ । यसमा बीमा कम्पनी तथा विशेष ऐनद्वारा स्थापित गैर बैकिङ्ग वित्तीय संस्थाहरूले समेत सामूहिक लगानी कोष योजना सञ्चालन गर्न सक्ने, सर्वसाधारण लगानीकर्तालाई खुलामुखी योजनामा आकर्षित गर्न योजना व्यवस्थापकले इकाई बिक्री गर्दा कुनै शुल्क लिन नपाउने र इकाई खरिद गर्दा १.५ प्रतिशत शुल्क लिन सक्ने व्यवस्था गरी लगानीकर्ताको लागत न्यूनीकरण गरिएको छ । त्यस्तै उक्त संशोधनबाट कोष प्रवर्द्धकको शाखा संजालमार्फत् खुलामुखी योजनाको इकाई खरिद बिक्री गर्न सक्ने र सामूहिक लगानी कोषको रकम लगानी गर्ने सीमा तथा क्षेत्रको सम्बन्धमा थप स्पष्ट व्यवस्था गरिएको छ ।

ङ) धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैकर) नियमावली, २०६४

धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैकर) नियमावली, २०६४ को दोस्रो संशोधन नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट मिति २०७६।१०।२१ मा स्वीकृत भई आएकोमा बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ उक्त संशोधन लागु गरिएको छ । उक्त संशोधनबाट मर्चेन्ट बैकरको सञ्चालक तथा कार्यकारी प्रमुख धितोपत्र दलाल वा केन्द्रीय निक्षेप सेवा वा अन्य मर्चेन्ट बैकर वा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थामा लाभको पदमा रहँदा स्वार्थ बाधिन सक्ने हुँदा सो हुन नपाउने, सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम लगानीको स्रोत सम्बन्धी विवरण खुलाउनु पर्ने, मर्चेन्ट बैकरले संस्थागत जोखिम व्यवस्थापन गर्न तथा संस्थाको वित्तीय सवलताको लागि जगेडा कोष राख्नुपर्ने, मर्चेन्ट बैकरको सेयर बिक्री वा हस्तान्तरण हुँदा वा अन्य कुनै प्रकारले नयाँ सेयरधनी थप गर्नु पूर्व बोर्डमा अभिलेख गराउँदा अंकित मूल्यको सट्टामा बिक्री मूल्यमा गराउनु पर्ने र मर्चेन्ट बैकरले गर्ने पाँच प्रकारका व्यवसाय मध्ये कुनै व्यवसाय थप तथा व्यवसाय छाड्ने सम्बन्धी व्यवस्थालाई समेत व्यवस्थित गरिएको छ ।

२.३.२ बजार पूर्वाधारहरूमा सुधार तथा विकास

समीक्षा बर्षमा थप मर्चेन्ट बैकरलाई अनुमति प्रदान गरिएको छ । बजार पूर्वाधारहरूमा सुधार तथा विकासका सम्बन्धमा देहायका महत्वपूर्ण कार्य समीक्षा बर्षमा सम्पन्न भएका छन् ।

क) मर्चेन्ट बैकरलाई अनुमति प्रदान: बोर्डले समीक्षा अवधिमा दुई वाणिज्य बैकका सहायक कम्पनीहरूलाई मर्चेन्ट बैकरको कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरेको छ । बोर्डबाट मर्चेन्ट बैकिङ्ग कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाहरूमा हिमालयन क्यापिटल लि. तथा माछापुच्छ्रे क्यापिटल लि. रहेका छन् ।

ख) नयाँ क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीलाई पूर्वाधार तयार गर्न सूचित: क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ को व्यवस्था बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनी स्थापनाका लागि बोर्डमा निवेदन दिएको नेपाल रेटिङ्ग एजेन्सीलाई पूर्वाधार तयारीका लागि सूचित गरिएको छ ।

२.३.३ बजार सुपरिवेक्षण व्यवस्थामा सुधार

कोभिड-१९ का कारण वार्षिक कार्यक्रममा भए अनुसारको स्थलगत निरीक्षण कार्य गर्न कठिनाई भएको भएतापनि गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । बोर्डले धितोपत्र बजार सुपरिवेक्षण सम्बन्धमा देहायका महत्वपूर्ण कार्यहरू गरी सुपरिवेक्षणलाई सुदृढ बनाउँदै लगेको छ:

क) **System Audit** का लागि नेप्सेलाई निर्देशन: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. ले २०७५ कात्तिक देखि सञ्चालनमा ल्याएको धितोपत्र बजारको अनलाईन कारोवार प्रणाली (NOTS) को System Audit गर्ने व्यवस्था मिलाउन र धितोपत्रको कारोवार प्रणालीलाई विश्वसनीय र भरपर्दो बनाउन आवश्यक व्यवस्था समेत गरी बोर्डलाई जानकारी गराउन नेप्सेलाई मिति २०७६।०९।२८

मा निर्देशन दिइएको छ ।

- ख) सिडिएएससिलाई **System Audit** गर्न निर्देशन: केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रणालीलाई विश्वसनीय र भरपर्दो बनाउन आ.व. २०७५।७६ को System Audit सम्बन्धमा केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रणाली Desktop Based रहेकोले सोलाई Web Based मा स्तोरन्तित गरी मिति २०७६।०३।२३ गतेबाट केही निक्षेप सदस्यहरू मार्फत सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।
- ग) **मर्चेन्ट बैंकरको सुपरिवेक्षण:** मर्चेन्ट बैंकरहरूको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त विवरण, तथ्याङ्क एवं विगतका स्थलगत निरीक्षणका आधारमा संकलित विवरणहरूको अध्ययन एवं आन्तरिक प्रयोजनका लागि तयार पारिएको Grading Matrix समेतका आधारमा १५ वटा मर्चेन्ट बैंकरहरूको छनोट गरी ७ वटा मर्चेन्ट बैंकरहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरी स्थलगत सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन पेश तयार गरिएको छ । समीक्षा अवधिमा स्थलगत सुपरिवेक्षणमा देखिएका कमजोरी जस्तै ग्राहकको पहिचान, वर्गिकरण, जोखिमको मूल्याङ्कन, STR, TTR Reporting, ग्राहक पहिचान विवरण अद्यावधिक गर्न लगायतका निर्देशनहरू दिइएको छ । कोरोना महामारीले गर्दा चार महिना लकडाउन भएको कारण बाँकी मर्चेन्ट बैंकरहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षणको गर्न कठिनाई भएको छ ।
- घ) **धितोपत्र दलाल व्यवसायीको सुपरिवेक्षण:** धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको पूर्वाधार, सेवाको अवस्था, राफसाफ, ग्राहक पहिचान लगायतका विषयमा यस अवधिमा ३ वटा (६ प्रतिशत) धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिएको छ । सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा, सम्पत्ति शुद्धीकरण सम्बन्धी शंकास्पद विवरण पेश नगरेको, सोही अनुसार ग्राहकको वर्गिकरण नगरेको, कारोबार पश्चात टि पल्स थ्री पश्चात पुल खातामा धितोपत्र देखिएको लगायतका कौफियत देखिएका कारण तीन वटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूलाई स्पष्टीकरण पेश गर्न लगाइएको छ । निरीक्षणबाट देखिएका कमी कमजोरीहरूको अवस्थाका सम्बन्धमा पुन निरीक्षण गरिदा सुधार भएको देखिएको छ ।

२.३.४ बजार सहभागीहरूको व्यवसायिकता तथा स्तर अभिवृद्धि

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार सहभागीहरूको व्यवसायिकता तथा स्तर अभिवृद्धि गर्न बोर्डबाट गरिएका कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

क) लगानीकर्ताका गुनासा सम्बोधनका लागि कार्यक्रम

विश्व लगानीकर्ता सप्ताह २०१८ को अवसर पारी मिति २०७५ असोज १७ मा प्रथम पटक नेप्से, सिडिएएससी, मर्चेन्ट बैंकर एसोशियसन, ब्रोकर एसोशियसन तथा लगानीकर्ता संघहरू समेतको सहकार्यमा धितोपत्र बजार गतिविधि तथा बजार नियमनसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएकोमा यस कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी एवं मितव्ययी बनाउनका लागि मासिक रुपमा रेडियोमार्फत् प्रत्यक्ष प्रसारण हुने गरी लगानीकर्तासँग प्रत्यक्ष संवाद कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रयास अनुरूप रेडियो कान्तिपुरसँग सम्झौता गरी मिति २०७६ वैशाख ४ देखि बिहान ७:३० देखि ८:०० बजेसम्म प्रत्यक्ष प्रसारण शुरुवात भएकोमा सोलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

२.३.५ अध्ययन तथा अनुसन्धान र प्रकाशन

बोर्डले पछिल्लो समय बजार सुधार तथा विकासका लागि अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यलाई प्राथमिकता दिदै आएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डले देहाय बमोजिमको विषयमा अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गरेको छ ।

- धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी विभिन्न शैक्षिक तालिम सञ्चालन तथा अध्ययन अनुसन्धान गरी नीति निर्माणमा सहयोग गर्न धितोपत्र तथा फ्युचर्स बजार तथा वित्तीय शिक्षा प्रशिक्षण संस्था स्थापना सम्बन्धी अध्ययन भएको छ ।
- धितोपत्र बजारमा महिला तथा जेष्ठ नागरिकको सहभागिता बढाउन वित्तीय समावेशी नीति लिने सम्बन्धमा प्रारम्भिक अध्ययन भएको छ ।

समीक्षा वर्षमा बोर्डले निम्न अनुसार अध्ययन सामग्री प्रकाशन गर्नुका साथै नियमित प्रकाशनलाई समेत निरन्तरता दिएको छ:

- ♦ नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार, २८ औं बर्षिकोत्सव विशेषाङ्क, २०७७
- ♦ बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन, आव २०७५।७६ (नेपालीमा)
- ♦ बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन, आव २०७४।७५ (अङ्ग्रेजीमा)
- ♦ Securities Board of Nepal: An Introduction

- ◆ नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार अंक २४-२६
- ◆ Quarterly Securities Market Indicators, Issue 10-14
- ◆ सेबोन जर्नल अंक-८

२.३.६ छलफल, प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि बोर्डले चालेका कदम, धितोपत्र बजारको स्थिति तथा सर्वसाधारणमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी चेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले बोर्डले हाल विभिन्न सूचना तथा जानकारीमूलक सामग्रीहरूको प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाहमा विशेष जोड दिदै आएको छ। यस अनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डले यस कार्यलाई अझ तिब्रताका साथ अघि बढाएको छ।

क) लगानीकर्ता जनचेतना अभिवृद्धि तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम निरन्तररूपमा सञ्चालन

बोर्डबाट गत आ.व. देखि काठमाडौं उपत्यकामा शुरुवात गरिएको धितोपत्र बजारसम्बन्धी प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमलाई यस वर्ष निरन्तररूपमा सञ्चालन गरिएको छ। कोभिड-१९ का कारण उत्पन्न विषम परिस्थितिमा समेत उक्त कार्यक्रम जुम मार्फत सञ्चालन गरिएको छ।

ख) प्रत्यक्ष रेडियो संवाद कार्यक्रमको प्रसारण

बोर्डबाट लगानीकर्ताहरूको गुनासो प्रत्यक्षरूपमा सुन्ने गरी सञ्चालन गरिएको लगानीकर्तासँग प्रत्यक्ष रेडियो संवाद कार्यक्रमको समीक्षा वर्षमा पनि निरन्तर प्रसारण गरिएको छ। उक्त कार्यक्रम रेडियो कान्तिपुरबाट प्रत्येक महिनाको पहिलो बुधबार बिहान ७:३० देखि ८:०० बजेसम्म नियमित रूपमा लाइभ प्रसारण हुने गरेको छ। सर्वसाधारण लगानीकर्ताले फोन नं. ०१-५५४१९०५, ५५४१९०६ मा सम्पर्क गरी कार्यक्रममा सहभागी हुन सक्दछन्। यो कार्यक्रम बजारसम्बन्धी गुनासाहरू समाधान गर्न, नीति नियम तर्जुमा गर्न तथा सुधार गर्न सहयोगी भएको छ।

ग) आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रममा छलफल तथा प्रकाशन

बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा अबलम्बन गरिने धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमलाई सार्वजनिक गरी बजार विकास तथा विस्तारप्रति बोर्डलाई जवाफदेही तथा पारदर्शी बनाउने उद्देश्यले समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार सम्बद्ध पक्षहरूलाई संलग्न गराई धितोपत्र बजारसम्बन्धी प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा अन्तरक्रिया गरी प्राप्त राय/सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको प्रकाशन गरेको छ।

घ) धितोपत्र बजार सम्बन्धी जानकारीमूलक प्रकाशन

धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनु पर्ने विषयहरूका सम्बन्धमा लगानीकर्तालाई जानकारी दिनुका साथै ज्ञान अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले लगानीकर्ताहरूले धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषयहरू समेटेरी पर्चा, पम्पलेट प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ। साथै, बोर्डको वेबसाइट, विभिन्न राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यम मार्फत सचेतनामूलक सामग्रीहरू प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने कार्यलाई बोर्डले निरन्तरता दिएको छ।

२.४ धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनियम बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि नेपाल सरकारले विगत तीन आर्थिक वर्ष तथा आगामी आ.व.का लागि तय गरेको नीति तथा कार्यक्रमहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

- क) आ.व. २०७४।७५ को बजेट बक्तव्यको बुँदा नं. १८२ मा धितोपत्र बजार सम्बन्धमा देहाय अनुसारको कार्यक्रमहरू समावेश भएको छ।
  - पुँजी बजारको विकास र स्थायित्वका लागि नीतिगत र संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ। उत्पादनमूलक कम्पनीहरूलाई पुँजी बजार मा प्रवेश गर्न प्रोत्साहन गरिने छ। धितोपत्र कारोबारलाई पारदर्शी र पूर्ण स्वचालित बनाइने छ। धितोपत्र नियमन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाको सदस्यता प्राप्त गरिने छ।
- ख) आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को बजेट बक्तव्यमा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि देहाय बमोजिमको कार्यक्रम समावेश गरिएको छ।

- वित्तीय क्षेत्रमा नियमन निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न धितोपत्र ऐनमा समयानुकूल संशोधन गरिनेछ ।
  - एक अर्व वा सो भन्दा बढीको पुँजीमा स्थापित सबै उत्पादनमूलक कम्पनीहरूलाई पब्लिक लिमिटेड कम्पनीमा रुपान्तरण भई पुँजी बजारमा सूचीकृत हुनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ । प्राइभेट इक्विटी, भेञ्चर फण्ड र हेज फण्ड लगायतका नयाँ संस्थाहरूलाई पुँजी बजारमा प्रवेश गराइनेछ ।
  - पचास करोड रुपैयाँ वा सो भन्दा बढी चुक्ता पुँजी भएका प्राइभेट लिमिटेड कम्पनीहरूलाई पब्लिक लिमिटेड कम्पनीमा रुपान्तरण हुन प्रोत्साहन स्वरूप तीन वर्षका लागि आयकरमा १० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ग) आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को बजेट वक्तव्यमा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि देहाय बमोजिमको कार्यक्रम समावेश गरिएको छ ।
- सबै प्रकारको धितोपत्र र ऋणपत्रका दोस्रो बजार कारोबार विद्युतीय प्रणालीमार्फत् गर्न विद्युतीय कारोबार प्रणालीलाई सुरक्षित र पारदर्शी बनाइनेछ । सरकारी ऋणपत्र खरिद/बिक्रीको लागि अनलाइन प्रणाली विकास गरिनेछ । धितोपत्र दोस्रो बजारमा निश्चित रकम भन्दा बढी कारोबार गर्ने लगानीकर्ताहरूको स्थायी नम्बर सहितको विवरण नेप्से तथा सिडिएससी राफसाफ प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ ।
  - धितोपत्र बोर्ड र नेपाल स्टक एक्सचेञ्जको संस्थागत सुधार गरिनेछ । गैर आवासिय नेपालहरूले दोस्रो बजार मार्फत् पनि लगानी गर्नसक्ने गरी पुँजी बजारलाई फराकिलो बनाइनेछ । ट्रष्टी ऐन तर्जुमा गरी सामूहिक लगानी कोष, सेयर अभौतिकरण र सिडिएससी लगायतको कार्य व्यवस्थित गरिनेछ ।
  - सेयर कारोबारको पुँजीगत लाभकर गणना भारत औसत लागत विधिबाट गर्ने व्यवस्था मिलाई सेयर लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्साहित गर्न हाल प्राकृतिक व्यक्तिहरूलाई लाग्दै आएको करको दर ५ प्रतिशत कायम गरिनेछ ।
- घ) आर्थिक वर्ष २०७७।७८ को बजेट वक्तव्यमा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि देहाय बमोजिमको कार्यक्रम समावेश गरिएको छ ।
- पुँजी बजारको दायरा विस्तार गरी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार शुरु गर्ने । नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडको दोस्रो बजार कारोबारलाई पूर्ण रूपमा विद्युतीय प्रविधिमा आधारित बनाउने । पुँजी बजारमा संस्थागत लगानी अभिवृद्धि गर्न आगामी आर्थिक वर्ष स्टक डिलर सञ्चालनमा ल्याउने । वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने । धितोपत्र बोर्ड, नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड र सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लिमिटेडको संरचनात्मक सुधार गर्ने ।
- कार्यान्वयन स्थिति:** बोर्डले नेपाल सरकारले बजेट वक्तव्यमा तय गरेको पुँजी बजार सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमसँग सामञ्जस्यसँग गरी कार्यान्वयनलाई प्राथमिकता दिदै आएको छ । यस क्रममा बोर्डको कार्यान्वयन प्रगति देहायनुसार रहेको छ:
- धितोपत्र र ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार विद्युतीय प्रणालीमार्फत् गर्न सक्ने गरी नेप्सेमार्फत् आवश्यक प्रणाली विकास गरिएको छ । साथै नेप्सेले जुन १६, २०१९ बाट संस्थागत ऋणपत्रको कारोबार शुरुवात गरेको छ । विद्युतीय कारोबारलाई पारदर्शी, सुरक्षित तथा विश्वसनीय बनाउन नेपाल धितोपत्र बोर्डले सूचना प्रविधि नीति, २०७६ तर्जुमा गरी मिति २०७६।०४।१९ देखि आवश्यक कार्यान्वयनका लागि धितोपत्र बजार सहभागीहरूलाई निर्देशन जारी गरिएको छ ।
  - नेप्सेको NOTS कारोबार प्रणाली सुरक्षित रहे नरहेको एकिन गर्न System Audit का लागि बोर्डबाट मिति २०७६।०९।२८ मा निर्देशन दिइएको छ ।
  - सरकारी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार विद्युतीय प्रणालीमार्फत् गर्न नेप्सेबाट आवश्यक प्रणाली विकास गरेको भएतापनि सरकारी ऋणपत्रहरू हालसम्म पूर्णरूपमा Dematerialisation हुन नसकेको कारण उक्त अनलाइन प्रणाली मार्फत सरकारी ऋणपत्रको कारोबार हुन नसकेकोले सम्बन्धित निकायमा उक्त ऋणपत्रहरू अनिवार्य D-mat गर्न निर्देशन जारी गरिदिनका लागि मिति २०७६।११।१४ मा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा अनुरोधसहित पत्राचार गरिएको छ ।
  - धितोपत्र दोस्रो बजारमा पाँच लाख रुपैयाँ भन्दा बढी कारोबार गर्ने लगानीकर्ताहरूको स्थायी लेखा नम्बर सहितको विवरण नेप्से को प्रणालीमा समाविष्ट गर्ने व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा आईसकेको छ ।
  - नेपाल राष्ट्र बैंकले नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.को १७,२९,९८९।५० कित्ता (३४.६ प्रतिशत) सेयर लिलाम बढाबढबाट बिक्री गर्न आह्वान गरे बमोजिम प्रभु बैंक लि., लक्ष्मी बैंक लि. र कर्मचारी संचय कोषलाई क्रमशः २,५०,०००, (५ प्रतिशत) २,५०,००० (५ प्रतिशत) र ५,००,००० कित्ता (१० प्रतिशत) गरी जम्मा दश लाख कित्ता सेयर विनिवेश भएको छ ।
  - धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को संसोधनको मस्यौदा तयार गरी मिति २०७५।०८।१३ मा अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरेकोमा उक्त

संसोधनमा धितोपत्र बोर्डको संस्थागत सुधार सम्बन्धी व्यवस्थाहरु समेत समावेश गरिएको छ ।

- बोर्डलाई वस्तु विनिमय बजारको समेत नियमन गर्ने जिम्मेवारी प्राप्त भएको सन्दर्भमा बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षणलाई प्रभावकारी बनाउन विकसित बजारको संरचना समेतलाई मध्यनजर गर्दै O & M सम्बन्धी कार्य अगाडि बढाइएको छ ।
- धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को संशोधन प्रस्तावमा ट्रष्ट सम्बन्धी व्यवस्था समावेश गरिएको छ ।
- भारत औषत विधिबाट पुँजीगत लाभकर गणना गर्न कार्यलाई थप सरल तथा सहज रुपमा गर्नसक्ने व्यवस्था शीघ्र गर्न नैस्से तथा सिडिएससीलाई बोर्डले मिति २०७६।०४।२४ र २०७६।०५।०३ मा निर्देशन दिएको र सोही बमोजिम सिडिएसीले परीक्षणको रुपमा लगानीकर्ता स्वयंले बेबसाइट मार्फत आधार मूल्य प्रविष्ट गरी पेश गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

२.५ विशिष्टीकृत लगानी कोष

स्वदेशी तथा गैरआवासीय नेपाली लगायत वैदेशिक पुँजी समेत परिचालन हुनसक्ने गरी वैकल्पिक लगानी कोष सञ्चालनमा ल्याउने तथा नेपाल सरकारको आ.व.२०७५।७६ बजेट बक्तब्यमा प्राइभेट इक्यूटी, भेन्चर क्यापिटल र हेज फण्ड लगायतका नयाँ संस्थाहरुलाई पुँजी बजारमा प्रवेश गराउने कार्यक्रम अनुसार धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को व्यवस्था बमोजिम बोर्डले प्राइभेट इक्विटी फण्ड, भेन्चर क्यापिटल फण्ड, हेज फण्ड जस्ता वैकल्पिक लगानी कोष प्रोत्साहन गर्न “विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५” बनाई नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा मिति २०७५।११।२२ देखि लागू गर्ने निर्णय गरिएको थियो ।

विकासोन्मुख पुँजी बजारमा शुरु गरिएको बैकल्पिक लगानी कोष जस्तो आधुनिक नयाँ वित्तीय उपकरणको प्रयोगले परम्परागत लगानीको सट्टा नयाँ व्यवसायहरु सञ्चालन गर्न सहज हुने, पुँजी बजारको दायरा फराकिलो बनी नविनतम उद्यम व्यवसायलाई सञ्चालनका लागि आवश्यक पुँजी जुटने र लगानीकर्ताहरुलाई नयाँ लगानीको अवसर प्राप्त भई स्वदेशी लगानी परिचालन हुने र बैदेशिक लगानी भित्रिनका लागि समेत सहज तथा सरल हुने हुँदा देशको आर्थिक विकासमा समेत टेवा पुग्ने देखिन्छ ।

साथै यस्ता कोषहरुको बजार प्रवेशबाट परम्परागत लगानीको सट्टा नवीनतम ज्ञान, सीप/क्षमता भएका वा नयाँ वस्तु, सेवा, प्रविधि वा बौद्धिक सम्पत्तिसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा नवीनतम उद्यम व्यवसायलाई सञ्चालन गर्न र यस्ता नयाँ व्यवसायहरु शुरुवात गर्न स्वदेशी तथा बैदेशिक लगानीलाई आकर्षण गर्न विशेष व्यवस्था गरी लगानीको नयाँ अवसरहरु प्रदान गर्ने व्यवस्था गरेको छ । आ.व. २०७६।७७ को अन्त्यसम्म विशिष्टीकृत लगानी कोष सञ्चालनका लागि आवश्यक कोष व्यवस्थापकको रुपमा कार्य गर्न पाँच वटा कम्पनीको आवेदन प्राप्त भएकोमा बोर्डमा सो कम्पनीहरुबाट प्राप्त कागजात तथा विवरण अध्ययन गरी अनुमति सम्बन्धी प्रकृया अगाडि बढाइएको छ । विशिष्टीकृत लगानी कोष सञ्चालन गर्ने कम्पनीहरुको संख्या बढाउन कर व्यवस्थामा Pass through Vehicle को रुपमा मान्यता दिई सहजीकरण गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयसँग समन्वय भई रहेको अवस्था छ ।

२.६ वस्तु विनिमय बजार

वस्तु विनिमय बजारको विकास तथा सञ्चालन, लगानीकर्ताको हित संरक्षण, वस्तुको कारोवार, राफसाफ तथा फछ्यौट र वेयर हाउस सञ्चालन सम्बन्धी व्यवसायलाई नियमन गर्न नेपाल सरकारबाट वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ मिति २०७४ भाद्र ११ मा जारी भएकोमा उक्त ऐनको कार्यान्वयनको लागि ऐन प्रमाणिकरण भएको ११ औं दिन अर्थात मिति २०७४ मंसिर ९ देखि लागू हुने गरी नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा बोर्डले वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ जारी गरिएको थियो ।

बोर्डबाट वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने संगठित संस्थाले बोर्डको अनुमति लिएर मात्र उक्त व्यवसाय गर्न गराउन मिति २०७४ मंसिर १२ मा सूचना प्रकाशन गर्नुका साथै सञ्चालनमा रहेका बजारहरुलाई नयाँ करारको कारोबारमा रोक लगाइएको थियो । बोर्डमा वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन केही कम्पनीहरुले पूर्व स्वीकृतिका लागि निवेदन पेश गरेकोमा मुलुकको अर्थतन्त्रको आकार, औद्योगिक व्यवसायको विकास, वस्तु कारोवारको सम्भाव्यता तथा लगानीकर्ताको हित संरक्षणलाई समेत दृष्टिगत गरी वस्तु बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ को नियम (५) बमोजिम उक्त कम्पनीहरुले सम्पूर्ण कागजात तथा विवरणहरु पेश गरेको नदेखिएकाले वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन गर्न पूर्व स्वीकृतिका लागि आएका निवेदकहरुलाई बोर्डले पूर्व स्वीकृति प्रदान नगर्ने निर्णय गरेको थियो । हाल बोर्डमा प्राप्त निवेदनहरु धेरै पुरानो भएकोले नयाँ निवेदन आवाहन गरी सञ्चालन प्रकृया अगाडि बढाउने सम्बन्धमा छलफल भईरहेको छ ।

विकासोन्मुख पुँजी बजारमा शुरु गरिएको बैकल्पिक लगानी कोष जस्तो आधुनिक नयाँ वित्तीय उपकरणको प्रयोगले परम्परागत लगानीको सट्टा नयाँ व्यवसायहरू सञ्चालन गर्न सहज हुने, पुँजी बजारको दायरा फराकिलो बनी नवीनतम उद्यम व्यवसायलाई सञ्चालनका लागि आवश्यक पुँजी जुट्ने र लगानीकर्ताहरूलाई नयाँ लगानीको अवसर प्राप्त भई स्वदेशी लगानी परिचालन हुने र बैदेशिक लगानी भित्रिनका लागि समेत सहज तथा सरल हुने हुँदा देशको आर्थिक विकासमा समेत टेवा पुग्ने देखिन्छ ।

साथै यस्ता कोषहरूको बजार प्रवेशबाट परम्परागत लगानीको सट्टा नवीनतम ज्ञान, सीप/क्षमता भएका वा नयाँ वस्तु, सेवा, प्रविधि वा बौद्धिक सम्पत्तिसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा नवीनतम उद्यम व्यवसायलाई सञ्चालन गर्न र यस्ता नयाँ व्यवसायहरू शुरुवात गर्न स्वदेशी तथा बैदेशिक लगानीलाई आकर्षण गर्न विशेष व्यवस्था गरी लगानीको नयाँ अवसरहरू प्रदान गर्ने व्यवस्था गरेको छ । आ.व. २०७६।७७ को अन्त्यसम्म विशिष्टीकृत लगानी कोष सञ्चालनका लागि आवश्यक कोष व्यवस्थापकको रूपमा कार्य गर्न पाँच वटा कम्पनीको आवेदन प्राप्त भएकोमा बोर्डमा सो कम्पनीहरूबाट प्राप्त कागजात तथा विवरण अध्ययन गरी अनुमति सम्बन्धी प्रकृया अगाडि बढाइएको छ । विशिष्टीकृत लगानी कोष सञ्चालन गर्ने कम्पनीहरूको संख्या बढाउन कर व्यवस्थामा Pass Through Vehicle को रूपमा मान्यता दिई सहजीकरण गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयसँग समन्वय भई रहेको अवस्था छ ।

***

भाग-तीन

बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ बोर्डको स्थापना

धितोपत्र बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्नका लागि धितोपत्र कारोवार ऐन, २०४० लाई संशोधन गरी नियमन निकायको रूपमा नेपाल सरकारबाट वि.स. २०५० साल जेठ २५ गते नेपाल धितोपत्र बोर्ड(बोर्ड) को स्थापना गरिएको हो । देशको आर्थिक विकासका लागि पुँजी बजारको विकास गरी धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न धितोपत्रको निष्काशन, खरिद, बिक्री, वितरण तथा विनिमयलाई व्यवस्थित बनाई धितोपत्र बजार र धितोपत्र व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरूको काम कारवाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यसहित धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ जारी गरियो । तत्पश्चात बोर्डले नियमन निकायको रूपमा समग्र धितोपत्र बजारको नियमन कार्य गर्दै आईरहेकोमा नेपाल सरकारबाट मिति २०७४ भाद्र ११ देखि वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ जारी भए पश्चात बोर्डले वस्तु विनिमय बजार को नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने जिम्मेवारी बोर्डलाई प्राप्त भएको छ ।

३.२ बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकारहरू

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम स्थापित बोर्डले स्थापना भएदेखि नै धितोपत्र बजारको नियमन, विकास तथा सुधार का लागि कार्यहरू गर्दै आईरहेकोमा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०६४ जारी भए पश्चात वस्तु विनिमय बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारी प्राप्त गर्नुका साथै सम्पत्ति शुद्धीकरण ऐन, २०६४ बमोजिम नियमन निकायको रूपमा धितोपत्र बजारमा हुन सक्ने सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी गतिविधिहरूलाई समेत नियमन गर्दै आईरहेको छ । उक्त ऐनहरू बमोजिम बोर्डका मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.२.१ धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम बोर्डको मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

१. धितोपत्र सार्वजनिक रूपमा निष्काशन गर्न सक्ने गरी स्थापना भएको संगठित संस्थाको धितोपत्र दर्ता गर्ने ।
२. धितोपत्र सार्वजनिक निष्काशनका लागि तयार गरिने विवरणपत्र स्वीकृत गर्ने ।
३. धितोपत्र बजार सञ्चालन गर्न चाहने संगठित संस्थालाई धितोपत्र बजार सञ्चालन गर्न अनुमति दिने ।
४. धितोपत्र बजार तथा धितोपत्र व्यवसायीका काम कारवाहीको नियमन गर्ने ।
५. धितोपत्र व्यवसाय सञ्चालन गर्न चाहने कम्पनी वा संस्थालाई धितोपत्र व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र दिने ।
६. सामूहिक लगानी कोष सञ्चालन गर्न स्वीकृति दिने ।
७. धितोपत्र सम्बन्धी आवश्यक नियम, विनियम तथा निर्देशिकाहरू बनाउने ।
८. धितोपत्र विनिमय बजार, धितोपत्र व्यवसायी, धितोपत्र कारोबार तथा समग्र धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण गर्ने ।
९. नियमन व्यवस्थाको पालना नगर्ने संस्थाहरूलाई ऐन, नियम अनुसार कारवाही अगाडि बढाउने ।
१०. धितोपत्र बजार सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान गरी आवश्यक निर्देशन दिने तथा चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
११. धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित विषयमा नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न नेपाल सरकारलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
१२. धितोपत्र तथा धितोपत्र बजार विकासका सम्बन्धमा आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने गराउने

३.२.२ वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ बमोजिम बोर्डका देहाय बमोजिम मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरू रहेका छन्:

१. वस्तु विनिमय बजार तथा वस्तु कारोबारको विकाससँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारलाई राय/सुझाव दिने ।
२. वस्तु विनिमय बजारको विकासको लागि दीर्घकालीन तथा अल्पकालीन योजना तथा नीति स्वीकृत गर्ने ।
३. वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।

४. वस्तु विनिमय बजारमा कारोबार गर्न सकिने वस्तु तथा वस्तु करारको दर्ता गर्ने ।
५. कुनै वस्तु सूचीकरण गराउन वा सूचीकरणबाट हटाउन वा कुनै कारोबार रोक्का गर्न सम्बन्धित वस्तु विनिमय बजारलाई निर्देशन दिने ।
६. वस्तु विनिमय बजारको विद्युतीय कारोबार प्रणालीमा कुनै समस्या देखिएमा वा सुधार गर्नुपर्ने देखिएमा त्यस्तो सुधार नगरेसम्मका लागि कारोबार स्थगन गर्न आदेश दिने ।
७. बोर्डमा दर्ता भएको वस्तु तथा वस्तु करारको खरिद, बिक्री, हस्तान्तरणलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने ।
८. अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था तथा कारोबारमा संलग्न पक्षको काम कारबाहीको नियमन तथा अनुगमन गर्ने तथा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको विनियम स्वीकृत गर्ने ।
९. लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई विनियममा आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
१०. वस्तु वा वस्तु करार सम्बन्धी विषयमा सुपरिवेक्षण तथा नियमन गर्न अन्य नियमन निकायसँग समन्वय गर्ने तथा तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

३.२.३ सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन (दोस्रो संशोधनसमेत), २०६४ बमोजिम नियमन

निकायको रूपमा बोर्डको मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

१. सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन वा उक्त ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको निर्देशिका वा दिइएको निर्देशनको पालना गर्ने वा गराउने ।
२. सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन वा उक्त ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको निर्देशिका वा दिइएको निर्देशन वा आदेशको व्यवस्था पालना भए नभएको सम्बन्धमा नियमनका लागि सूचक संस्थाको रूपमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त व्यवसायीलाई तोकिएको र त्यस्तो सूचक संस्थाको आवश्यकता अनुसार स्थलगत निरीक्षण तथा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण वा अनुगमन गर्ने ।
३. सूचक संस्थाले गर्ने कुनै व्यवसाय वा पेशा दर्ता गर्दा वा व्यवसायको लागि अनुमतिपत्र वा इजाजतपत्र दिँदा पेशा वा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले ऐन बमोजिमको काम कारबाही तथा दायित्व पूरा गर्नु पर्ने शर्त तोक्ने ।
४. सूचक संस्थाको व्यवसायगत सुपरिवेक्षण (प्रुडेन्सियल सुपरभिजन) सम्बन्धी आधारभूत मान्यतामा अन्तरनिहित सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी व्यवस्थाको परिपालना गराउने ।
५. सूचक संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको निर्देशिका वा दिइएको निर्देशन बमोजिमको दायित्व परिपालना गराउन सूचक संस्थामा रहेको जुनसुकै प्रकारको सूचना, जानकारी तथा कागजात उपलब्ध गराउन आदेश दिने तथा कसूरको अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यमा आवश्यक सहयोग पुर्याउने लगायतका अधिकार रहेका छन् ।

३.३ सञ्चालक बोर्ड

बोर्डमा सरकारी निकायका साथै निजी क्षेत्रका निकायहरूको प्रतिनिधित्व रहने गरी ७ सदस्यीय सञ्चालक बोर्ड हुने व्यवस्था रहेको छ । बोर्डमा नेपाल सरकारद्वारा नियुक्त कार्यकारी अध्यक्षका साथै नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल राष्ट्र बैंकका प्रतिनिधि (कार्यकारी निर्देशक), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका प्रतिनिधि (उपाध्यक्ष) र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाका प्रतिनिधि (उपाध्यक्ष) तथा नेपाल सरकारबाट मनोनित हुने पुँजी बजार क्षेत्रका विज्ञ सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डको बैठक ३३ पटक बसेको छ जबकि गत वर्ष सञ्चालक बोर्डको बैठक ३५ पटक बसेको थियो ।

आ.व. २०७६।७७ मा बोर्डको सञ्चालक बोर्डमा रहनुभएका सदस्यहरूको परिवर्तन र यस सम्बन्धी विवरण तालिका ३.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३.१				
आ.व. २०७६।७७ मा बोर्डको सञ्चालक बोर्डका सदस्यहरू				
क्र.स.	नाम	संस्था	देखि	सम्म
१	श्री भिष्मराज ढुंगाना	नेपाल सरकारबाट मनोनित	२०७६।०९।२५	हालसम्म
	डा. रेवत बहादुर कार्की	नेपाल सरकारबाट मनोनित अध्यक्ष	२०७२।०६।३०	२०७६।०६।२९
२	श्री हरिशरण पुडासैनी-सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय	२०७५।०४।११	२०७६।०७।२८
	श्री यज्ञ प्रसाद ढुंगेल-सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय	२०७६।०७।२९	२०७७।०४।०७
	श्री श्रीकृष्ण नेपाल-सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय	२०७७।०४।०७	हालसम्म
३.	श्री निर्मला अधिकारी भट्टराई - सदस्य	सह-सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला व्यवस्था मन्त्रालय	२०७५।११।१२	हालसम्म
४.	डा. गुणाकर भट्ट-सदस्य	कार्यकारी निर्देशक (प्रतिनिधि), नेपाल राष्ट्र बैंक	२०७६।०३।२५	हालसम्म
५.	श्री कृष्ण प्रसाद आचार्य-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था	२०७५।०४।०२	२०७६।०४।०७
	श्री मदन कृष्ण शर्मा-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था	२०७६।०४।०८	२०७७।०४।०७
	श्री युद्ध राज ओली-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था	२०७६।०४।०८	हालसम्म
६.	श्री शेखर गोल्छा-सदस्य	वरिष्ठ उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	२०७४।०२।०३	हालसम्म
७.	श्री भिष्म राज ढुंगाना	नेपाल सरकारबाट मनोनित विज्ञ सदस्य	२०७६।०६।०५	२०७६।०९।२४
	श्री अशोक कुमार पौडेल	नेपाल सरकारबाट मनोनित विज्ञ सदस्य	२०७६।०६।०६	हालसम्म

३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन

धितोपत्र बजारको दायरा दिन प्रति दिन बढ्दै गईरहेको परिप्रेक्ष्यमा धितोपत्र बजार, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी, क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनी, सामूहिक लगानी कोष, धितोपत्र दलाल, मर्चेण्ट बैंकर, निक्षेप सदस्य, आस्वा सदस्य तथा नेपाल स्टक एक्सचेञ्जमा सूचीकृत कम्पनी गरी ४३० भन्दा बढी संस्था तथा कम्पनीको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्नुपर्ने जिम्मेवारी बोर्डले पूरा गर्दै आएको छ। बोर्डबाट वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन अनुमति, धितोपत्र व्यापारीलाई अनुमति तथा विशिष्टीकृत लगानी कोषहरूलाई अनुमति दिनेका कार्य अगाडि बढेकोले यी संस्थाहरूको नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारी बोर्डमा थपिने क्रममा रहेको छ।

बोर्डमा वस्तु विनिमय बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारी थप भएको सन्दर्भमा प्राप्त जिम्मेवारीहरूलाई प्रभावकारी रूपमा गर्नका लागि संस्थागत क्षमतामा समयानुकूल अभिवृद्धि गर्नु पर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै विद्यमान संगठन संरचनाको ढाँचामा पुनरावलोकन कार्य अगाडि बढेको छ। बोर्डमा आ.व. २०७६।७७ मा ६५ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका थिए। बोर्डको संगठन संरचना अनुसूची-८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

३.५ समितिहरू

बोर्डको काम कारवाही प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न तथा आवश्यक सहयोगका लागि बोर्डमा विभिन्न स्थायी प्रकृतिका समितिहरू कार्यरत रहेका छन्। यी समितिहरूले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा गरेका कामकारवाहीहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

क) कानून तथा प्रवलीकरण समिति

बोर्डबाट तयार गर्नुपर्ने विभिन्न नियमावली, निर्देशिका तथा अन्य कानुनी व्यवस्थाहरूको मस्यौदा तयार गर्न साथै बोर्डसंग सम्बन्धित कानुनी विषयका सम्बन्धमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी परामर्श दिन र धितोपत्र सम्बन्धी ऐन नियमको

पालनालाई प्रभावकारी गराउने जस्ता काम कारबाहीको लागि नेपाल सरकार कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट प्रतिनिधित्व गर्नु हुने बोर्ड सदस्यको संयोजकत्वमा बोर्डको सुपरिवेक्षण तथा अनुसन्धान विभागका प्रमुख सदस्य तथा एक जना विज्ञ सदस्य रही कानून तथा प्रबलीकरण महाशाखाका प्रमुख सदस्य सचिव रहेको कानून प्रबलीकरण समिति रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा कानून प्रबलीकरण समितिले देहायका कार्यहरू गरेको छ :

- बोर्डको निर्णयानुसार धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) दोश्रो संशोधन नियमावली, २०७६ को मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिई संशोधित नियमावलीलाई बोर्ड अध्यक्षज्यू समक्ष पेश गरिएको ।
- बोर्डको निर्णयानुसार धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन (तेश्रो संशोधन) नियमावली, २०७६ को मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिई संशोधित नियमावलीलाई बोर्ड अध्यक्षज्यू समक्ष पेश गरिएको ।
- बोर्डको निर्णयानुसार “धितोपत्रको भित्री कारोबार निषेध सम्बन्धी नियमावली, २०७६” को प्रस्तावित मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिई प्रस्तावित नियमावलीलाई बोर्ड अध्यक्षज्यू समक्ष पेश गरिएको ।

ख) वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति

बोर्डको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी अन्तिम रूप दिन, वार्षिक बजेट तथा खर्चको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्न तथा लेखापरीक्षकबाट प्राप्त लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन गरी अन्तिम रूप दिने तथा वित्तीय सूचना विश्लेषण र वित्तीय प्रशासन सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्न बोर्डमा वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति रहेको छ । उक्त समितिमा नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्यको संयोजकत्वमा बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभागका प्रमुख सदस्य र बोर्डको वित्तीय व्यवस्थापन शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा उक्त समितिको संयोजनमा देहाय बमोजिमको कार्यहरू भएका छन्:

- बोर्डको आर्थिक वर्ष २०७७।७८ को बजेटको तयार गरिएको ।
- लेखापरीक्षकबाट प्राप्त आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको अध्ययन गरी सोको प्रत्युत्तर तयार गरिएको ।
- बोर्डको रहेको लगानीयोग्य रकमलाई विभिन्न बैंकहरूमा राख्नका लागि सिफारिश गरिएको ।
- ग) लेखापरीक्षण समिति

बोर्डको वित्तीय विवरणको पुनरावलोकन सम्बन्धमा सञ्चालक समितिलाई सहयोग गर्न, बोर्डको नियम पालनाको अवस्थाको पुनरावलोकन सम्बन्धमा सञ्चालक समितिलाई सहयोग पुऱ्याउन, आर्थिक पारदर्शिता र संस्थागत सुशासनलाई मजबुत बनाउन, आन्तरिक लेखापरीक्षकको नियुक्ति गर्न, पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्न, स्वतन्त्र लेखापरीक्षकको लेखापरीक्षण प्रकृया निर्धारण गर्न तथा मूल्यांकन गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्नका लागि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्यको संयोजकत्वमा नेपाल राष्ट्र बैंकको तर्फबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य तथा बोर्डको कानून महाशाखाका प्रमुख सदस्य सचिव रहने गरी लेखापरीक्षण समिति रहेको छ । समीक्षा अर्वाधमा यस समितिले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को बोर्डको आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्य गर्नको लागि श्री पिवाइसि एण्ड एसोशियट्सलाई नियुक्ति गरेको र सो लेखापरीक्षकबाट प्राप्त लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पुनरावलोकन गरी व्यवस्थापनलाई आवश्यक निर्देशन दिइएको छ ।

घ) सूचना प्रविधि नीति कार्यान्वयन समन्वय समिति

बोर्डबाट नेपाल धितोपत्र बोर्ड सूचना प्रविधि नीति, २०७६ लागू गरिएकोमा उक्त नीतिमा गरिएका व्यवस्थाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा लागू गर्न बोर्डका नीति, अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा प्रमुख संयोजक रहने गरी पाँच सदस्य समिति गठन गरिएको छ । उक्त समितिलाई सूचना प्रविधि नीतिको कार्यान्वयन तथा नीति कार्यान्वयन गतिविधिहरूको समन्वयको प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्ने जिम्मेवारी तोकिएको छ । समीक्षा वर्ष उक्त समितिले सूचना प्रविधि नीति कार्यान्वयनको चौमासिक प्रगति विवरण र नीतिगत तथा अन्य सुधार सम्बन्धी विवरण बोर्डका अध्यक्ष समक्ष पेश गरेको छ ।

३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७५।७६ मा बोर्डको वासलातको आकार रु. ११३ करोड २३ लाख रहेकोमा समीक्षा वर्ष अर्थात आ. व. २०७६।७७ मा उक्त वासलातको आकार (अपरिष्कृत) रु. १३० करोड ७८ लाख पुगेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७५।७६ मा बोर्डको जम्मा आमदानी रु. ३८ करोड १२ लाख रहेकोमा समीक्षा बर्षमा बोर्डको आमदानी (अपरिष्कृत) रु. ३८ करोड ७३ लाख पुगेको छ । यस बर्ष धितोपत्र कारोवार आमदानीमा वृद्धि भएतापनि सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको हकप्रद तथा बोनस सेयर निष्काशनमा कमी भएको कारणले यस अवधिमा बोर्डको आमदानी केही घट्न गएको छ । यद्यपि मुद्दती निक्षेप लगानीमा वृद्धि भएतापनि व्याज दरमा आएको कमीका कारणले बोर्डको व्याज आमदानी गत वर्षकै हाराहारीमा रहेको छ । बोर्डले आमदानीतर्फ विशेषत धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशनका लागि स्वीकृति प्रदान, सामूहिक लगानी योजना स्वीकृति, क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा शुल्क, सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग कम्पनी तथा धितोपत्र बजार अनुमति पत्र नवीकरण दस्तुर, मार्चेन्ट बैकिङ्ग तथा ब्रोकर प्रमाणपत्र नवीकरण दस्तुर, धितोपत्र कारोबार दस्तुर, विभिन्न आवेदन शुल्क, विवरणपत्र प्रशोधन शुल्क र अनुमति पत्र शुल्कबाट रु. २८ करोड १६ लाख आमदानी गरेको छ भने व्याज आमदानीबाट रु. १० करोड ४० लाख र विविध आमदानीतर्फ रु. १६ लाख प्राप्त गरेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७५।७६ मा बोर्डको कर बाहेकको कुल खर्च रु. १२ करोड ७० लाख रहेकोमा समीक्षा बर्षमा बोर्डको कुल खर्च (अपरिष्कृत) ९ प्रतिशतले बढेर रु. १३ करोड ७९ लाख पुगेको छ र आ.व. २०७५।७६ मा बोर्डको कर खर्च (चालु कर खर्च र स्थगन कर खर्च) रु. ५ करोड ५६ लाख रहेकोमा समीक्षा बर्षमा बोर्डको कर खर्च ३३ प्रतिशतले बढेर रु. ७ करोड ३९ लाख पुगेको छ । गत वर्ष रु. १९ करोड ९६ लाख बचत भएकोमा समीक्षा वर्षमा सो रकममा १२ प्रतिशतले कमी आई वचत रु. १७ करोड ५५ लाख पुगेको छ । आ.व. २०७६।७७ को अपरिष्कृत वासलात, आय-व्यय विवरण तथा नगद प्रवाह विवरण क्रमशः अनुसूची-७, ८ र ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

बोर्डबाट नेपालको धितोपत्र बजारको विकास, विस्तार तथा सुधारका कार्यहरू भएसँगै सन् २०१६ जुलाईमा धितोपत्र बजार नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (International Organisation of Securities Commissions – IOSCO) को एशोसियट सदस्यता प्राप्त भएको छ । यसबाट नेपालको नियमन निकायले अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाई अब नेपालको धितोपत्र बजार लाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तर अनुरूप विकास गर्नुपर्ने जिम्मेवारी बोर्डमा थपिएको छ । IOSCO मा १२६ साधारण सदस्य, २३ एशोसियट सदस्य र ६५ अफिलियट सदस्य रहेका छन् । समीक्षा वर्षमा धितोपत्र नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (IOSCO) को साधारण सदस्यता प्राप्त गर्नको लागि IOSCO को Multilateral Memorandum of Understanding (MMoU) मा हस्ताक्षर गर्ने सम्बन्धमा MMoU सँग सम्बन्धित प्रश्नावलीका प्रश्नहरूको प्रति उत्तर तयार गर्ने, IOSCO सँग MMoU मा हस्ताक्षर गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक विषयहरूको जानकारीको लागि पत्राचार गर्ने कार्य गरिएको छ ।

त्यस्तै, नेपालको धितोपत्र बजारको अन्तर्राष्ट्रियकरण गरी स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य अनुरूप बोर्डको समन्वयमा नेपालको तर्फबाट सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि. लाई Association of National Numbering Agencies (ANNA) को सदस्य बन्नका लागि अधिकार प्रत्यायोजन गरेकोमा आर्मेनियामा २०१६, जुन २ र ३ मा भएको ANNA को साधारण सभाबाट उक्त लि. ले ९२ औं सदस्यता प्राप्त गरेको हो । ANNA मा हाल नेपाल लगायत ९३ पूर्ण सदस्य तथा अन्य २७ पार्टनर रहेका छन् ।

सन् २०१० मा स्थापित Asia Forum for Investor Education (AFIE) को संस्थापक सदस्यको रूपमा बोर्डले सोही अनुरूपको भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ । बोर्ड सार्क क्षेत्रका नियमन निकायहरूको संघ (South Asian Securities Regulators Forum- SASRF) को सदस्यको रूपमा अन्य सदस्य नियमन निकायहरूसँग निरन्तर सम्बन्ध राख्दै आवश्यक ज्ञान तथा सूचनाहरू आदान प्रदान गर्नुका साथै सहयोग र समन्वय गर्दै आइरहेको छ ।

बोर्डले जनवरी १, २०१९ बाट लागू हुने गरी वित्तीय साक्षरता प्रवर्द्धन ज्ञान अभिवृद्धि गर्न OECD द्वारा सन २००८ मा स्थापित International Network on Financial Education-INFE संस्थाको पूर्ण सदस्यता प्राप्त गरेको छ । उक्त संस्थाको पूर्ण सदस्यता प्राप्त गर्नेमा बोर्ड नेपालको पहिलो निकाय रहेको छ । बोर्डले पूर्ण सदस्यता पाए पश्चात उक्त संस्थाको प्राविधिक समिति, सल्लाहकार समिति तथा विभिन्न कार्यगत समूहमा सहभागी भई OECD INFE र यस अन्तर्गत सञ्चालन हुने वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी गतिविधिको सञ्चालन तथा स्तर अभिवृद्धिमा सक्रिय सहभागिता रहँदै आएको छ । यस संस्थाले विश्वव्यापीरूपमा साना तथा मझौला व्यवसाय, वित्तीय समावेशिता, युवा तथा महिला वर्ग, दीर्घकालिन बचत तथा लगानी लगायतका विविध क्षेत्रहरूमा वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धिका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको देखिन्छ । यसबाट वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय गतिविधि तथा वित्तीय साक्षरताको स्तर अभिवृद्धिमा बोर्डको समेत प्रत्यक्ष सहभागिताको अवसर

उपलब्ध भएको छ । हाल यस संस्थामा विश्वका ६४ देशका ८६ संस्थाहरू पूर्ण सदस्यको रूपमा रहेका छन् भने नियमित सदस्यतर्फ ९५ देशका १७२ संस्थाहरू रहेका छन् ।

त्यस्तै विश्व बैंक, एशियाली विकास बैंक, IOSCO, OECD/INFE, Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), Toronto Centre तथा बिभिन्न देशका धितोपत्र बजारको नियमन निकायहरूले आयोजना गर्ने धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा बोर्डको सहभागिता रहँदै आएको छ ।

***

भाग-चार

बोर्डका कामकारवाहीहरू

धितोपत्र बजारमा संरचनात्मक सुधारका लागि बोर्डबाट विकासात्मक तथा नियमित कार्यहरू हुँदै आईरहेकोले बजार विकास द्रुत रूपमा भएको छ । समीक्षा वर्षको चौथो त्रैमासदेखि कोभिड-१९ का कारण विकासात्मक कार्यहरूलाई अगाडि बढाउन गतिरोध उत्पन्न भएता पनि सो पूर्वको समयमा बोर्डबाट उक्त कार्यहरू नियमित रूपमा गरिदै आएको थियो । बोर्डबाट धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी, सामूहिक लगानी कोष, डिपोजिटरी, निक्षेप सदस्य, क्रेडिट रेटिङ तथा अन्य धितोपत्र व्यवसाय गर्न प्राप्त निवेदनहरूको अध्ययन गरी अनुमतिपत्र/दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने तथा नवीकरण गर्ने कार्य गरिएको छ । त्यसै गरी संगठित संस्थाहरूको धितोपत्रहरू दर्ता गर्ने, विवरणपत्र, बिक्री प्रस्ताव, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरण पुस्तिका स्वीकृत गर्ने र विवरण पुस्तिका प्रकाशन गर्न संगठित संस्थाहरूलाई स्वीकृति प्रदान गर्ने, धितोपत्र बजार, सूचीकृत कम्पनी, सामूहिक लगानी कोष, निक्षेप सेवा, क्रेडिट रेटिङ एजेन्सी तथा धितोपत्र व्यवसायीको गैर स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने जस्ता कार्यहरू समेत गरिएका छन् ।

त्यसैगरी बोर्डबाट धितोपत्र बजारमा कारोवार हुने सूचीकृत कम्पनी, कारोवार रकम, कारोवार हुने धितोपत्र आदि सम्बन्धमा नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. मा हुने धितोपत्र कारोवारको वास्तविक समय सुपरिवेक्षण गर्ने, समग्र धितोपत्र बजारको स्थलगत/गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने, धितोपत्र सम्बन्धी कानून समसामयिक बनाउने, प्राप्त गुनासोहरूको सम्बोधन गर्ने, कानुनी व्यवस्थाहरूको उल्लंघन सम्बन्धमा कानून प्रवलीकरण गर्ने, धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूको सचेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्न देशका विभिन्न स्थानहरूमा लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने लगायतका विभिन्न नियमित कार्यहरू सम्पन्न गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा सम्पन्न प्रमुख कार्यहरू संक्षिप्तमा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्ने धितोपत्र बजार सञ्चालक, धितोपत्र व्यवसायी र अन्य बजार सहभागीहरूले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा सम्बन्धित कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गर्नका बोर्डमा पेश गरेका विवरण तथा कागजात अध्ययन तथा जाँचबुझ गरी अनुमतिपत्र प्रदान गरिनका साथै बोर्डबाट यस आ.व. भन्दा पहिला अनुमतिपत्र प्राप्त गरी नवीकरणको लागि निवेदन प्राप्त भए अनुसार देहाय बमोजिमका संस्थाहरूलाई अनुमतिपत्र प्रदान तथा प्रमाणपत्र नवीकरण गरिएको छ ।

- क) धितोपत्र बजारको अनुमतिपत्र नवीकरण: धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ को व्यवस्था अनुसार धितोपत्रको दोस्रो बजार सञ्चालकको रूपमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन पेश भएकोमा उक्त लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ ।
- ख) केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण: धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम ८ को व्यवस्था बमोजिम केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको रूपमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. बाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन पेश भएकोमा उक्त लि. को अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ ।
- ग) सामूहिक लगानी कोष र योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी: सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४ को व्यवस्था बमोजिम सामूहिक लगानी कोष स्थापना गर्न चाहने संगठित संस्थाले बोर्ड समक्ष कोष दर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा आ.व. २०७६।७७ वर्षमा थप तीन सामूहिक लगानी कोष दर्ता गरिएको छ । यसरी बोर्डमा दर्ता भएका सामूहिक लगानी कोषको संख्या १४ पुगेको छ । त्यसैगरी समीक्षा वर्षमा एक संस्थालाई योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको कार्य गर्ने अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ भने, नौ वटा संस्थाको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । बोर्डमा दर्ता भएका सामूहिक लगानी कोष कोष प्रवर्द्धक तथा योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको विवरण अनुसूची-१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- घ) क्रेडिट रेटिङ कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण: क्रेडिट रेटिङ नियमावली, २०६८ को व्यवस्था बमोजिम बोर्डबाट दुईवटा कम्पनीलाई क्रेडिट रेटिङ सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गरिएकोमा उक्त कम्पनीहरूबाट बोर्डमा अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि पेश भएकोमा अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । साथै समीक्षा वर्षमा क्रेडिट रेटिङ सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने क्रममा थप एक कम्पनीलाई पूर्वाधार तयारीका लागि सूचित गरिएको छ । क्रेडिट रेटिङ संस्था सम्बन्धी विवरण अनुसूची-११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

- ड) **मर्चेन्ट बैंकर अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण:** समीक्षा वर्षमा बोर्डले थप दुई संस्थालाई मर्चेन्ट बैंकरको कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरेको छ । यसरी अनुमति पाउने संस्थाहरूमा हिमालयन क्यापिटल लि. र माछापुच्छ्रे क्यापिटल लि. रहेका छन् । साथै, बोर्डबाट समीक्षा वर्षमा ३० वटा मर्चेन्ट बैंकरको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । यस्तै समीक्षा वर्षमा समृद्धि क्यापिटल लि. र प्रभु क्यापिटल लि. एक आपसमा गाभिएका छन् । समीक्षा वर्षको अन्त्यमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकरको संख्या ३२ पुगेको छ । बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकर सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- च) **धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण:** समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको संख्या ५० रहेको छ । धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा रहेको व्यवस्था बमोजिम ५० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा बोर्डले सम्पूर्ण धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ । धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको विवरण अनुसूची-१३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- छ) **निक्षेप सदस्य दर्ता तथा प्रमाणपत्र नवीकरण:** समीक्षा वर्षमा बोर्डले चार कम्पनीलाई निक्षेप सदस्यको रूपमा दर्ता गरी सोको दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरेको छ । यसरी दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने कम्पनीहरूमा सुन्धारा सेक्युरिटीज लि., हिमालयन क्यापिटल लि., ज्योति विकास बैंक लि., सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि. रहेका छन् । साथै, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम २२ को व्यवस्था बमोजिम समीक्षा वर्षमा ७२ निक्षेप सदस्यहरूले दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन दिएकोले उक्त निक्षेप सदस्यहरूको दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गरिएको छ । समीक्षा वर्षमा निक्षेप सदस्यको कुल संख्या ७६ पुगेको छ । बोर्डबाट निक्षेप सदस्य कार्य गर्न दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाहरूको विवरण अनुसूची-१४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- ज) **आस्वा सदस्यको अनुमतिपत्र नवीकरण:** समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा आस्वासम्बन्धी सेवा प्रदान गर्नका लागि १२ बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई आस्वा सदस्यको अनुमति प्रदान गरिएको छ । साथै, बोर्डले ५२ आस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाको अनुमति पत्र नवीकरण समेत गरेको छ, आस्वा सदस्यको अनुमतिपत्र नवीकरण आर्थिक वर्ष समाप्त हुनु भन्दा अगाडि गर्ने व्यवस्था रहेको छ । आस्वासम्बन्धी कार्य गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संख्या ५२ रहेको छ । उक्त आस्वा सदस्यहरूले देशको ७७ जिल्लामा नै २५०० भन्दा बढी शाखाहरूमार्फत् प्राथमिक बजारको सेवा प्रदान गर्दै आएका छन् । आस्वा सदस्यको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाको विवरण अनुसूची-१५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.२ कानुनी व्यवस्था, कानुन प्रवलीकरण तथा राय सुभावा

समीक्षा वर्षमा बोर्डले धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तार गर्नको लागि कानुनी व्यवस्था तथा प्रवलीकरणलाई थप सुदृढीकरण गरेको छ ।

क) **कानुनी व्यवस्था:** समीक्षा वर्षमा ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका सम्बन्धमा देहाय बमोजिमका कार्यहरू बोर्डले गरेको छ:

- धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को संशोधन विधेयक मिति २०७६।०५।२५ मा प्रतिनिधि सभामा दर्ता भै विधायन प्रक्रियामा रहेको छ ।
- धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ को दोस्रो संशोधन स्वीकृतिका लागि नेपाल अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएकोमा उक्त मन्त्रालयबाट मिति २०७६।१०।१९ मा स्वीकृत भएकोमा बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ बाट लागू गरिएको छ ।
- धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ को तेस्रो संशोधन स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएकोमा सो मन्त्रालयबाट मिति २०७६।१०।१९ मा संशोधन स्वीकृत भई बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ बाट लागू गरिएको छ ।
- धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०६४ को तेस्रो संशोधन गर्न स्वीकृतिका लागि मिति २०७६।०२।०३ मा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएकोमा उक्त मन्त्रालयबाट मिति २०७६।१०।२१ मा स्वीकृत भई बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ बाट लागू गरिएको छ ।

- सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को तेस्रो संशोधन प्रस्ताव स्वीकृतिका लागि मिति २०७६।०३।०५ मा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएकोमा त्यस मन्त्रालयबाट मिति २०७६।१०।१९ मा स्वीकृत भई आएकोमा बोर्डबाट मिति २०७६।११।०१ बाट लागू गरिएको छ ।
- धितोपत्रको भित्री कारोबार निषेध सम्बन्धी नियमावली, २०७६ तयार गरी स्वीकृतिका लागि मिति २०७६।०६।१२ मा अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- बोर्डबाट विशिष्टीकृत लगानी कोष (प्रथम संशोधन) नियमावली, २०७७ को संशोधन स्वीकृतिका लागि मिति २०७७।०२।१९ मा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय पेश गरिएकोमा सो मन्त्रालयबाट मिति २०७७।०३।२६ गते स्वीकृतिका पत्राचार प्राप्त भएको छ ।
- सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०७७ चौथो संशोधन स्वीकृतिका लागि मिति २०७७।०३।२८ मा अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लिमिटेडबाट धितोपत्र केन्द्रीय निक्षेप सेवा विनियमावली, २०६८ को छैटौं संशोधन स्वीकृतिका लागि बोर्डमा पेश भएकोमा सञ्चालक बोर्डको मिति २०७७।०१।२८ को बैठकबाट स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।
- धितोपत्र कारोबार सञ्चालन (पहिलो संशोधन) विनियमावली स्वीकृतिका लागि अनुरोध भई आएकोमा मिति २०७७।०२।२९ को सञ्चालक बोर्ड बैठकले स्वीकृति प्रदान गरेको छ ।

ख) कानुनी प्रवलीकरण : आ.व. २०७६।७७ मा बोर्डले कानुन प्रवलीकरणमा विशेष जोड दिदै देहाय बमोजिमका विभिन्न कार्यहरु गरेको छ ।

अ) गुनासो समाधानतर्फ

- लगानीकर्ताबाट बोर्डमा लिखित तथा इमेल मार्फत प्राप्त १८ वटा गुनासाहरुमध्ये छ सम्बोधनको प्रकृत्यामा रहेको, एक तामेलीमा राखिएको र ११ वटा समाधान गरिएको छ । यस्तै गत बर्षका सात वटा गुनासो समेत यसै आ.व. मा सम्बोधन गरिएको छ ।

आ) मुद्दामामिला, कारवाही तथा आर्थिक जरिवाना

- गत आ. व. देखि बोर्डलाई विपक्षी बनाई दायर भएका १० वटा मुद्दा, बोर्डको तर्फबाट पुनरावेदन गरिएको एक वटा पुनरावेदन निवेदन र यस आ.व.मा बोर्डलाई विपक्षी बनाई दायर गरिएको एक वटा रिट निवेदन गरी जम्मा १२ वटा मुद्दा कायम रहेकोमा तीन वटा मुद्दा फैसला भएको र बाँकी नौ वटा मुद्दा सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रही मुद्दाको पूर्णक्ष भैरहेको छ ।
- बोर्डबाट अभियोगपत्र दायर भै नक्कली सेयर प्रमाणपत्र सम्बन्धी एउटा मुद्दा जिल्ला अदालत काठमाण्डौमा विचाराधीन अवस्थामा रही मुद्दाको पूर्णक्ष भैरहेको छ ।

ग) राय सुझाव: बोर्डले धितोपत्र व्यवसायी संस्थाको प्रबन्धपत्र तथा नियमावली संशोधन सम्बन्धमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय लगायतका निकायहरुबाट माग गरिएको २० वटा कम्पनीका सम्बन्धमा राय प्रतिकृत्या पठाईएको छ ।

४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन

कोभिड-१९ बाट उत्पन्न असहज परिस्थितिका कारण समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट स्थलगत निरीक्षण सम्बन्धी कार्य गर्न कठिनाई भएतापनि गैर स्थलगत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ । बोर्डले धितोपत्रको नियमन निकायहरुको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था आइएस्को (IOSCO) को एशोसियेट सदस्यता प्राप्त गरेको तथा धितोपत्र बजारको बढ्दो आकार र कारोबारको आयतन बढिरहेको परिप्रेक्ष्यमा सुपरिवेक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन बोर्डले धितोपत्र बजारमा हुने सम्पूर्ण गतिविधिहरुको नियमित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्दै आएको छ ।

क) धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन: स्वच्छ, पारदर्शी तथा प्रभावकारी धितोपत्र बजार विकास गरी लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न तथा बोर्डले जारी गरेका निर्देशनहरूको अनुपालनाको स्थितिको प्रभावकारी अनुगमन गर्न बोर्डले धितोपत्र बजार सुपरिवेक्षण कार्यलाई आ.व. २०७६।७७ मा थप प्रभावकारी बनाएको छ । समीक्षा वर्षमा भएका सुपरिवेक्षण सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको पूर्वाधार, सेवाको अवस्था, राफसाफ, ग्राहक पहिचान लगायतका विषयमा यस अवधिमा तीन वटा (६ प्रतिशत) धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिएको छ । गत आ.व.को नीति तथा कार्यक्रममा २० प्रतिशत धितोपत्र दलाल व्यवसायीको सुपरिवेक्षण गर्ने लक्ष्य राखिएको भएता पनि कोभिड-१९ का कारण ६ प्रतिशत मात्र धितोपत्र दलाल व्यवसायीको सुपरिवेक्षण संभव भएको छ । सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा, सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी शंकास्पद विवरण पेश नगरेको, सोही अनुसार ग्राहकको वर्गिकरण नगरेको, कारोबार पश्चात टि पल्स श्री पश्चात पुल खातामा धितोपत्र देखिएको लगायतका कैफियत देखिएका कारण तीन वटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूलाई स्पष्टीकरण माग गरिएको । निरीक्षणबाट देखिएका कमी कमजोरीहरूको अवस्थाका सम्बन्धमा पुन निरीक्षण गरिदा सुधार भएको देखिएको छ ।
- सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, धितोपत्र बाँडफाँट तथा मर्चेन्ट बैकरको कामकारवाहीको निरीक्षण गर्ने क्रममा समीक्षा वर्षमा ७ (२३.३३ प्रतिशत) मर्चेन्ट बैकरको स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ ।
- आ.व. २०७६।७७ मा काठमाडौं उपत्यकामा र उपत्यका बाहिर गरी ६४ निक्षेप सदस्य (शाखा समेत) हरूको निक्षेप सेवा सम्बन्धमा भए/गरेका कामकारवाहीको स्थलगत अनुगमन गरिएको छ । निक्षेप सेवाका सम्बन्धमा देखिएका समस्या तथा उक्त सेवालाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक निर्देशन दिइएको छ ।

ख) सार्वजनिक निष्काशनको अनुगमन: धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन कार्यको गैर-स्थलगत अनुगमन अर्न्तगत धितोपत्र सम्बन्धी नियमावली तथा निर्देशिकामा भएको व्यवस्थाअनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट देहायको विषयमा अनुगमन गरिएको छ ।

- सार्वजनिक सेयर निष्काशन हुनुभन्दा सात दिन अघि आब्हानपत्र बोर्डमा पेश गरे नगरेको ।
- सार्वजनिक निष्काशनका क्रममा बोर्डबाट विवरणपत्र स्वीकृत गर्दाका बखत तोकिएको शर्त अनुरूप सच्याई विवरणपत्र बोर्डमा पेश गरे नगरेको ।
- धितोपत्र निष्काशनको क्रममा बोर्डबाट स्वीकृत भएको विवरणपत्र, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरणहरू, विवरण पुस्तिका, बिक्री प्रस्तावहरू लगायतीकर्ताले सहज रूपमा हेर्न सक्ने गरी त्यस्ता विवरणहरू सम्बन्धित निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक तथा निष्काशनकर्ता कम्पनी प्रत्येकको वेबसाइटमा धितोपत्र बिक्री बन्द हुने समयसम्म राखे/नराखेको ।
- सार्वजनिक निष्काशन बखत बोर्डमा प्राप्त विवरणको गैर स्थलगत सुपरिवेक्षणका क्रममा दैनिक संकलित रकम र निवेदकको संख्याको विवरण हेर्ने गरेको ।
- धितोपत्र बाँडफाँटको नमुना बाँडफाँट गर्नुभन्दा तीन कार्य दिन अघि बोर्डमा पेश गरे/नगरेको ।

उपर्युक्त विषयहरूमा बोर्डबाट सार्वजनिक निष्काशन अनुमति पाई निष्काशन गरेका मर्चेन्ट बैकर तथा आस्वा सदस्यको समय समयमा स्थलगत र गैर-स्थलगत समेत अनुगमन गरिएको छ ।

ग) धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारको अनुगमन: धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारलाई नियमित र व्यवस्थित गराउन बोर्डबाट नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. सँग सिधा सम्पर्क स्थापित गरी विद्युतीय माध्यम मार्फत आंशिक वास्तविक समय सुपरिवेक्षण प्रणाली (Partial Real Time Surveillance System) विकास गरिएको छ । बोर्डबाट नियमित रूपमा कारोबारका केही पक्षहरूको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ र कारोबार भैरहेको विवरणको अध्ययन गरी शंकास्पद कारोबार नोट गर्ने तथा आवश्यकता अनुरूप सम्बन्धित धितोपत्र दलाललाई विवरण तथा आवश्यक कागजात माग गरी थप स्पष्ट गर्न लगाउने गरिएको छ । सो प्रणाली मार्फत बोर्डबाट प्रत्येक दिन धितोपत्र कारोबार गर्ने व्यक्ति तथा संस्था लगायत कारोबार भएको संगठित संस्था, कारोबार मूल्य र सेयर संख्या सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने गरिएको छ । अनुगमनका क्रममा दैनिक कारोबार सम्बन्धी संक्षिप्त प्रतिवेदन, म्यानुयल कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन, संस्थापक सेयर कारोबारको अभिलेख तयार गर्नुका साथै नियमित रूपमा सुपरिवेक्षण अभिलेख तयार गर्ने गरिएको छ ।

धितोपत्र बजारलाई निर्देशन: बोर्डबाट धितोपत्रको दोस्रो बजार सञ्चालन नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज मार्फत हुने धितोपत्रको कारोबार लाई थप व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउनका लागि देहायका निर्देशनहरू दिइएको छ :

- वि.स. २०७५ कात्तिक देखि नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. ले सञ्चालनमा ल्याएको धितोपत्र बजारको अनलाईन कारोवार प्रणाली (NOTS) को System Audit गर्ने व्यवस्था मिलाउन र धितोपत्रको कारोवार प्रणालीलाई विश्वसनीय र भरपर्दो बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउन मिति २०७६।०९।२८ मा नेप्सेलाई निर्देशन दिइएको थियो ।
- बोर्डबाट मिति २०७७।१।२६ मा धितोपत्रको बिक्रीको भुक्तानी गर्दा अनिवार्य रूपमा IPS वा विद्युतीय माध्यम मार्फत गर्नुपर्ने र धितोपत्र खरीद गर्दा IPS वा विद्युतीय माध्यम मार्फत गर्न प्रोत्साहित गर्ने तर २०७७ श्रावण १ गतेदेखि अनिवार्य रूपमा विद्युतीय माध्यमबाट मात्र रकम प्राप्त गर्ने र भुक्तानी दिने व्यवस्थाका लागि निर्देशन दिइएको थियो ।
- बोर्डबाट मिति २०७७।०२।२८ मा दोस्रो बजार कारोवार सञ्चालन गर्न प्रयोग गरिएको नेप्से अनलाईन कारोवार प्रणाली(NOTS) ले लगानीकर्ताहरूको बैंक खाता तथा डिम्याट खाता आवद्ध गरी स्वचालित कारोबार तथा राफसाफ कार्य गर्न नसकेको सन्दर्भमा लगानीकर्ताहरूले गरेको कारोबार स्वचालित रूपमा बैंक खातामा रकम तथा डिम्याट खातामा सेयर जम्मा/खर्च हुने व्यवस्था गर्नुका साथै स्वचालित रूपमा नै कारोबार भएको दिन बैंक खाताबाट रकम प्राप्त गरी विभिन्न निकायहरूको कमिसन, कर, मूल्य सम्बन्धित निकायको खातामा सोही दिन स्वचालित रूपमा नै जम्मा हुन सक्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिइएको थियो । सो कार्य अझै सम्पन्न हुन बाँकी रहेको छ ।
- बोर्डबाट मिति २०७७।०३।२९ मा कोभिड-१९ को महामारी तथा यस्तै अन्य परिस्थितिमा धितोपत्र बजार सुचारु रूपमा सञ्चालन गर्नको लागि देहायअनुसारको सुधारका कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिइएको थियो
  - » धितोपत्र लगानीकर्ताहरूलाई हालको धितोपत्र कारोबार तथा राफसाफ प्रणाली र घरमै बसेर अनलाईन रूपमा गर्न सकिने धितोपत्र कारोबार तथा राफसाफ सम्बन्धी व्यवस्थाको सम्पूर्ण जानकारी स्पष्ट रूपमा दिन नेप्सेले तयार गरेको अनलाईन कारोबार गर्ने सम्बन्धी म्यानुअल लगायतका अन्य सामग्रीहरू आफ्नो वेबसाईटमा राखी व्यापक प्रचार गर्ने,
  - » सेयर लगानीकर्ताले गरिएको पुँजीगत लाभकर सम्बन्धित लगानीकर्ताको स्थायी लेखा नं मा रकम जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाई सहजै प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाउने ,
  - » धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूलाई विद्युतीय माध्यमबाट माग धितोपत्र बिक्री गरेको रकम भुक्तानी दिने व्यवस्था गर्ने र लगानीकर्ताहरूले धितोपत्र खरीद गर्दा विद्युतीय माध्यमबाट रकम भुक्तानी गर्न प्रोत्साहित गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

उपर्युक्त कार्यहरू अधिकांश सम्पन्न भएका छन् ।

घ) धितोपत्र बजार सहभागीहरूको विवरण प्रवाहको अनुगमन: समीक्षा वर्षमा बोर्डले देहाय बमोजिमको धितोपत्र बजार सहभागीहरूको विवरण प्रवाहको अनुगमन गरेको छ ।

अ) धितोपत्र बजारको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ ले धितोपत्र बजारले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र उक्त आर्थिक वर्षको लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण र वार्षिक प्रतिवेदन तथा प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै, धितोपत्र दलाल तथा व्यवसायीहरूलाई गरेको कारवाहीको कारण सहितको विवरण कारवाही भएको ७ दिनभित्र र धितोपत्र दलाल वा व्यवसायीहरूको निरीक्षण विवरण, निरीक्षण गरेको अवस्थामा निरीक्षण समाप्त भएको ३० दिन भित्र बाई समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.बाट आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण बोर्डमा ढिलो गरी २०७६।१०।०३ मा प्राप्त भएको छ । नेप्सेबाट नियममा तोकिएको बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने अधिकांश प्रतिवेदन तथा विवरण समयमा नै पेश गरेको छ । साथै समयवधिभित्र प्राप्त नभएका प्रतिवेदनको लागि पत्राचार गरिएको छ ।

आ) धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ मा भएको व्यवस्था अनुसार केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीले आफ्नो सञ्चालनको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र लेखा परीक्षण गराउनु पर्ने, लेखा परीक्षण सम्पन्न भएको एक महिनाभित्र वित्तीय विवरण बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आफ्नो वार्षिक

प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, वार्षिक साधारण सभा सकिएको ३० दिनभित्र उक्त साधारण सभामा प्रस्तुत विषय तथा भएका निर्णयसहितको विवरण बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने, त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन त्रैमासिक अर्वाधि समाप्त भएको ३० दिन भित्र, निक्षेप सदस्यलाई कुनै कारवाही गरेमा त्यस्तो कारवाही गरेको सात दिनभित्र सम्बन्धित निक्षेप सदस्यको नाम, कारवाहीको विवरण तथा कारवाही गर्नुपरेको कारणसहितको विवरण र निक्षेप सदस्यको निरीक्षण गरेको अवस्थामा निरीक्षण समाप्त भएको ३० दिनभित्र तत्सम्बन्धी प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा समीक्षा वर्षमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.ले वार्षिक प्रतिवेदन २०७६।०७।०५ मा समयमै बोर्ड समक्ष पेश गरेको छ । सिडिएससीले नियमावली बमोजिमको प्रतिवेदनहरू समयमै पेश गरेको अवस्था रहेकोमा कोभिड-१९ को प्रभावको कारण केही विवरणहरू समयमा नै पेश गर्न नसकेको अवस्था रहेको थियो ।

इ) सामूहिक लगानी कोषको विवरण प्रवाहको अनुगमन: सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४२ (३) मा व्यवस्था भए बमोजिम प्रत्येक योजना व्यवस्थापकले आफूले सञ्चालन गरेको योजनाको त्रैमासिक प्रतिवेदन प्रत्येक त्रैमासिक अर्वाधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र कोष सुपरीवेक्षक तथा बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्नेमा कोष व्यवस्थापकहरूले प्रत्येक त्रैमासिक अन्तिम महिनाको मासिक विवरणलाई नै त्रैमासिक विवरणको रूपमा बोर्ड समक्ष पेश गर्दै आइरहेकोमा बोर्डबाट त्रैमासिक विवरण छुट्टै पेश गर्न निर्देशन दिइएको छ ।

सोही नियमावलीको नियम ४२ (६) मा कोष सुपरीवेक्षकले प्रत्येक अर्ध वार्षिक अर्वाधि समाप्त भएको ४५ दिन भित्र कोष सुपरीवेक्षण सम्बन्धी कामको अर्ध वार्षिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्थानुसार आ. व. २०७६।७७ को प्रथम अर्ध वार्षिक प्रतिवेदन दुई फण्ड सुपरीवेक्षकहरूको प्रतिवेदन बोर्डमा ढिला गरी प्राप्त भएको तथा दोस्रो अर्ध वार्षिक प्रतिवेदन पनि दुई फण्ड सुपरीवेक्षकहरूबाट बोर्डमा ढिला गरी प्राप्त भएको छ ।

उक्त नियमावलीको नियम ४३ (१) मा व्यवस्था भए बमोजिम योजना व्यवस्थापकले प्रत्येक योजना सम्बन्धी आफूले गरेका कामको विवरणहरू प्रत्येक महिना समाप्त भएको १५ दिनभित्र कोष सुपरीवेक्षक र बोर्डलाई जानकारी गराई राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा कम्तिमा एक पटक प्रकाशन गर्नुपर्नेमा, सबै योजना व्यवस्थापकबाट उक्त बमोजिमको विवरण समयमा नै प्रकाशन भएको भएतापनि एक योजना व्यवस्थापकले दुई योजनाको एक महिनाको प्रतिवेदन बोर्डमा ढिला गरी पेश गरेको छ, अन्य प्रतिवेदन समयमा नै प्राप्त भएको छ ।

ई) क्रेडिट रेटिङ कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: क्रेडिट रेटिङ नियमावली, २०६८ मा भएको व्यवस्था बमोजिम प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ संस्थाले त्रैमासिक अर्वाधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र क्रेडिट रेटिङ सम्बन्धी विवरणहरू समावेश भएको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त दुई कम्पनी क्रमशः ईक्रा नेपाल लि. तथा केयर रेटिङ ले समीक्षा वर्षको त्रैमासिक प्रतिवेदनहरू तोकिएको समयमा बोर्डमा पेश भएको छ ।

उ) मर्चेन्ट बैंकरको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र आफूले गरेको धितोपत्र कारोबारसहित नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात तथा नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा २४ मर्चेन्ट बैंकरले वार्षिक प्रतिवेदन समयमै तथा ५ मर्चेन्ट बैंकरले थप गरिएको समयमा ढिलो गरी बोर्डमा पेश गरेका छन्, यस्तै एक मर्चेन्ट बैंकरले उक्त प्रतिवेदन पेश गरेको छैन । आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा सबै ३१ मर्चेन्ट बैंकरले नियमानुसार पेश गर्नुपर्ने प्रथम अर्धवार्षिक विवरण समयमै पेश गरेका छन् । यस्तै मर्चेन्ट बैंकरले पेश गर्ने अनुपालना प्रतिवेदन २८ मर्चेन्ट बैंकरले समयमै बुझाएका एक मर्चेन्ट बैंकरले ढिलो गरी तथा दुई मर्चेन्ट बैंकरले उक्त विवरण पेश नगरेको अवस्था छ । ती मर्चेन्ट बैंकरलाई स्पष्टीकरण सोध्ने कार्य लगायत ताकेता गरिएको छ ।

ऊ) धितोपत्र दलाल व्यवसायीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) (प्रथम संशोधन) नियमावली, २०७४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले आफ्नो धितोपत्र कारोबार लगायत नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात, नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोले धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले आश्विन मसान्तसम्म उक्त विवरण पेश गर्न सक्ने छन् । यस्तै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०७४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले प्रत्येक त्रैमासिक अर्वाधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा सोही अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को पहिला, तेस्रो र चौथो त्रैमासमा ५० बटै धितोपत्र

दलाल व्यवसायीहरूले समयमै उक्त विवरण बुझाएका थिए भने तेस्रो त्रैमासमा पाँच बटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले समयमै उक्त विवरण बुझाएका थिए ।

कोरोना महामारीका कारण गरिएको बन्दाबन्दीले गर्दा तेस्रो त्रैमासमा उक्त संख्यामा उल्लेख्य गिरावट आएको थियो । यस्तै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले बोर्ड समक्ष अर्धवार्षिक रुपमा पेश गर्नुपर्ने अनुपालना प्रतिवेदन र सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी विवरण सबै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले समयमै पेश गरेका छन् । वार्षिक प्रतिवेदन ४३ धितोपत्र दलाल व्यवसायीले समयमै पेश गरेको तथा सात धितोपत्र दलाल व्यवसायीले विवरण पेशका लागि म्याद थप माग गरेकोमा मुनासिव कारण देखिएकोले म्याद थप गरिएको छ ।

ए) सूचीकृत संगठित संस्थाको गैरस्थलगत अनुगमन: बोर्डमा धितोपत्र दर्ता गराई नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.मा सूचीकृत कम्पनीहरूको वार्षिक प्रतिवेदन, त्रैमासिक प्रतिवेदन, वित्तीय विवरण, वार्षिक साधारणसभा जस्ता नियमावलीमा तोकिएका विवरणहरू पेश भए नभएको गैर स्थलगत अनुगमन गर्ने गरिएको छ । समीक्षा वर्षमा सूचीकृत कम्पनीहरूको विवरण सम्बन्धमा गरिएको गैर स्थलगत अनुगमनको अवस्थालाई तल विस्तृतरुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

- सूचीकृत संगठित संस्थाको विवरण प्रवाहको स्थिति: धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ को नियम २६ को उपनियम (२) बमोजिम बोर्डमा धितोपत्र दर्ता गरेका संगठित संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले पाँच महिनाभित्र वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिम समीक्षा वर्षमा २१२ सूचीकृत कम्पनीमध्ये पहिलो त्रैमासिक प्रतिवेदन १४९ सूचीकृत संगठित संस्थाले बोर्डमा पेश गरेकोमा ७२ संगठित संस्थाले समयमै र ७७ संगठित संस्थाले ढिला गरी विवरण पेश गरेका छन् । दोस्रो त्रैमासको त्रैमासिक प्रतिवेदन १६१ सूचीकृत संगठित संस्थाले बोर्डमा पेश गरेकोमा १४७ संगठित संस्थाले समयमै र १४ संगठित संस्थाले ढिला गरी विवरण पेश गरेका छन् । त्यस्तै ७५ संगठित संस्थाले तेस्रो त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेको छन । १०१ सूचीकृत संगठित संस्थाले अन्तिम त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गरेकोमा ५९ संगठित संस्थाले समयमै र ४२ संगठित संस्थाले ढिला गरी विवरण पेश गरेका छन् । विगत पाँच वर्षको अवधिमा सूचीकृत कम्पनीको त्रैमासिक वित्तीय विवरण प्रवाहको अवस्था तालिका ४.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.१					
सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको त्रैमासिक प्रतिवेदन विवरण प्रवाह अवस्था					
विवरण	आ.व. २०७२।७३	आ.व. २०७३।७४	आ.व. २०७४।७५	आ.व. २०७५।७६	आ.व. २०७६।७७
पहिलो त्रैमासिक	६४	१५७	१४०	१५३	१४९
दोस्रो त्रैमासिक	१६१	१४६	११८	१५१	१६१
तेस्रो त्रैमासिक	१५६	१४०	१५९	१६३	७५
चौथो त्रैमासिक	१३४	१३४	१४०	१६६	१०१

- सूचीकृत संस्थाहरूको वार्षिक साधारण सभा: सूचीकृत संगठित संस्थाहरूले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले छ महिना भित्र वार्षिक साधारण सभा गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । सूचीकृत संगठित संस्थाले साधारण सभा सम्बन्धी जानकारी बोर्डमा पेश गर्ने गरेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण तालिका ४.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.२				
सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको वार्षिक साधारणसभा सम्बन्धी विवरण				
विवरण	आ.व. २०७३।७४	आ.व. २०७४।७५	आ.व. २०७५।७६	आ.व. २०७६।७७
समयमा नै वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्ने सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको संख्या	३४	३२	५४	१०३
सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको कूल संख्या	२०८	१९६	२१५	२१२

४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम

बोर्डद्वारा समीक्षा वर्षमा देशका विभिन्न स्थानहरूमा स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ, शैक्षिक संस्था, सामाजिक संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी विभिन्न ठाउँहरूमा कुल १५ लगानीकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी करिब १७०० स्थानीय लगानीकर्ता, उद्योगी व्यवसायी, प्राध्यापक तथा बिद्यार्थीहरूलाई पुँजी बजार तथा वस्तु विनियम बजारका विविध पक्षहरूको बारेमा जानकारी प्रदान गरिएको छ । बोर्डले विभिन्न प्रदर्शनीहरूमा स्टल राखी लगानीकर्ता सचेतना सम्बन्धी सामाग्रीहरू पनि वितरण गरिएको छ । कोभिड-१९ महामारीका कारण भौतिक रूपमा सञ्चालन गरिने लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रममा कमी आएको छ । सोही कारणले बोर्डले लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रमलाई अनलाइनबाट सञ्चालन शुरुवात समेत गरेको छ । विगत चार आ.व.मा बोर्डले सञ्चालन गरेको लगानीकर्ता सचेतना तथा पुँजी बजारसम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम प्रदेशगत रूपमा तल तालिका ४.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.३								
लगानीकर्ता सचेतना तथा पुँजी बजारसम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम								
प्रदेश	आ.व. २०७३/७४		आ.व. २०७४/७५		आ.व. २०७५/७६		आ.व. २०७६/७७	
	संख्या	उपस्थिति	संख्या	उपस्थिति	संख्या	उपस्थिति	संख्या	उपस्थिति
प्रदेश १	०	०	३	४६०	८	११०८	०	०
प्रदेश २	०	०	३	५१४	७	८३३	०	०
प्रदेश ३	१	१२५	१६	२१६७	१०	११५८	०	०
गण्डकी	५	६००	२	२०४	४	५६६	३	३१२
प्रदेश ५	२	२४०	२	३१२	१	११६	७	६८७
कर्णाली	७	८५०	०	०	१	८७	०	०
सुदूर पश्चिम	६	७५०	५	७१३	३*	३४०	०	०
बोर्ड कार्यालयमा संचालित पाक्षिक लगानीकर्ता प्रशिक्षण	-	-	-	-	१०	३३५	५#	७३२
जम्मा	२१	२५६५	३१	४३७०	४४	४५४३	१५	१७३१

*नेपाल स्टक एक्सचेञ्जको आयोजना र बोर्डको सहआयोजनामा संचालित कार्यक्रम संख्या तीन
#अनलाइन मार्फत सञ्चालन भएको कार्यक्रम संख्या एक

४.५ छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम

धितोपत्र बजारको दिगो एवं विश्वसनीय विकासका लागि यस क्षेत्रका सम्बद्ध पक्ष नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि., नागरिक लगानी कोष, धितोपत्र व्यवसायीहरू, क्रेडिट रेटिंग संस्था, लगानीकर्ता संघहरू, लगानीकर्ता तथा आर्थिक पत्रकारहरूसँग समीक्षा अवाधिमा विभिन्न विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको छ । कोभिड-१९ का कारण यस वर्ष गत वर्षहरू भन्दा कम अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् । समीक्षा वर्षमा सम्पन्न भएका छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सम्बन्धी विवरण तालिका ४.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका-४.४		
धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम		
मिति	कार्यक्रमको विषय	सहभागी
२०७६।०५।०९	गण्डकी प्रदेशस्तरीय आर्थिक पत्रकारहरूको लागि प्रशिक्षण कार्यक्रम	७०
२०७६।०५।२१	प्रदेश नं ५ को आर्थिक पत्रकारहरूको लागि प्रदेशस्तरीय प्रशिक्षण कार्यक्रम	७८
२०७७।०३।१४	बोर्डको आ.व. २०७७।७८ का नीति तथा कार्यक्रम तयारीका क्रममा सुभाष संकलन तथा छलफल	४०

४.६ तालिम तथा सेमिनार

आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा बोर्डले कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धिका लागि बोर्ड सदस्य, उच्च व्यवस्थापन तथा विभिन्न कर्मचारीहरूलाई Japan Securities Delaers Association (JSDA) 15th ASF Tokyo Round Table Seminar, ERC Meeting and GEMC Annual Meeting and Conference, Russia, त्यस्तै IOSCO Asia Pacific Regional Committee ले आयोजना गरेको Workshop on developing On-site Inspection Manuals, IOSCO APCR Meeting EU Asia Pacific forum, MUS Securities and Exchange Commission ले आयोजना गरेको 23rd Annual International Institution for Securities Enforcement and Market Oversight, United Nations Capital Development Fund ले भारतको तामिलनाडुमा आयोजना गरेको कार्यक्रम लगायत IOSCO-FSI Conference on Securities Trading Issues and Market Infrastructure, AMCC mid year meeting and 12th Annual IOSCO AMCC Training Seminar, 15th Annual Asia Derivative Conference र Study visit program of Capital Market of Vietnam लगायतका कार्यक्रममा सहभागी भएका थिए ।

४.७ प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि बोर्डले चालेका कदम, धितोपत्र बजारको स्थिति तथा सर्वसाधारणमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी चेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले बोर्डले हालसालै विभिन्न सूचना तथा जानकारीमूलक सामग्रीहरूको प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाहमा विशेष जोड दिदै आएको छ । यस अनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डले यस कार्यलाई अझ तिव्रताका साथ अघि बढाएको छ ।

- **धितोपत्र तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणाली:** बोर्डले सूचीकृत कम्पनीहरूको वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश तथ्यांकहरू तथा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका पुँजी बजार तथा अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित तथ्यांकहरू संकलन गरी धितोपत्रको केन्द्रीय तथ्याङ्क बैंक स्थापना गरिएकोमा उक्त प्रणालीमा रहेका विवरणहरू अध्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस प्रणालीबाट धितोपत्र बजारमा लगानी गर्न चाहने सर्वसाधारण लगानीकर्ताहरूले आफूले लगानी गर्न चाहेको सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको वित्तीय विवरण प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यस व्यवस्थाबाट पुँजी बजार सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धानकर्ताहरूलाई समेत आवश्यक तथ्यांक तथा जानकारी उपलब्ध हुने गरेको छ ।
- **वार्षिक प्रतिवेदन:** धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ ले गरेको व्यवस्था अनुसार बोर्डका कामकारवाहीहरू, धितोपत्र बजारमा भएका कामकारवाही, गतिविधि र बजार विकासका लागि भएका प्रयासहरू समावेश गरी बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको छ । साथै आ.व. २०७४।७५ को वार्षिक प्रतिवेदन अङ्ग्रेजी प्रकाशन गरेको छ ।
- **नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार प्रकाशन:** बोर्डको गतिविधिहरूलाई सर्वसाधारणसमक्ष जानकारी प्रवाह गर्ने उद्देश्यले २०७३ पौष देखि नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचारको प्रकाशनलाई निरन्तरता दिइएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा उक्त समाचारलाई द्वैमासिक रूपमा विभिन्न अङ्कहरूको प्रकाशन गरी सर्वसाधारण तथा सरोकारवालालाई वितरण गरिएको छ । कोभिड-१९ का कारण दैनिक काम काजमा अवरोध उत्पन्न भई उक्त समाचारको केही अंकको प्रकाशन भने हुन समयमै हुन सकेन ।
- **Quarterly Securities Market Indicators:** धितोपत्र बजारको अवस्था, धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि बोर्डले चालेका पहलहरूको सन्दर्भमा त्रैमासिक रूपमा सर्वसाधारण लगानीकर्ता तथा सरोकारवालालाई जानकारी प्रदान गर्ने उद्देश्यले आर्थिक वर्ष २०७५।७६ बाट प्रकाशन शुरुवात गरिएको Quarterly Securities Market Indicators लाई समीक्षा वर्षमा समेत निरन्तरता दिदै यस प्रकाशनको नवौं अङ्कसम्म प्रकाशन गरी सम्बन्धित पक्षहरूलाई निःशुल्क वितरण गरिएको छ । कोभिड-१९ का कारण दैनिक काम काजमा अवरोध उत्पन्न भई उक्त Quarterly Securities Market Indicators केही अंकको प्रकाशन समयमै हुन सकेको छैन ।
- **आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रममा छलफल तथा प्रकाशन:** बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा अबलम्बन गरिने धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमलाई सार्वजनिक गरी बजार विकास तथा विस्तारप्रति बोर्डलाई जवाफदेही तथा पारदर्शी बनाउने उद्देश्यले समीक्षा वर्षमा मिति २०७६ आषाढ १४ मा सम्पूर्ण सम्बद्ध पक्षहरूलाई संलग्न गराई धितोपत्र बजारसम्बन्धी प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा अन्तरक्रिया गरी प्राप्त राय/सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी आगामी वर्ष अर्थात् आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय

बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको प्रकाशन गरी सार्वजनिक गरेको छ ।

- **बोर्डको २८औं वार्षिकोत्सव प्रकाशन:** बोर्डको २८ औं वार्षिकोत्सवको अवसर पारी धितोपत्र बजार सम्बन्धी विभिन्न लेख रचना समावेश गरिएको “नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार पुँजी बजार लेख विशेषाङ्क” २०७७ प्रकाशन गरेको छ ।
- **सचेतनामूलक सामाग्रीहरु:** धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनु पर्ने बिषयहरुका सम्बन्धमा लगानीकर्तालाई जानकारी दिनुका साथै सचेत गराउने उद्देश्यले धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु समेटी बोर्डले पर्चा, पम्पलेट प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ । साथै, बोर्डको वेबसाइट, विभिन्न राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यम मार्फत सचेतनामूलक सामाग्रीहरु प्रकाशन तथा प्रशारण गर्ने कार्यलाई बोर्डले निरन्तरता दिएको छ । त्यस्तै, बोर्डले सर्वसाधारण एवं लगानीकर्ताको धितोपत्र बजार सम्बन्धी जिज्ञासालाई समाधान गर्न धितोपत्र बजारमा बारम्बार सोधिने प्रश्नहरुको सँगालो तथा धितोपत्र बजारमा बारम्बार प्रयोग हुने शब्दहरुलाई समेटेर धितोपत्र बजार शब्दावली पुस्तिका प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ ।
- **वेबसाइट:** धितोपत्र बजारका विविध पक्षहरु सम्बन्धमा सम्वद्ध पक्षहरुलाई निरन्तर रुपमा जानकारी उपलब्ध गराउने उद्देश्यले धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरु, बोर्डको परिचय, बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन र बोर्डमा गुनासो दिने ढाँचाका साथै सरोकारवाला तथा लगानीकर्ताहरुका लागि जानकारी, सूचना तथा चेतनामूलक सामाग्रीहरु समावेश गरी बोर्डले तयार गरेको वेबसाइटलाई अभि विस्तृत बनाएको छ । बोर्डले धितोपत्र बजार, धितोपत्र ब्यवसायी तथा सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको ऐन नियमको पालनाको स्थिति सम्बन्धी विवरण एवं विस्तृत जानकारी समेत वेबसाइटमा समावेश गरिएको छ ।

४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि अध्ययन तथा अनुसन्धानमा आधारित नीति निर्माण तथा निर्देशन जारी गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको सन्दर्भमा बोर्डबाट समीक्षा वर्षमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहाय बमोजिमका अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यहरु भएका छन् ।

- धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी विभिन्न शैक्षिक तालिम सञ्चालन तथा अध्ययन अनुसन्धान गरी नीति निर्माणमा सहयोग गर्न धितोपत्र तथा फ्युचर्स बजार तथा वित्तीय शिक्षा प्रशिक्षण संस्था स्थापना सम्बन्धी अध्ययन भएको छ ।
- धितोपत्र बजारमा महिला तथा जेष्ठ नागरिकको सहभागिता बढाउन वित्तीय समावेशी नीति लिने सम्बन्धमा प्रारम्भिक अध्ययन भएको छ ।

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५ (क) भएको व्यवस्था अनुसार नेपाल सरकारबाट माग भए बमोजिम धितोपत्र बजारको वर्तमान अवस्था, बजार विकास तथा विस्तारको लागि निम्नलिखित विषयमा बोर्डको राय तथा सुझाव पेश गरिएको छ ।

- आर्थिक सर्वेक्षण २०७६।७७ को लागि धितोपत्र बजार सम्बन्धी आवश्यक विवरणहरु तयार गरी पेश गरिएको छ ।
- वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीतिमा उल्लेखित कार्यको कार्यान्वयन स्थिति तथा कार्ययोजनाको खाका वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति कार्यान्वयन समितिलाई अवगत गराउँदै नेपाल राष्ट्र बैंक र वित्तीय क्षेत्र व्यवस्थापन महाशाखा, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- बोर्डले आ.व. २०७६।७७ मा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नुपर्ने धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी विषयवस्तुहरु तयार गरी अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरेकोमा सोही अनुसार आ.व. २०७६।७७ को नेपाल सरकार को बजेट वक्तव्यमा समावेश भएको छ ।
- साथै, बोर्डले आ.व. २०७६।७७ को मौद्रिक नीतिका सम्बन्धमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी राय सुझाव नेपाल राष्ट्र बैंकलाई दिएको छ ।

*****

भाग-पाँच

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारमा विद्यमान समस्या तथा चुनौतीहरू

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजारको विकास र सुधारका लागि बोर्डबाट कानुनी सुधार, जनचेतना अभिवृद्धि लगायतका सुधार कार्यहरू गरिएको छ भने वस्तु विनिमय बजारलाई सञ्चालन गर्ने/गराउने सम्बन्धमा प्रारम्भिक कार्य अगाडि बढेको छ । बोर्डबाट गरिएका सुधार तथा विकास प्रयासका बाबजुद बजारलाई स्वस्थ, पारदर्शी, भरपर्दो, प्रतिस्पर्धी एवं लगानीकर्ता मैत्री बनाई थप स्तरोन्नति गर्दै लैजाने चुनौती भने कायमै रहेको छ । यसै क्रममा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको विकास र सुधार सम्बन्धमा नीतिगत, प्रविधि, संस्थागत, कानुनी संरचना, इत्यादिको सम्बन्धमा मुख्यतः देहाय अनुसारका समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन् ।

५.१ धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती

धितोपत्र बजार सुधार तथा विकासमा बोर्डबाट विभिन्न सुधारका कार्यहरू गरिएतापनि यस बजारको दिगो तथा स्थायी विकासका लागि देहाय बमोजिमका समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन्:

- धितोपत्र बजारको स्थिर र दीर्घकालीन विकासको अवधारणामार्फत् बजारसँग सम्बन्धित नीतिगत व्यवस्थालाई थप स्पष्ट गरी दिगो र स्थिर विकास गर्ने ।
- धितोपत्र सम्बन्धी प्रचलित कानूनहरूमा समयसापेक्ष सुधार गरी बजारको द्रुततर विकास तथा सुधार गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास अनुरूप धितोपत्र बजारको स्थायित्व एवं दीर्घकालीन विकासका लागि सिडिएस र सामूहिक लगानी कोषलाई सुदृढ रूपमा व्यवस्थित गर्न ट्रष्ट ऐन तथा अन्य सम्बन्धित ऐनहरू तर्जुमा गरी कानुनी हिसाबले संरचनात्मक सुधार गर्ने ।
- वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरूलाई धितोपत्र बजारमा सूचीकृत गराउनका लागि नेपाल सरकार तथा बोर्डबाट विभिन्न छुट लगायतका नीतिगत सुधार गरिएको भएतापनि त्यस क्षेत्रका कम्पनीहरूको आर्कषण नबढेको हालको अवस्थामा वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरू धितोपत्र बजारमा भित्रयाउने ।
- जलविद्युतसँग सम्बन्धित कानूनमा विद्युत आयोजना सञ्चालन अनुमतिको समयावधि सकिएपछि हुने स्वामित्व हस्तान्तरणले सेयरधनीहरूमा पर्ने प्रभावका सम्बन्धमा हालसम्म पनि स्पष्ट कानुनी प्रावधान नहुनुले सूचीकृत जलविद्युत क्षेत्रको लगानीको स्वामित्व अनिश्चिततासम्बन्धी जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने र सोको स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।
- धितोपत्र बजार सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित बजार भएको हुनाले बोर्ड, धितोपत्र बजार सञ्चालक तथा धितोपत्र व्यवसायीहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउने साथै बढ्दो सूचना प्रविधिको प्रयोगमा सोबाट उत्पन्न हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्ने ।
- बोर्ड तथा धितोपत्र बजार सहभागीको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै संघीय, प्रादेशिक ढाँचा अनुसार देशव्यापीरूपमा सञ्जाल विस्तार गर्दै लैजाने ।
- बोर्डको बढ्दो जिम्मेवारी अनुरूप यसको संगठनात्मक संरचनालाई समयसापेक्ष बनाउँदै बजार नियमन तथा सुपरिवेक्षण र विकास तथा सुधारका लागि योग्य, दक्ष एवं प्रतिस्पर्धी एवं भरपर्दो जनशक्तिलाई आर्कषित गर्न तथा विद्यमान जनशक्तिमा स्थायित्व दिन ।
- बोर्डको आफ्नै कार्यालय भवन नभएकोले कार्यमैत्री स्थानको अभावमा सहजरूपमा कार्य सम्पन्न गर्न कठिनाई भएकोले जग्गा खरिद गरी भवन बनाउने व्यवस्था गर्ने ।
- नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारीमा भएको वृद्धिलाई दृष्टिगत गरी यसको प्रभावकारी सुपरिवेक्षण गर्न बोर्डको नियमन र सुपरिवेक्षण क्षमता अभिवृद्धि गरी जवाफदेहिता सहितको सञ्चालन स्वायत्तता प्राप्त गर्दै जाने ।

- धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ बमोजिम हाल सरकारी स्वामित्वमा रहेको नेपालको धितोपत्रको दोस्रो बजार सञ्चालक नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. को संरचनात्मक सुधार गरी प्रतिस्पर्धी एवं व्यवसायिक बनाउनुका साथै त्यस लि. ले कार्यान्वयनमा ल्याएको स्वचालित कारोबार प्रणालीमा देखिएका समस्याहरूलाई निराकरण गरी यसलाई प्रभावकारी, भरपर्दो र विश्वासिलो बनाउने ।
- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. को कारोबार प्रणालीलाई बैंक खाता तथा डिम्याट खातासँग Integrate र Matching गराई पूर्ण स्वचालित कारोबार प्रणालीको रूपमा विकास गरी लगानीकर्ताले अनलाईन मार्फत भरपर्दो रूपमा कारोबार गर्न बनाई धितोपत्र कारोबारमा स्थायित्व ल्याउने ।
- धितोपत्रको दोस्रो बजारलाई आर्थिक तथा व्यापारिक रूपमा सक्रिय र वित्तीयरूपमा सक्षम जिल्लाहरूमा क्रमशः विस्तार गर्दै देशव्यापी रूपमा विस्तार गर्ने ।
- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. को पूर्ण स्वामित्व रहने गरी केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रदान गर्न स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.को स्वामित्वमा संरचनात्मक परिवर्तन गरी सुधार गर्ने तथा सो लि. को प्रणालीमा बारम्बार समस्या आईरहेकोले सो लाई समस्यारहित बनाउने ।
- धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूसँग रहने तःक लाई आधुनिक र प्रभावकारी बनाउने छुट्टै कम्पनीमार्फत व्यवस्था गर्ने ।
- सिडिएससी बाट हाल केन्द्रीय निक्षेप सेवाका साथै राफसाफ तथा फछ्यौट कार्य समेत गरिरहेकोमा अधिकांश विकसित बजारमा केन्द्रीय निक्षेप सेवा तथा राफसाफ तथा फछ्यौट सेवा फरक फरक संस्थाहरूबाट गर्ने गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सो अनुरूप फरक गर्ने ।
- बोर्डबाट अनुमतिपत्र तथा दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरी धितोपत्र बजार सम्बन्धी सेवा प्रदान गरिरहेको संस्थाहरूको काम कारवाहीलाई थप परिष्कृत, स्तरीय, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाउने ।
- गैर आवासीय नेपाली तथा विदेशी संस्थागत लगानीकर्ताहरूलाई धितोपत्रको दोस्रो बजारमा प्रवेश गराउन आवश्यक भएको, स्टक एक्सचेन्ज र दलाल व्यवसायी क्षेत्रमा पनि विदेशी प्रविधि र लगानी भित्र्याई प्रतिस्पर्धी तथा व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक देखिएको सन्दर्भमा धितोपत्र बजारमा विदेशी प्रविधि र पुँजी भित्र्याई दोस्रो बजारको संरचनात्मक तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- धितोपत्र बजारमा स्थायित्व ल्याई व्यवस्थित गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने संस्थागत लगानीकर्ताहरूको हाल सहभागिता हुन नसकिरहेको सन्दर्भमा सञ्चयकर्ताको मुख्य दायित्व बोकेको नागरिक लगानी कोष जस्ता संस्थाका सहायक कम्पनीमार्फत् तथा विदेशी लगानीलाई संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा भित्र्याउने ।
- ऋणपत्र बजार (सरकारी तथा कर्पोरेट) को विकास तथा विस्तार गर्ने एवं लगानको नयाँ उपकरणहरू जस्तै: इक्विटी डेरिभेटिभ, इण्डेक्स फण्ड जस्ता उपकरणको दोस्रो बजार विकास गरी प्रभावकारी बनाउने ।
- नेपालको धितोपत्र बजारलाई क्रसबोर्डर लिष्टिङ र ट्रेडिङमा सहभागी गराउन नियमन निकायहरू सहित सबै बजार सहभागीहरू, सूचीकृत कम्पनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, नियमनमा समता सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई स्तरीय एवं व्यापक बनाउने साथै कानुनी व्यवस्थालाई सुदृढीकरण गर्ने ।
- धितोपत्र बजार सूचनासँग संवेदनशील बजार भएको सन्दर्भमा सूचीकृत कम्पनीहरूबाट बजारमा हुने सूचना प्रवाहलाई थप पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउनुका साथै ती कम्पनीहरूको संस्थागत सुशासनमा अभिवृद्धि गर्दै धितोपत्र कारोबारमा कसुरको रूपमा रहेको भित्री कारोबारलाई थप एवं स्पष्ट कानूनी व्यवस्थामार्फत् न्यूनीकरण गरी स्वच्छ, स्वस्थ र विश्वासिलो धितो पत्र बजार विकास गर्ने ।
- सर्वसाधारण लगानीकर्ता र धितोपत्र व्यवसायीहरूका लागि व्यापक रूपमा प्रभावकारी वित्तीय शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी धितोपत्र बजारको दिगो, भरपर्दो एवं प्रतिस्पर्धीरूपमा विकास गर्न आवश्यक धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी प्रतिष्ठान स्थापना गरी प्रशिक्षणलाई परिमाणात्मक तथा गुणात्मकरूपमा विस्तार गर्ने ।

- बोर्ड IOSCO को एशोसियेट सदस्य भैसकेको र नेपाल सरकारले विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५ मार्फत नेपालमा स्थापित कम्पनीले विदेशी पुँजी बजारमा धितोपत्र जारी गर्न सक्ने तथा विदेशी संस्थागत कम्पनीले नेपालको पुँजी बजारमा समेत लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था गरेका कारण नेपालको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको बनाउन क्रस बोर्डर लिष्टिङ र ट्रेडिङको व्यवस्था, नियमन निकाय, सूचीकृत कम्पनीहरु, दलाल व्यवसायीसहित अन्य बजार सहभागीहरुको क्षमता अभिवृद्धि एवं आवश्यक कानुनी व्यवस्था बजारलाई व्यापक बनाउने ।

साथै, नयाँ विकसित देशको संरचना अनुसार संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहसम्म धितोपत्र बजारका सुविधा र कानुनी एवं अन्य नियमन पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार गर्ने कार्य उपलब्ध सीमित स्रोत र वित्तीय साक्षरताको न्यून स्तरका कारण कठिन एवं चुनौतीपूर्ण छ ।

५.२ वस्तु विनिमय बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती

- वस्तु विनिमय बजार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन गर्ने, वेयर हाउस निर्माण लगायत बजार पूर्वाधारको विकास गर्ने, यस बजारसम्बन्धी सर्वसाधारणमा चेतनास्तर अभिवृद्धि गर्ने एवं उक्त बजारलाई स्थानीय वस्तुसँग आवद्ध गराई देशको कृषि क्षेत्रको समेत स्तरोन्नति हुने गरी यस बजारलाई महत्वपूर्ण संयन्त्रको रूपमा विकास गर्दै लैजाने ।
- वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी ऐन तथा नियमावली बमोजिम व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी कम्पनीहरुलाई बजार सञ्चालन अनुमति र वस्तु विनिमय बजार व्यवसायी सेवाका लागि उपयुक्त आधारहरु तयार गरी व्यवसायी सेवाको अनुमति दिई प्रतिस्पर्धीरूपमा सञ्चालनमा ल्याउने ।
- देशको अर्थतन्त्र र वित्तीय बजारका अन्य क्षेत्र अनुकूल प्रतिस्पर्धी एवं विस्वसनीयरूपमा विकास विस्तार गर्न, गुण निर्धारण संयन्त्र (Quality Grading Mechanism), भुक्तानी सुनिश्चितता कोषको स्थापना र कारोबार प्रणालीको सुदृढ व्यवस्था गर्ने ।

त्यसैगरी वस्तु विनिमय बजार विकासका लागि आवश्यक हुने वेयर हाउस सम्बन्धी कानुनी संरचना नभएकोले वस्तु विनिमय बजारको दिगो विकास गर्ने कार्य कठिन एवं चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।

***

अनुसूची-१								
साधारण सेयर दर्ता तथा विवरण पत्र स्वीकृति								
क्र. स.	संगठित संस्था	निष्काशन मूल्य प्रति शेयर रु. मा	दर्ता भएको सेयरको कुल रकम रु. मा	सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम रु.मा	सर्व साधारण हिस्सा	निष्काशन तथा विक्री प्रबन्धक	अनुमतिपत्र प्रदान मिति	कैफियत
जलविद्युत कम्पनी								
१	शिवश्री हाइड्रोपावर कम्पनी	१००	२२१,४६०,०००	३३५,११४,०००	२२.६९	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७६।०६।०१	स्थानीयले आवेदन नगरेको ११,३६,५४० किता समेत
२	लिवर्टी इनर्जी कम्पनी लि.	१००	१,५००,०००,०००	३७५,०००,०००	२५.००	एनआइविएल एस क्यापिटल लि.	२०७६।११।०८	स्थानीयको १० प्रतिशतसहित
३	युनाइटेड इदी मदी एण्ड आरवि हाइड्रो पावर लि.	१००	४२०,०००,०००	१०५,०००,०००	२५.००	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	२०७६।११।११	स्थानीयको १० प्रतिशतसहित
४	माउन्टेन इनर्जी ने पाल लि.	१००	१,९६८,०२७,०००	३९३,६०५,४००	२०.००	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिंग लि.	२०७७।०३।२५	स्थानीयबासीको सहित
जम्मा			४,१०९,४८७,०००	१,२०८,७१९,४००				
अन्य								
१	एनआरएन इनफ्रस्ट्रक्चर एण्ड डेभलपमेन्ट लि.	१००	१,१३२,६८२,१००	३३९,८०४,६००	३०.००	सानिमा क्यापिटल लि.	२०७६।११।०४	सर्वसाधारण
२	नेपाल पुर्नबीमा कम्पनी लि.	१००	१०,०००,०००,०००	१,६००,०००,०००	१६.००	आरविमि मर्चेन्ट बै कि लि.	२०७६।११।०४	सर्वसाधारण
जम्मा			११,१३२,६८२,१००	१,९३९,८०४,६००				
लघुवित्त कम्पनी								
१	साधना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१००	२१७,७८०,०००	७०,७८०,०००	३२.५०	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	२०७७।०३।०७	सर्वसाधारण
२	एनआइसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१००	१,४८०,०००,०००	४७५,५००,०००	३२.१३	सानिमा क्यापिटल लि.	२०७६।१२।०४	सर्वसाधारण
जम्मा			१,६९७,७८०,०००	५४६,२८०,०००				
निर्जीवन बीमा								
१	अजोड इन्स्योरे न्स लि.	१००	१,०००,०००,०००	३००,०००,०००	३०.००	एनआइविएल एस क्यापिटल लि.	२०७७।०३।०७	सर्वसाधारण
१		जम्मा	१,०००,०००,०००	३००,०००,०००				
कुल जम्मा			१७,९३९,९४९,१००	३,९९,४८,०४०००				

अनुसूची- २					
हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन					
क्र.स.	संगठित संस्था	अनुपात	अनुमति प्राप्त कुल र कम रु.	निष्काशन प्रबन्धक	अनुमति प्रदान मिति
वित्त कम्पनी					
१	सिर्जना फाइनेन्स लि.	१०:६	२७६,४६९,२००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७६।०४।२०
जम्मा			२७६,४६९,२००		
बीमा कम्पनी					
१	सूर्या लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	१०:७	८८७,४०९,६००।००	एनआइसि एसिया क्यापिटल लि.	२०७६।०४।१६
२	लुम्विनी जनरल इन्स्योरेन्स लि.	१०:२	१७६,०००,०००।००	सिबिआइएल क्यापिटल लि.	२०७६।०६।०८
३	एनएलजी इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	१०:६	३८४,२४३,७५०।००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७६।०९।२९
४	प्रुडेन्सियल इन्स्योरेन्स लि.	१०:६	३८४,९९२,०००।००	लक्ष्मी क्यापिटल लि.	२०७६।०९।२९
५	शिखर इन्स्योरेन्स लि.	१:०.३	३१७,९९३,२००।००	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०७६।१०।१४
६	गुराँस लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	१:१	९३८,५२०,०००।००	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०७६।१०।२१
जम्मा			३,०८८,२७८,५५०।००		
लघुवित्त कम्पनी					
१	समता लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१:२	१२१,३४४,०००।००	एनआइविएल एस क्यापिटल लि.	२०७६।०४।२९
२	एनएमबि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१:१.५	२४३,००९,३७५।००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७६।०६।१६
३	सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१:१	११४,९९४,०००।००	सेन्चुरी क्यापिटल लि.	२०७६।११।१४
जम्मा			४७९,३४७,३७५।००		
जलविद्युत					
१	अपि पावर कम्पनी लि.	१:०.४७६१९	५६७,०००,०००।००	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७६।११।१२
११		जम्मा	५६७,०००,०००।००		
कुल जम्मा			४,४९०,२९५,९२५।००		

अनुसूची-३								
ऋणपत्र निष्काशन अनुमति								
क्र. स.	नाम	संख्या	मूल्य	कुल रकम	सार्वजनिक निष्काशन	निजी हस्तान्तरण	निष्काशन प्रबन्धक	अनुमति प्रदान मिति
बैंक								
१	सिद्धार्थ बैंक लि. (७ वर्ष १०.२५ प्रतिशत एसबिल डिबेन्चर २०८३)	२,५००,०००	१०००	२,५००,०००,०००	१,०००,०००,०००	१,५००,०००,०००.००	एनएमबि क्यापिटल लि.	२०७६।०४।१४
२	लक्ष्मी बैंक लि. (१० वर्ष लक्ष्मी बैंक लि. डिबेन्चर २०८६)	२,०००,०००	१०००	२,०००,०००,०००	६००,०००,०००	१,४००,०००,०००.००	नविल इनभेष्टमेन्ट बैंकिंग लि.	२०७६।०५।१७
३	प्रभु बैंक लि. (१० वर्ष, १०.२५ प्रतिशत प्रभु बैंक डिबेन्चर २०८६)	१,०००,०००	१०००	१,०००,०००,०००	४००,०००,०००	६००,०००,०००.००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०६७।०६।०७
४	सनराइज बैंक लि (१०.२५ प्रतिशत सनराइज डिबेन्चर २०८३)	३,०००,०००	१०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००.००	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७६।०६।२९
५	कुमारी बैंक लि. (१०.२५ प्रतिशत, कुमारी बैंक डिबेन्चर २०८६)	३,०००,०००	१०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००.००	नेपाल एसबिआइ मचेन्ट बैंकिंग लि.	२०७६।०८।२९
६	नेपाल एसबिआइ बैंक लि. (१० प्रतिशत, नेपाल एसबिआइ बैंक डिबेन्चर २०८६)	२,५००,०००	१०००	२,५००,०००,०००	१,०००,०००,०००	१,५००,०००,०००.००	कुमारी क्यापिटल लि.	२०७६।०९।२७
७	कृषि विकास बैंक लि. (१०.३५ प्रतिशत, एडबिल कृषि बैंक ऋणपत्र २०८३)	२,५००,०००	१०००	२,५००,०००,०००	१,०००,०००,०००	१,५००,०००,०००.००	एनआइबिल एस क्यापिटल लि.	२०६७।०९।२९
८	नविल बैंक लि. (१० प्रतिशत, नविल बैंक डिबेन्चर २०८२)	२,०००,०००	१०००	२,०००,०००,०००	६००,०००,०००	१,४००,०००,०००.००	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	२०७६।१०।०६
९	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि. (१०.२५ प्रतिशत, सिटिजन्स बैंक ऋणपत्र २०८६)	२,५००,०००	१०००	२,५००,०००,०००	१,०००,०००,०००	१,५००,०००,०००.००	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	२०७६।१०।२९
१०	प्रभु बैंक लि. (१० प्रतिशत, ८ वर्ष प्रभु बैंक डिबेन्चर २०८४)	२,०००,०००	१०००	२,०००,०००,०००	६००,०००,०००	१,४००,०००,०००.००	नविल इनभेष्टमेन्ट बैंकिंग लि.	२०७७।०३।३१
जम्मा				२३,०००,०००,०००		१३,६००,०००,०००।००		
वित्त कम्पनी								
१	आइसि एफसि फाइनान्स लि. (१२ प्रतिशत, आइएफसि फाइनान्स लि डिबेन्चर २०८३)	२००,०००	१,०००	२००,०००,०००	६०,०००,०००	१४०,०००,०००	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल लि.	२०७६।१०।०६
२	गुडविल फाइनान्स लि. (१२ प्रतिशत, ७ वर्ष, गुडविल फाइनान्स लि डिबेन्चर २०८३)	२५०,०००	१,०००	२५०,०००,०००	१००,०००,०००	१५०,०००,०००	एनआइबिल एस क्यापिटल लि.	२०७६।११।०६
१२	जम्मा			४५०,०००,०००	१६०,०००,०००	२९०,०००,०००		
जम्मा				२३,४५०,०००,०००	९,३६०,०००,०००	१४,०९०,०००,०००		

अनुसूची- ४					
बोनस सेयर दर्ता					
क्र.स.	संगठित संस्था	आर्थिक वर्ष	बोनस दर (प्रतिशत)	दर्ता रकम रु.	दर्ता मिति
बैंक					
१	सेन्चुरी कर्मासियल बैंक लि.	२०७४/७५	२.००%	१६५,००९,२४७	२०७६/०४/२४
२	प्राइम कर्मासियल बैंक लि.	२०७४/७५	१६.००%	१,२८५,३२७,८००	२०७६/०६/१०
३	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मास बैंक लि.	२०७४/७५	१५.८९%	१,११५,२५३,५२२	२०७६/०६/१४
४	माछापुछे बैंक लि.	२०७५/७६	५.००%	४०२,७८४,७००	२०७६/०८/०९
५	एनआइस एसिया बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	८८३,४२२,८७०	२०७६/०८/२३
६	बैंक अफ काठमाडौं लि.	२०७५/७६	६.००%	४८३,७८६,०००	२०७६/०८/२३
७	कुमारी बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	८६८,५५७,३९३	२०७६/०९/०१
८	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	२०७५/७६	३.००%	२५१,१३१,९४३	२०७६/०९/०३
९	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.	२०७५/७६	१२.७५%	१,३३०,६५५,७७९	२०७६/०९/०८
१०	सानिमा बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	८००,१२५,५४४	२०७६/१०/१०
११	प्रभु बैंक लि.	२०७५/७६	१६.००%	१,४२२,८२७,९५३	२०७६/१०/१५
१२	सनराइज बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	८१५,२५५,५८५	२०७६/१०/२२
१३	लक्ष्मी बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	८९२,०५०,८६४	२०७६/१०/२९
१४	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मास बैंक लि.	२०७५/७६	१५.००%	१,२२०,०७६,१००	२०७६/१०/२९
१५	नविल बैंक लि.	२०७५/७६	१२.००%	१,०८५,६५२,०००	२०७६/११/१३
१६	सिद्धार्थ बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	९००,१६२,६०२	२०७६/११/१४
१७	कृषि विकास बैंक लि.	२०७५/७६	६.००%	५४०,९३१,७३७	२०७६/११/१९
१८	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	२०७५/७६	६.००%	५०६,९५५,०३१	२०७६/११/३०
१९	प्राइम कर्मासियल बैंक लि.	२०७५/७६	१६.००%	१,५४९,८९६,२७२	२०७६/१२/१०
२०	एनएमवि बैंक लि.	२०७५/७६	२१.००%	२,४२१,२४५,७५९	२०७६/१२/१०
२१	नेपाल इनभेष्टमेन्ट बैंक लि.	२०७५/७६	१०.५०%	१,३७९,२०५,४००	२०७७/०१/२८
२२	नेपाल बै.क लि.	२०७५/७६	१५.००%	१,४७१,६७२,२००	२०७७/०२/२२
२३	एभरेष्ट बैंक लि.	२०७५/७६	५.००%	४०३,३४३,१६७	२०७७/०३/१०
			जम्मा	२२,१९५,३२९,३८८	
विकास बैंक					
१	पूर्णमा विकास बैंक लि.	२०७४/०७५	५.००	२६२५१६००	२०७६/०४/०७
२	देव विकास बैंक लि.	२०७४/०७५	५.५०	१३९३५२४१९	२०७६/०४/०८
३	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	२०७४/०७५	१७.०७	३७७९७२३६	२०७६/०५/२९
४	कामना सेवा विकास बैंक लि.	२०७४/०७५	१.५०	३७५३९८३३	२०७६/०८/२३
५	सिन्धु विकास बैंक लि.	२०७५/०७६	१४.४८५०९	५७४२८६००	२०७७/०२/२२
६	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	२०७५/०७६	८.०	२२७५६००९८	२०७६/१०/१०
७	गरिमा विकास बैंक लि.	२०७५/०७६	१६.१५	४५०३२१४३१	२०७६/१०/१४
८	कैलाश विकास बैंक लि.	२०७५/०७६	१६.००	४०३३०१८००	२०७६/१०/१५

९	मुक्तिनाथ विकास बै.क लि.	२०७५/१०/७६	१७.६०	६४७२७७३३८	२०७६/१०/२१
१०	कञ्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७५/१०/७६	१०.००	५३१३००००	२०७६/११/१३
११	ज्योति विकास बैंक लि.	२०७५/१०/७६	१२.७५	३९५२५४९१२	२०७६/११/१४
१२	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	२०७५/१०/७६	५.००	१२९३४८१७८	२०७६/१२/१०/४
१३	देव विकास बैंक लि.	२०७५/१०/७६	८.५५	२७९६४२१२९	२०७७/०३/१२
१४	मितेरी डेभलपमेन्ट बै.क लि.	२०७५/१०/७६	१८.५३	१०८३७१२५०	२०७७/०३/२६
जम्मा				३,२१५,६०५,५७४	
वित्त कम्पनी					
१	रिलायन्स फाइनान्स लि.	२०७४/१०/७५	१२.००	८९१८७४३५	२०७६/१०/५/२५
२	आइसिएफसि फाइनान्स लि.	२०७५/१०/७६	५.००	४४३२९६००	२०७६/१०/२९
३	पोखरा फाइनान्स लि.	२०७५/१०/७६	७.००	६०००९०८३	२०७६/११/१३
४	जानकी फाइनान्स कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	२२.००	१०८२७०८६६	२०७६/११/३०
५	सृजना फाइनान्स कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	१५.००	११०५८७६८०	२०७६/१२/१०
६	मन्जुश्री फाइनान्स कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	१.७५	१४०७१०५४	२०७७/०३/१०/७
७	श्री ईन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनान्स कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	२.३५	१९०३५०००	२०७७/०३/१०
८	युनाइटेड फाइनान्स लि.	२०७५/१०/७६	३.००	३०३१५५७२	२०७७/०३/१८
जम्मा				४७५,८०६,२९०	
होटल					
१	ओरियन्टल होटल्स लि.	२०७५/१०/७६	५.००	५३७१८५९२	२०७६/१०/८/०९
२	सोल्टी होटेल लि.	२०७५/१०/७६	१५.००	१०९,८९८४५०	२०७६/११/१३
जम्मा				१६३,६१७,०४२	
जलविद्युत कम्पनी					
१	राधी जलविद्युत कम्पनी लि.	२०७४/१०/७५	५.००	२२५५२५००	२०७६/१०/५/१०/५
२	अपि पावर कम्पनी लि.	२०७४/१०/७५	५.००	५६७०००००	२०७६/१०/६/१०/१
३	चिलिमे जलविद्युत कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	२०.००	९५१६२७१५६	२०७६/१०/१/२४
४	सानिमा माई हाइड्रोपावर लि.	२०७५/१०/७६	१०.००	२३२१०००००	२०७७/०३/१०
५	अरुण भ्याली हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	७.००	६५३१०९००	२०७७/०३/३/२५
६	बुटवल पावर कम्पनी लि.	२०७५/१०/७६	१०.००	२४३३२६४००	२०७६/११/२१
जम्मा				१,५७१,६१६,९५६	
बीमा कम्पनी					
१	प्रभु ईन्स्योरेन्स लि.	२०७५/१०/७६	५.००	५११९८९००	२०७७/०३/१७
२	सूर्या लाइफ ईन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४/१०/७५	१२.००	१३५८२८०००	२०७६/१०/४/१२
३	प्रिमियर ईन्स्योरेन्स कम्पनी (नेपाल) लि.	२०७४/१०/७५	८४.००	४९०५६००००	२०७६/१०/४/२०
४	नेपाल लाइफ ईन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४/१०/७५	२५.००	१०९९२३२१६२	२०७६/१०/४/२४
५	सिद्धार्थ ईन्स्योरेन्स लि.	२०७४/१०/७५	१५.४८	१३४०८१६५०	२०७६/१०/५/१०/५
६	सगरमाथा ईन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४/१०/७५	८६.००	४६२९३१०००	२०७६/१०/५/२५
७	आइएमइ जनरल ईन्स्योरेन्स लि.	२०७४/१०/७५	५.००	४८६०००००	२०७६/१०/५/२५
८	लाइफ ईन्स्योरेन्स कर्पोरेशन (नेपाल) लि.	२०७४/१०/७५	३४.४६	५१५१६१२००	२०७६/१०/७/२०
९	नेको ईन्स्योरेन्स लि.	२०७४/१०/७५	१२.००	१४११५३४०८	२०७६/१०/७/२६
१०	नेपाल ईन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४/१०/७५	७.५०	७६४३२७८९.७२	२०७६/१०/७/२६

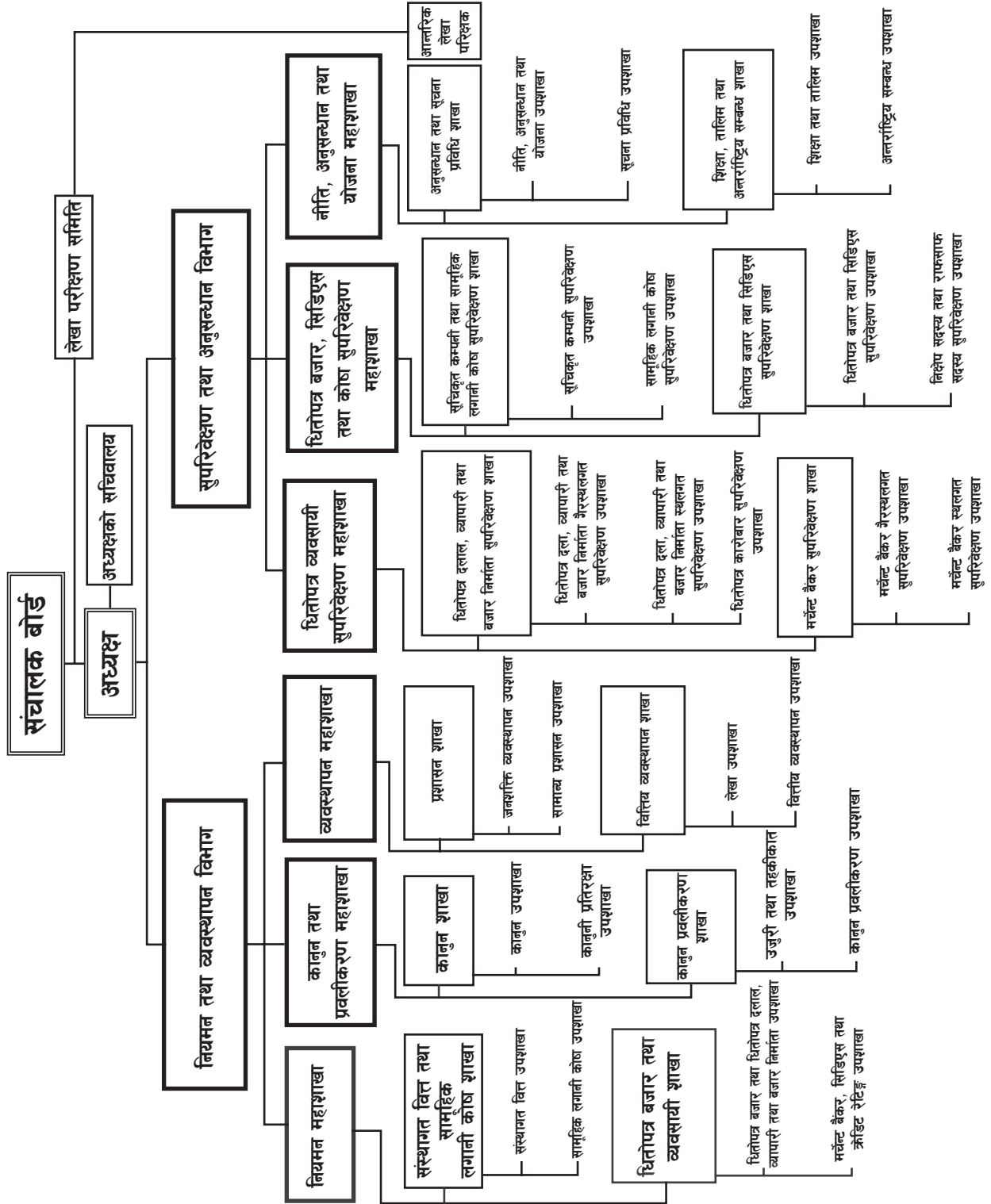
११	प्राइम लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७३।०७४	१२.५०	२२३१०४३७५	२०७६।०८।०२
१२	नेशनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४।०७५	२.५०	७५१८६०१३	२०७६।०९।१०
जम्मा				३३७७०३६७०८	
उत्पादन प्रशोधन कम्पनी					
१	हिमालयन डिस्टिलरी लि.	२०७५।०७६	५०.००	१९२८२२७५०	२०७६।१०।२२
२	नेपाल ल्युव आयल लि.	२०७४।०७५	१०.००	२९१०७००	२०७६।११।११
जम्मा				१९५,७३३,४५०	
लघुवित्त कम्पनी					
१	नागवेली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	९.३८	१४३८००४१	२०७६।०४।०७
२	उन्नती लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	४०.५०	२२२७५०००	२०७६।०४।२८
३	मिथिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	१०.४५	६८९४६९५	२०७६।०६।०१
४	कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	८.००	८००००००	२०७६।०६।२७
५	जनउत्थान सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	२०.००	५६००००	२०७६।०९।०४
६	नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	१५.००	४८००००००	२०७६।०९।०९
७	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७४।०७५	१८.००	१८००००००	२०७६।०९।१४
८	फर्स्ट माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१७.००	११६३४६९४६	२०७६।०९।१४
९	मेरो माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	३०.००	१९७३४००००	२०७६।१०।१०
१०	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१२.००	२४८८८०००	१०७६।१०।१५
११	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१५.००	३६३०००००	२०७६।१०।२९
१२	गुराँस लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	७.६१	५९०००००	२०७६।१०।२९
१३	सवैको लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१३.००	२१४५००००	२०७६।१०।२९
१४	स्वदेशी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	२०.००	४६००००००	२०७६।११।१९
१५	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	२८.७५	७२०९९९०७	२०७६।११।१९
१६	गनपती लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	७.००	७२४५०००	२०७६।११।२१
१७	आरएमडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१२.५०	९९९२४८२५	२०७६।११।३०
१८	सूर्योदय लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	४४.४८	४८००००००	२०७६।११।३०
१९	नेपाल एग्रो लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१५.००	७४६६६७०	२०७६।१२।०५
२०	मिमिरी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	४५.००	५७९५३८८०	२०७७।०२।२७
२१	नेशनल माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	७५.००	११३१६२२५०	२०७७।०२।२७
२२	ईन्फिनीटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	१०.००	२०७४००००	२०७७।०२।२७
२३	आरएमडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	६.००	३८०१०७२०	२०७७।०३।०४
२४	उन्नती लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	३८.६०	३४०७४१५०	२०७७।०३।१०
२५	किसान माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	२३.९५०	२०५९९२७५	२०७७।०३।२४
२६	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	२७.१२	३२०००००००	२०७७।०३।२४
२७	चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	७.००	१३२००००	२०७७।०३।२८
२८	आरम्भ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	७.३८	४४२८०००	२०७७।०३।२८
२९	माहुली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	२०.००	२०४०००००	२०७७।०३।२८
३०	साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	२७.२५	२१४१९४५१३.६	२०७७।०३।३१
३१	डिप्रोक्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५।०७६	३०.००	२३२०२३१३२.६	२०७७।०३।३१
कुल जम्मा				१,५९३,७५९,३५९	
अन्य					
१	नागरिक लगानी कोष	२०७४।०७५	२२.००	२४२५१७४६४	२०७६।०८।०५

			जम्मा	२४२५१७४६४	
९९		कुल जम्मा		१०,८३५,६९२,८४३	

अनुसूची- ५
सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन
(आर्थिक वर्ष २०७६।७७)

क्र. स.	योजना	प्रकार	यूनिट संख्या	योजनाको कुल रकम रु.	कोष व्यवस्थापक	दर्ता मिति
१	सनराइज फस्ट म्युचयल फण्ड	बन्दमुखी	१०,००,००,०००	१,००,००,००,०००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७६।०५।२३
२	लक्ष्मी उन्नति फण्ड	बन्दमुखी	८,००,००,०००	८०,००,००,०००	लक्ष्मी क्यापिटल लि.	२०७६।११।२०
	जम्मा		१८,००,००,०००	१,८०,००,००,०००		

अनुसूची- ६
संगठन संरचना

अनुसूची ७ नेपाल धितोपत्र बोर्ड जावलाखेल, ललितपुर, नेपाल । वासलात (अपरिष्कृत) २०७७ आषाढ ३१ गतेको		
विवरण	२०७७ आषाढ ३१ (रकम रु.)	२०७६ आषाढ ३१ (रकम रु.)
कोष तथा जगेडा		
कोष तथा जगेडाहरु	१,३०७,७७२,१८९	१,१३२,२८७,८१३
जम्मा	१,३०७,७७२,१८९	१,१३२,२८७,८१३
सम्पत्ति		
स्थिर सम्पत्ति		
परल मूल्य	६३,४६२,२१८	५६,५२३,३१९
न्युनःह्रास कट्टि	३८,४४८,९४७	३३,४४५,१२८
बाँकी मूल्य	२५,०१३,२७१	२३,०७८,१९१
लगानी	१,२३७,१९५,४५९	१,०७८,०८८,०५८
चालु सम्पत्ति		
बैंक मौज्जात	२७,०३८,४१०	२६,४६७,५२६
पेशकी, धरौटी तथा अग्रिम भुक्तानी	११३,३६१,६५६	११३,२६०,१८६
स्थगन कर सम्पत्ति	२४,५४३,५३७	२३,६५२,४१२
प्राप्त गर्नुपर्ने आम्दानी	४८,२३२,१५१	६०,०६३,५१९
कुल चालु सम्पत्ति	२१३,१७५,७५४	२२३,४४३,६४३
न्युनः चालु दायित्व	(८५,८००,५०५)	(११२,६६७,६०४)
न्युनः ब्यवस्था	(८१,८११,७९०)	(७९,६५४,४७५)
खुद चालु सम्पत्ति	४५,५६३,४६०	३१,१२१,५६४
जम्मा	१,३०७,७७२,१८९	१,१३२,२८७,८१३

अनुसूची ट नेपाल धितोपत्र बोर्ड जावलाखेल, ललितपुर, नेपाल आय व्यय हिसाब (अपरिष्कृत) २०७६ श्रावण १ देखि २०७७ आषाढ ३१ गते सम्मको		
विवरण	२०७६/७७ (रकम रु)	२०७५/७६ (रकम रु)
आय तर्फ		
धितोपत्र बजारबाट आम्दानी	२८१,६३४,८०१	२७३,८४८,७७७
ब्याज आम्दानी	१०४,००६,३६७	१०४,२३७,६२९
बिबिध आम्दानी	१,६९४,६५८	३,०९०,३९९
जम्मा आम्दानी	३८७,३३५,८२६	३८१,१७६,८०६
व्यय तर्फ		
कर्मचारी खर्च	६३,३६२,३११	५७,६६४,८९०
अन्य प्रशासकिय खर्च	६९,०३०,६६६	६३,२९१,१९१
ह्रास कट्टि खर्च	५,५२३,९१८	५,००२,५३८
जम्मा खर्च	१३७,९१६,८९५	१२५,९५८,६१९
आयकर अधिको बचत	२४९,४१८,९३१	२५५,२१८,१८६
कर खर्च		
चालु कर खर्च	७४,८२५,६७९	७९,२७४,४३४
स्थगन कर खर्च/ (आम्दानी)	(८९१,१२५)	(२३,६५२,४१२)
कुल कर खर्च	७३,९३४,५५४	५५,६२२,०२२
बाँडफाँडका लागि सारिएको रकम	१७५,४८४,३७७	१९९,५९६,१६४
बाँडफाँड		
अक्षय कोष		११०,४१९,९७७
कर्मचारी सुरक्षण कोष		(२५,३१४,३८८)
साधारण जगेडा कोष		९४,५३०,९५९
कर्मचारी कल्याण कोष		१९,९५९,६१६
कुल बाँडफाँड	-	१९९,५९६,१६५

अनुसूची ९ नेपाल धितोपत्र बोर्ड जावलाखेल, ललितपुर, नेपाल । २०७६ श्रावण १ देखि २०७७ आषाढ ३१ गते सम्मको नगद प्रवाह विवरण (अपरिष्कृत)		
विवरण	२०७६/७७ (रकम रु)	२०७५/७६ (रकम रु)
सञ्चालन गतिविधिको नगद प्रवाह		
यस वर्षको बाँडफाँट पूर्वको वचत	१७५,४८४,३७७	१९९,५९६,१६५
जोड: हास कट्टि खर्च	५,५२३,९१८	५,००२,५३८
जोड: कर्मचारी खर्च व्यवस्था तथा भुक्तानी	६९३,१५३	५,५४७,९६२
जोड: आयकर व्यवस्था	७४,८२५,६७९	७९,२७४,४३४
न्युन: स्थगन कर आम्दानी	(८९१,१२५)	(२३,६५२,४१२)
न्युन: अग्रिम आयकर	(६९,७५७,४३९)	(७५,०२६,८०९)
न्युन: कर्मचारी कल्याण कोष	(१९,९५९,६१७)	(२९,६१९,०६२)
न्युन: स्थिर सम्पति बिक्री बाट आम्दानी	(११,६२१)	(१,०५१,१८३)
न्युन: ब्याज आम्दानी	(१०४,००६,३६७)	(१०४,२३७,६२९)
कार्यशिल पुँजी पूर्वको सञ्चालन नगद प्रवाह	६१,९००,९५९	५५,८३४,००३
चालु सम्पति/चालु दायित्वमा कमि/(बृद्धि)	(७,०३६,५७५)	(६,२५६,४९१)
सञ्चालन गतिविधिबाट नगद प्रवाह	५४,८६४,३८४	४९,५७७,५१२
लगानी गतिविधिको नगद प्रवाह		
ब्याज आम्दानी (कोषहरूमा प्राप्त ब्याज सहित)	१०४,००६,३६७	१०४,२३७,६२९
जोड: गत वर्षको अन्तमा प्राप्त गर्न बाँकी ब्याज	२५,४०१,६२५	९,१६९,९६२
न्युन: यस वर्षको अन्तमा प्राप्त गर्नुपर्ने ब्याज	(१७,६४४,२१३)	(२५,४०१,६२५)
यस वर्षको खुद नगद ब्याज आम्दानी	१११,७६३,७७८	८८,००५,९६७
न्युन: स्थिर सम्पति खरीद	(७,०४७,९९९)	(८,३२५,८१०)
जोड: स्थिर सम्पति बिक्री	९८,१२१	१,७७२,०४१
न्युन: थप (लगानी)/बिक्री	(१५९,१०७,४०१)	(५११,३७३,१५१)
लगानी गतिविधिबाट खुद नगद प्रवाह	(५४,२९३,५००)	(४२९,९२०,९५३)
नगदमा भएको कुल बृद्धि/(कमि)	५७०,८८४	(३८०,३४३,४४१)
वर्षारम्भमा नगद तथा बैंक मौज्जात	२६,४६७,५२६	४०६,८१०,९६८
वर्षान्तमा नगद तथा बैंक मौज्जात	२७,०३८,४१०	२६,४६७,५२६

अनुसूची-१०				
सामूहिक लगानी कोष, कोष प्रवर्द्धक र योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी				
क्र.स.	सामूहिक लगानी कोषको नाम	कोष प्रवर्द्धक	योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी	ठेगाना
१	सिद्धार्थ म्युचुयल फण्ड	सिद्धार्थ बैंक लि.	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।
२	नविल म्युचुयल फण्ड	नविल बैंक लि.	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ लि.	नक्साल, काठमाडौं ।
३	एनएमबि म्युचुयल फण्ड	एनएमबि बैंक लि.	एनएमबि क्यापिटल	नक्साल, काठमाडौं ।
४	ग्लोबल आइएमइ म्युचुयल फण्ड	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.	ग्लोबल आइएमइ क्यापिटल	जमल, काठमाडौं ।
५	एनआइविएल म्युचुयल फण्ड	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	एनआइविएल एस क्यापिटल लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।
६	लक्ष्मी म्युचुयल फण्ड	लक्ष्मी बैंक लि.	लक्ष्मी क्यापिटल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।
७	सानिमा म्युचुयल फण्ड	सानिमा बैंक लि.	सानिमा क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।
८	सिटिजन म्युचुयल फण्ड	सिटिजन इन्टरनेशनल बैंक लि.	सिबिआइएल क्यापिटल लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।
९	एनआइसि एसिया बैंक म्युचुयल फण्ड	एनआइसि एसिया बैंक लि.	एनआइसि एसिया क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं ।
१०	सिभिल म्युचुयल फण्ड	सिभिल बैंक लि.	-	कमलादी, काठमाडौं ।
११	सनराइज म्युचुयल फण्ड	सनराइज बैंक लि.	सनराइज क्यापिटल लि.	गैरीधारा, काठमाडौं ।
१२	प्रभु म्युचुयल फण्ड	प्रभु बैंक लि.	-	बबरमहल, काठमाडौं ।
१३	मेगा म्युचुयल फण्ड	मेगा बैंक लि.	-	कमलादी, काठमाडौं ।
१४	कुमारी सामूहिक लगानी कोष	कुमारी बैंक लि.	-	नक्साल, काठमाडौं ।

अनुसूची-११ क्रेडिट रेडिङ्ग संस्था			
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	इक्रा नेपाल लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४१९९१०, ०१-४४१९९२०
२	केयर रेडिङ्ग नेपाल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३४३६

अनुसूची-१२ मर्चेन्ट बैंकर				
क्र. स.	नाम	अनुमति प्राप्त व्यवसाय	ठेगाना	सम्पर्क
१.	सनराईज क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	कमलपोखरी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२८५५०, ४४२८६६० फ्याक्स नं.: ०१-४४२८६६८
२.	एनएमबि क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	कमलपोखरी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५३०९६ फ्याक्स नं.: ०१-४२५९५४४
३.	नागरिक लगानी कोष	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन	बानेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४७८५३२१, ४७८५३१९ फ्याक्स नं.: ०१-४७८५३२०
४.	ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	जमल, काठमाडौं ।	फोन नं ०१-४२२६४० फ्याक्स नं.: ०१-४२२२५३४
५.	भिवोर क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन	पाटन, ललितपुर ।	फोन नं.: ०१-५५५४७९३, ५५५४७९४
६.	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	सुन्धारा, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८६५४ फ्याक्स नं. : ०१-४१६८७३४
७.	प्रभु क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	कमलादी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२२९९४६ फ्याक्स नं.: ०१-४२२२८०२
८.	नविल ईन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	नारायणचौर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४११६०४ फ्याक्स नं.: ०१-४४१०५५४
९.	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं । बनेपा शाखा फोन नं.: ९५८११७९५९५ (जयन्द्र बादे) नेपालगञ्ज शाखा फोन नं.: ९५४६५९०२३५ (विशाल गौतम)	फोन नं.: ०१-४७८०२२२, ४७८१५८२ फ्याक्स नं. : ०१-४७०५८३
१०.	एनआईबिएल एस क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	लैनचौर, काठमाडौं । बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४९९९१, ५४९९९२, ५४९९९३ पोखरा: ०६१-५३८९१९ विराटनगर: ०२१-५३४५२३ लगनखेल: ०१-५५२२६०४ विरगञ्ज: ०५१-५२५२७७	फोन नं.: ०१-४००५०८० फ्याक्स नं.: ०१-४००५०८४
११.	कृति क्यापिटल एण्ड ईन्भेष्टमेन्टस् लि.	लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	सुन्धारा, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२७६७८६, ४२८१७७६
१२.	समृद्धि क्यापिटल लि.	लगानी व्यवस्थापन	नक्साल, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४७८१५०१, ६२०१७८९
१३.	नेशनल मर्चेन्ट बैंकर लि.	लगानी व्यवस्थापन	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३०७४६
१४.	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	नारायणचौर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५७७६७ फ्याक्स नं.: १-४२५७७६४
१५.	प्रोभिडेन्ट मर्चेन्ट बैंकर लि.	शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	पेप्सीकोला, काठमाडौं । विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२१-४६२६२९	फोन नं.: ०१-४९९३४५० फ्याक्स नं.: ०१-४९९३४५०
१६.	सिबिआइएल क्यापिटल लि	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१८६६७ फ्याक्स नं. : ०१-४२३९३०६
१७.	सानिमा क्यापिटल लि	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	नारायणचौर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२८९५६ फ्याक्स नं. : ०१-४२३९३०६

१८.	वि. ओ. के. क्यापिटल मार्केटस् लि	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	कमलादी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८६३४ फ्याक्स नं. : ०१-४१६८६३९
१९.	नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैंकर लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	हात्तीसार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३५६७१ फ्याक्स नं.: ०१-४४३५६१२
२०.	एनआईएस एशिया क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	बबरमहल, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२२१९९ फ्याक्स नं.: ०१-४२२२४५८
२१.	आरवीवि मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, धितोपत्र प्रत्याभूति, शेयर रजिष्ट्रेशन, लगानी व्यवस्थापन	टेकु, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५३५९५
२२.	आकाश क्यापिटल लि.	लगानी व्यवस्थापन	थापाथली, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३०१९६
२३.	आर्कस क्यापिटल एडभाइजर्स लि.	लगानी व्यवस्थापन	थापाथली, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१०१६७६
२४.	वेल्थ म्यानेजमेन्ट एण्ड मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	लगानी व्यवस्थापन	मैतिदेवी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१८६६४
२५.	के.सी. एल. अस्ट्र्यूट क्याटिल लि.	लगानी व्यवस्थापन	हात्तीसार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ५०१-४४२९१४९
२६.	कुमारी क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	नक्साल, काठमाडा	फोन नं.: ०१-४४४५५००
२७.	नेपाल बङ्गलादेश क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	कमलादी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३३७८०
२८.	जनता क्यापिटल लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	थापाथली, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२६५२७२
२९.	सेञ्चुरी क्यापिटल मार्केट्स लि.	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	कमलादी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८६९८
३०.	मेगा क्यापिटल लि	निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्ध, शेयर रजिष्ट्रेशन, धितोपत्र प्रत्याभूति, लगानी व्यवस्थापन, संस्थागत परामर्श सेवा	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२६२७७२, ४२६२७७५, ४२६२७९०
३१.	हिमालयन क्यापिटल लि.	लगानी व्यवस्थापन	ठमेल, काठमाडौं ।	०१४२५८३४५
३२.	माछापुच्छे क्यापिटल लि.	लगानी व्यवस्थापन	जमल, काठमाडौं ।	०१-४२९९४१

अनुसूची-१३					
धितोपत्र दलाल व्यवसायी					
क्र. सं.	नाम	ठेगाना	फ्याक्स नं.	सम्पर्क व्यक्ति र फोन नं	शाखा र फोन नं
१.	अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२४४०६ फ्याक्स नं.: ०१-४४२४६५७	भवनेश्वर यादव ९८५१००७७२९, सिजन श्रेष्ठ ९८५११२८३७६	विराटनगर शाखा फोन नं.: ९८५४०२५५८२ जनकपुर शाखा फोन नं.: ९८५२०३०००८
२	प्रिमियर सेक्युरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३१३३९ फ्याक्स नं.: ०१-४२६६४२२	रविन्द्र नुच्छे प्रधान ९८५१०३०३९४, सन्जय बस्नेत ९८५१२०२५५८	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३४२००
३.	सिप्ला सेक्युरिटीज प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५५७८२ फ्याक्स नं.: ०१-४२५५०७८	पवन कुमार अग्रवाल ९८५११२४५८४, सुजाता कुंवर ९८४९१३८३७०	
४	स्वेता सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४४७९१ फ्याक्स नं.: ०१-४४१६९३६	राम प्रसाद धिमिरे ९८५१०१२१९३	
५.	श्राइभ ब्रोकरेज हाउस प्रा. लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१९०५१ फ्याक्स नं.: ०१-४४१६०१८	अन्जन राज पौडेल ९८५१०४५४१३, अनोज राज पौडेल ९८५१०८१०५१	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५२२९३५
६.	त्रिशुल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४०७०९ फ्याक्स नं.: ०१-४४३८१९७	नवराज सुवेदी ९८४१३११०७७, उषा बास्कोटा ९८४१३२७३१२	चितवन शाखा फोन नं.: ०५६-५२८४२६
७.	सिप्रवी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कुपण्डोल, ललितपुर ।	फोन नं.: ०१-५५३०७०१ फ्याक्स नं.: ०१-५०११२०६	सतिश कुमार श्रेष्ठ ९८५१०२५४४४	
८.	प्रज्ञान सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१३३९२ फ्याक्स नं.: ०१-४४१५९५८	मित्रलाल श्रेष्ठ ९८५१०६६३१५	विराटनगर शाखा फोन नं.: -----
९.	कुमारी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१- ४४१८०३६ फ्याक्स नं.: ०१- ४४२३६८९	बद्री प्रसाद फुयाल ९८५१००९४५५	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३७४११
१०.	मल्ल एण्ड मल्ल स्टक ब्रो किङ्क कं प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१- ४४३२०८८ फ्याक्स नं.: ०१- ४४२५७५०	परमेश्वर भक्त मल्ल ९८५१०२७४८१ भक्त बहादुर भुजेल ९८४१२७९८३१	
११.	आशूतोष ब्रोकरेज एण्ड से क्युरिटीज प्रा. लि.	बत्तिसपुतली, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२२७५१० फ्याक्स नं.: ०१-४२४०१६२	अशोक कुमार भ्वा ९८५१०३१९३०	इटहरी शाखा फोन नं.: ०२५-५८६६८४
१२.	सगरमाथा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३९३१५ फ्याक्स नं.: ०१-४४३९३१५	शारदा नेपाल ९८४१५६४७१५	
१३.	प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८१७५ फ्याक्स नं.: ०१-४१६८२१४	मेघनाथ उपाध्याय ९८५१०३१३११	विरगञ्ज शाखा फोन नं.: ०५१-५२१०२६

१४.	मार्केट सेक्युरिटीज एक्सचेन्ज कम्पनी लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२४८९७३ फ्याक्स नं.: ०१-४२४९५५८	सुजन श्रेष्ठ ९८०१०४४०५५	
१५.	नेपाल इन्भेस्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज ट्रेडिङ प्रा.लि.	वानेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४९५४५० फ्याक्स नं.: ०१-४४९०७२७	उमेश रेग्मी ९८५१०२४०७९	विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२१-४४०१२७
१६.	स्टक ब्रोकर ओपेल सेक्युरिटीज ट्रेडिङ प्रा. लि.	बालुवाटार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२०३१३ फ्याक्स नं.: ०१-४४२३५०९	सुमन गौतम ९८५११६८७२१	
१७.	नेपाल स्टक हाउस प्रा. लि.	अनामनगर काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२६५८८८ फ्याक्स नं.: ०१-४२५५७३२	विनोद रिमाल ९८५१०८५९१९, गोविन्द प्रसाद अर्याल ९८४१३१८६२९	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३६२५८
१८.	अरुण सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३९५६७ फ्याक्स नं.: ०१-४२३९५६५	पुण्य प्रसाद पौडेल ९८४१३०३७८६, अञ्जना चुवा ९८५११७२१८४	
१९.	श्रीकृष्ण सेक्युरिटीज लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४१२२५ फ्याक्स नं.: ०१-४४३१५९२	नन्द किसोर मुन्दरा ९८५१०४६५८६, दिनेश अर्याल ९८५१०५७८९६	विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२१-५२६९८/९९
२०.	जे. एफ. सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५६०९९ फ्याक्स नं.: ०१-४४३३६७३	विजया जोशी ९८४१२९८४६९	
२१.	एविसी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३०७८७ फ्याक्स नं.: ०१-४२२६५०७	नितेश कुमार अग्रवाल ९८५११०३३८८, पुर्शांतम पराजुली ९८५१०८६१५५	धरान शाखा फोन नं.: ०२५-५२४०८३
२२.	मिडास स्टक ब्रोकिङ कम्पनी प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२४००८९ फ्याक्स नं.: ०१-४२४०११५	राजेन्द्र मान श्रेष्ठ ९८५१००२४९७, प्रियास श्रेष्ठ ९८१८१४२७१०	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-४३७७९८
२३.	एशियन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२४३५१ फ्याक्स नं.: ०१-४४३१३९५	रुद्र प्रसाद शर्मा ९८५१०४०७४५, श्रावन कुमार चौधरी ९८५१०२६९४८	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४७२८४/२७९
२४.	निभ सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८६०१ फ्याक्स नं.: ०१-४१६८५७३	सञ्जिला अर्याल ९८५१०२७२४४	इटहरी शाखा फोन नं.: ०२५-५८७४०८
२५.	सुमेरु सेक्युरिटीज प्रा. लि.	हात्तीसार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४४७४० फ्याक्स नं.: ०१-४४२४२०९	जिवन कुमार प्रसाई ९८५११३६९३०, सुनिल श्रेष्ठ ९८०१२६३०००	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४१९१९
२६.	इम्पेरियल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३१००४ फ्याक्स नं.: ०१-४२३२३४४	भक्तिराम घिमिरे ९८५१०५३८७५	नेपालगञ्ज शाखा फोन नं.: ९८५३८३३७०७ (उदय राज अधिकारी) सुर्खेत शाखा फोन नं.: ०८३-५२२५०३
२७.	कालिका सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४०११०७४ फ्याक्स नं.: ०१-४०१११४४	नरेन्द्र सिजापती ९८५११३२४६६	नेपालगञ्ज शाखा फोन नं.: ०८१-५२७३०१

२८.	स्वर्णलक्ष्मी सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१७१७८ फ्याक्स नं.: ०१-४४१७१७७	धर्म राज सापकोटा ९८५१०५८७२५ इन्दिरा घिमिरे ९८५१०४०७००	हेटौडा शाखा फोन नं.: ०५७-५२४१३७
२९.	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: १-४१६८७६४० फ्याक्स नं.: ०१-४१६८७४२	दिनेश सापकोटा ९८५१०९५६२९	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४७०८९
३०.	दिपशिखा धितोपत्र कारोबार कम्पनी प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१०२५३२ फ्याक्स नं.: ०१-४२५४४९०	विष्णु राज ओझा ९८५१३४५३२ दिपक राज ओली ९८५१३४५३४	धनगडी शाखा फोन नं.: ०९१-५२१९८४/८५ महेन्द्रनगर शाखा फोन नं.: ९८५८४२५४००
३१.	कोहिनुर इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४२८५८ फ्याक्स नं.: ०१-४४४२८५७	भरत रानाभाट ९८५१०९३२१७	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३४४४५
३२.	डाइनामिक मनी मेनेजर्स सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१३४२१ फ्याक्स नं.: ०१-४४१४५२२	मधु जोसी ९८५१०१३९४७	काभ्रे शाखा फोन नं.: ०११-६६३६९९
३३.	भिजन सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४७७०४०८ फ्याक्स नं.: ०१-४४३८१२४	राज कुमार तिमिल्सना ९८५१२०५४६० सुदिप रिमाल ९८४११९८७३	काभ्रे शाखा फोन नं.: ०११-६६२८०२ भैरहवा शाखा फोन नं.: ०७१-५२२३२४
३४.	सेक्युर्ड सेक्यूरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२६२८६१ फ्याक्स नं.: ०१-४२२४५२३	सन्तोष मैनाली ९८५१३९११३ विष्णु प्रसाद अधिकारी ९८५१०८९०८१	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४६६०८
३५.	सनी सेक्यूरिटीज क. लि.	जमल, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६६००५ फ्याक्स नं.: ०१-४१६६००६	सन्तोष पौडेल ९८०११०४८७०	नारायणगढ शाखा फोन नं.: ०५६-५७२३३३
३६.	साउथ एशियन बुल्स प्रा. लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२८४७८५ फ्याक्स नं.: ०१-४२८४७८५	राकेश अग्रवाल ९८५१०११००० प्रोशन कुमार शाहा ९८०१२३१०८४	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४६६१५/१६
३७.	लिनच स्टक मार्केट लि.	बानेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४६९३६७ फ्याक्स नं.: ०१-४४६९०६८	सरिता अधिकारी ९८५१०९३५८५	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४७२९२
३८.	क्रिएटिभ सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१९५७२ फ्याक्स नं.: ०१-४१६८२०३	रमन देव पन्त ९८५१०४१४६९ सिद्ध राज भट्ट ९८४१४१८५६५	काभ्रे शाखा फोन नं.: ०११-६६४१७६, ६६३२५८
३९.	त्रिशक्ति सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३२१३२ फ्याक्स नं.: ०१-४२३२१३३	टंक प्रसाद गौतम ९८०१०४८०११ उषा घिमिरे ९८४९१६८२६६	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५२३९०१
४०.	क्रिष्टल कञ्चनजंगा सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४०१११७६ फ्याक्स नं.: ०१-४०११०७२	प्रिय राज रेमी ९८५१०२६९६० हरि बहादुर खड्का ९८५१०९८२००	विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२१-५२३१०६४

४१.	अनलाईन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८२९८ फ्याक्स नं.: ०१-४२४६३९२	अनन्त कुमार पौड्याल ९८५१०८७५१६ दिनेश शर्मा विडारी ९८५११६४०५३	धरान शाखा फोन नं.: ०२५-५३०६८३/५८३
४२.	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	फोन नं.: ०१-४२३३५९६ फ्याक्स नं.: ०१-४२३३५९७	रामचन्द्र भट्टराई ९८५११२५७४१	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४२५६१, ५४७२८० दाङ शाखा फोन नं.: ०८२-५६३९३२/३३
४३.	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२३४६६ फ्याक्स नं.: ०१-४२२४६४८	विजय रानाभाट ९८५१०५७१८३	इटहरी शाखा फोन नं.: ०२५-५८७२७३
४४.	इन्भेष्टमेन्ट म्यानेजमेन्ट नेपाल प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५६५८९ फ्याक्स नं.: ०१-४२५६५९०	शशीन्द्र पान्डे ९८५१०१८३६७	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३७९४४
४५.	अक्सफोर्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कालिमाटी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२७३८५० फ्याक्स नं.: ०१-४२७८११३	राम कृष्ण तिवारी ९८५१०१९४३	चितवन शाखा फोन नं.: ०५६-५३१८८९/५२
४६.	श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३७५६२ फ्याक्स नं.: ०१-४४३७४६५	विशाल अग्रवाल ९८५११९१९२ डिल्लिराम उप्रेती ९८५१२३१२४०	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४२३२२, ५४२४५४
४७.	सेवा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५६६४२ फ्याक्स नं.: ०१-४२५६६४४	विनय भक्त श्रेष्ठ ९८५१०५३३७९	हेटौडा शाखा फोन नं.: ०५७-५२४४५४, ५२४५५४
४८.	सुन्धारा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	सुन्धारा, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२१२२१५ फ्याक्स नं.: ०१-४२६३५८३	फदिन्द्र ढकाल ९८५१०६७५२२ दिपक चौलागाईं ९८५११९४९३३	लमजुङ शाखा फोन नं.: ०६६-५२०७०२
४९.	नासा सेक्युरिटीज कम्पनी लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४०३८४ फ्याक्स नं.: ०१-४४४०३८५	मदन पौड्याल ९८४१५११२७१	विरगंज शाखा फोन नं.: ०५१-५३३४३४० जनकपुर शाखा फोन नं.: ९८६५१२०१३० (राजु यादव)
५०	दिब्या सेक्युरिटीज एण्ड स्टक हाउस प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२१४८८ फ्याक्स नं.: ०१-४४२२३१३	राम प्रसाद आचार्य ९८५११०३३७१	बागलुङ शाखा फोन नं.: ०६८-५२१९५७

अनुसूची-१४ निक्षेप सदस्य				
क्र.सं.	निक्षेप सदस्यको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६८६६४	dp.civil@civiltcapital.com.np; civilrta@gmail.com
२	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	पुल्चोक, काठमाडौं	०१-५५५१३६३	isha.shrestha@laxmicapital.com.np;
३	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४११६०४	nabilinvest@nabilbank.com
४	एनएमबि क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४३७९९७	shreejesh.ghimire@nmbcl.com.np;
५	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४००५०८०	amita@niblcapital.com; alisha@niblcapital.com;
६	त्रिशुल सेक्युरिटीज एण्ड इन्भेष्टमेन्ट लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४०७०९	trishaktisecurities@gmail.com;
७	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४४३३७७	prativa.bhusal@ebl.com.np
८	बैंक अफ काठमाण्डु लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४१४५४१	archana.shrestha@boklumbini.com.np;
९	सनराईज क्यापिटल लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४३९६७६	khatri_dharma@live.com
१०	ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	जमल, काठमाडौं	०१-४४२२४६०	dpinfo@globalimecapital.com
११	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२५७७६७	pallavi@siddharthacapital.com;
१२	प्रभु क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२२९३९	sabitagmbl@growmoremerchant.com;
१३	सेक्यूर्ड सेक्युरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८१९५	nabaraj_sun@yahoo.com; email2santoshm@gmail.com;
१४	जनता बैंक लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८६१००	ssd@janatabank.com.np;
१५	त्रिशक्ति सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४२३२१३२	trishaktisecurities@gmail.com;
१६	दिपशिखा धितोपत्र कारोवार कं.प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४१०२५३४	jsuman800@gmail.com; sbaral.pokhara@gmail.com;
१७	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६९०६७	archana.mulepaty@gmail.com;
१८	नेपाल स्टक हाउस प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४२६५८८८	nshplktm@gmail.com;
१९	भिबोर क्यापिटल लि.	कृष्ण गल्ली, ललितपुर	०१-५५५४७९३	info@viborcapital.com;
२०	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४२३३५९६	dp.aryatara57@gmail.com
२१	अनलाईन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८३०२	onlinesecurities49@gmail.com;
२२	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६८६४०	shekharilameli@gmail.com; displtd33@gmail.com;
२३	एनआईसि एसिया बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-५११११७९	yunesh.puri@nicasiabank.com; amit.shrestha@nicasiabank.com;
२४	साउथ एशियन बुल्स प्रा.लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	०१-४२७४०२०	homealone1432@gmail.com; sabullsp@gmail.com;
२५	सेवा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२५६६४२	sewasecurities@gmail.com;
२६	श्रीकृष्ण सेक्युरिटीज लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४४१२२५	clu47shres@gmail.com; skslkathmandu@gmail.com;
२७	अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा.लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४२४४०६	rijatuladhar@gmail.com; agrawalsecurities1@gmail.com;
२८	इम्पेरियल सेक्युरिटीज कं. प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४२३१००४	45.imperial@gmail.com;
२९	प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८०९२	primo.securities@gmail.com;
३०	लिनच स्टक मार्केट लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४४६९३६७	linchstockmarket@gmail.com;
३१	एशियन सेक्युरिटीज प्रा.लि.	बागबजार, काठमाडौं	०१-४२४०६०९	asian_securities26@hotmail.com;
३२	मार्केट सेक्युरिटीज एण्ड एक्सचेञ्ज प्रा.लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	०१-४२४८९७३	shrestha.sjn@gmail.com; mkt.ssecurities@gmail.com; mkt.securities.dp@gmail.com;

३३	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२३२५००	tanka.niroula@prabhubank.com;
३४	क्रिष्टल कंचनजंघा सेक्युरिटीज प्रा.लि.	न्यूप्लाजा, काठमाडौं	०१-४०११०७२	crystalkanchanjungha@gmail.com;
३५	सुमेरु सेक्युरिटीज प्रा.लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४४४७४०	sumeru.securities@gmail.com;
३६	कोहिनुर ईन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४४२८५७	kohinoorinvest@gmail.com; kohinoorinvest@gmail.com;
३७	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ कम्पनी प्रा.लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	०१-४२२३४६६	bhrikutistockbroking@gmail.com;
३८	नेपाल बङ्गलादेश बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३७८०	nbbelho@nbb.co.np;
३९	सिप्ला सेक्युरिटीज प्रा.लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	०१-४२५५७८२	sipla20@gmail.com;
४०	क्रियटिभ सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८२०३	creativesec2011@gmail.com;
४१	भिजन सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४३८६२१	visionsecurities@hotmail.com;
४२	आशुतोष सेक्युरिटीज प्रा.लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	०१-४२२०२७६	brokerage_8ash@yahoo.com;
४३	कृति क्यापिटल एण्ड ईन्भेष्टमेन्ट्स लि.	सुन्धारा, काठमाडौं	०१-४२७६७८६	karuna.t@kriticapital.com.np;
४४	सनी सेक्युरिटीज कं. लि.	जमल, काठमाडौं	०१-४१६६००५	sani.securities@gmail.com;
४५	एबिसि सेक्युरिटीज प्रा.लि.	इन्द्रचोक, काठमाडौं	०१-४२३०७८७	abcsecurities17@gmail.com
४६	श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा.लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४४३७४६५	damodarniraula@gmail.com; info@srihari.com.np;
४७	अक्सफोर्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	कालिमाटी, काठमाडौं	०१-४२७३८५०	broker_51@yahoo.com
४८	डाइनामिक मनी मेनेजर्स सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४१४५२२	dynamicmoney2006@gmail.com; nbnpd14@gmail.com;
४९	दिव्या सेक्युरिटीज एण्ड स्टक हाउस प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४२१४८८	deevya59@gmail.com; bairagikan60@gmail.com;
५०	प्रिमियर सेक्युरिटीज कं.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४२३१३३९	premiersecurities@hotmail.com;
५१	सेञ्चुरी कर्मासियल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४५०६२	accounts@centurybank.com.np;
५२	कुमारी बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४१५१७३	info@kumaribank.com; Narendra.Chhatkuli@kumaribank.com;
५३	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर	०१-४४८४२२६	archana.pradhan@gmbf.com.np; gmbf@wlink.com.np;
५४	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	०१-४२२४१७९	info@mahalaxmi.com.np;
५५	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मासियल बैंक लि.	बागबजार, काठमाडौं	०१-४२४६९९१	kapil.gyawali@nccbank.com.np;
५६	नेपाल बैंक लि.	धर्मपथ, काठमाडौं	०१-४२२११८५	kbo@nbl.com.np;

५७	नासा सेक्युरिटीज कम्पनी लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४४०३८४	naasa@naasasecurities.com.np;
५८	कैलाश विकास बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४३०३४	info@kailashbank.com;
५९	माछापुच्छे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४२८५५६	binaya.regmi@mbl.com.np; machbank@mbl.com.np;
६०	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४३५६७१	info@nsbl.com.np;
६१	नेपाल डिपि हाउस लि. (दश वटा धितो पत्र दलाल व्यवसायीद्वारा संयुक्त रूपमा स्थापित ।)	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१०१५९३	dpandclearinghouse123@gmail.com;
६२	सानिमा बैंक लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४२८९७९	manojjoshi-sc@sanimabank.com;
६३	नेशनल मर्चेन्ट बैंकर लि.	पेप्सीकोला, काठमाडौं	०१-४४३०७४६	info@nmb.com.np;
६४	प्रोभिडेन्ट मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	बालकुमारी, काठमाडौं	०१-४२१५१०१	providentmbl@gmail.com;
६५	आरबिबि मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	टेकु, काठमाडौं	०१-४२४३२६५	rbbmbl@rbbmbl.com.np;
६६	प्राईम कमर्शियल बैंक लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४२३४३२	info@pcbl.com.np;
६७	युनाईटेड फाईनान्स लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२४१६४८	info@ufl.com.np;
६८	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	०१-४२५१५३७	asba@adbl.gov.np
६९	आइ.सि.एफ.सि. फाइनान्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं	०१-४४२५२९२	info@icfcbank.com
७०	वेल्थ म्यानेजमेन्ट एण्ड मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	मैतिदेवी, काठमाडौं	०१-४४१८६६४	wmbltd@gmail.com
७१	के.सी.एल. अस्ट्र्यूट क्यापिटल लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४२९१४९	info@astute.com.np
७२	मेगा क्यापिटल मार्केट्स लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२६२७७५	megacapitalmarketsltd@gmail.com
७३	सुन्धारा सेक्युरिटीज लि.	सुन्धारा, काठमाडौं	०१-४२१२२१५	
७४	हिमालयन क्यापिटल लि.,	ठमेल, काठमाडौं ।	०१-४२५८३४५	info@himalayancapital.com
७५	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४१६८६०५	
७६	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	०१-४४२१८६१	info@shangrilabank.com

अनुसूची-१५ आस्वा सदस्य

क्र.सं.	आस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	सेञ्चुरी कमर्शियल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४५०६२	welcome@centurybank.com.np
२	सन्राइज बैंक लि.	गैरीघारा, काठमाडौं	०१-४००४५६०	info@sunrisebank.com.np
३	कैलाश विकास बैंक लि.	न्युप्लाजा, काठमाडौं	०१-४४४३०३४	info@kailashbank.com
४	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४४२७८४२	info@ctznbank.com
५	लक्ष्मी बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४४४६८४	info@laxmibank.com
६	सानिमा बैंक लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४२८९७७	sanima@sanimabank.com
७	सिद्धार्थ बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४४२९९९	sbl@siddharthabank.com
८	एनआईसी एसिया बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-५११११७७	manoj.ghimire@nicasiabank.com,
९	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३७८०	nbbho@nbb.com.np
१०	ओम डेभलपमेन्ट बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०६१-५२९५०५	info@ombank.com.np
११	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२२८२२९	info@nibl.com.np

१२	एनएमबि बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२४६९६०	call@nmb.com.np
१३	मेगा बैंक नेपाल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४९६९२५०	customercare@megabank.com.np
१४	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-४२६८७९९	info@mahalaxmi.com.np
१५	ग्लोबल आईएमई बैंक लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं	०१-४२२६२४७	info@gibl.com.np
१६	बैंक अफ काठमाण्डू लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४९४५४९	info@bok.com.np
१७	प्राइम कर्मासियल बैंक लि.	न्युरोड, काठमाडौं	०१-४४२३४३२	info@pcbl.com.np
१८	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मास बैंक लि.	बागबजार, काठमाडौं	०१-४२४६९९९	mainbranch@nccbank.com.np
१९	सिभिल बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४९६९०४०	info@civilbank.com.np
२०	नबिल बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२२९७९८	info@nabilbank.com
२१	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४७८८५००	info@prabhubank.com
२२	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४९३५२५	info@lumbinibikasbank.com
२३	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	०१-४२५२३५९	info@adbl.gov.np
२४	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०१-४९६८६८३	info@muktinathbank.com.np
२५	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	०१-४४३५६९३	corporate@nsbl.com.np
२६	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८९८००	Clientcarecentre.Nepal@sc.com
२७	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	०१-४४२९८६९	info@shangrilabank.com
२८	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४४३३७७	eb@mos.com.np
२९	हिमालयन बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२२७७४९	mrigendra.pradhan@himalayanbank.com
३०	आइ.सि.एफ.सि. फाइनान्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं	०१-४४२५२९२	santosh@icfcbank.com
३१	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ एण्ड फाइनान्स	पुल्चोक, ललितपुर	०१-५५३७४०७	archana.pradhan@gmbf.com.np; gmbf@wlink.com.np
३२	गुडविल फाइनान्स लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	०१-४४४४०३९	goodwill@finance.wlink.com.np
३३	सेन्ट्रल फईनान्स लि.	कुपन्डोल, ललितपुर	०१-५५५२९२६	central@ntc.net.np
३४	मञ्जुश्री फाईनान्स लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८२५९७	info@manjushreefinance.com.np
३५	गरिमा विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०१-४४४५४२४	info@garimabank.com.np
३६	यूनाईटेड फाईनान्स लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२४९६४८	info@ufl.com.np
३७	जनता बैंक नेपाल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४९०९६३४	info@janatabank.com.np
३८	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लि.	सिंहदरवार, काठमाडौं	०१-४२५२५९५	rbb.info@rbb.com.np
३९	नेपाल बैंक लि.	न्युरोड, काठमाडौं	०१-४२४७९९९	nblshareunit@nbl.com.np, info@nepalbank.com.np
४०	कुमारी बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२३२९९२	info@kumaribank.com
४१	सिन्धु विकास बैंक लि.	बनेपा, काभ्रे	०१९-४८९२४५	info@sindhubank.com.np
४२	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वितार्मोड, भ्र्पा	०२३-५४३७९४	info@edb.com.np
४३	कञ्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर	०९९-५२०२६५	info@kanchanbank.com.np; account@kanchanbank.com.np

४४	माछापुच्छे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४२८५५६	machbank@mbi.com.np
४५	कामना विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०१-४४४०११५	info@kamanasewabank.com
४६	श्री इन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनान्स कं. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४२२०३८	info@shreefinance.com.np
४७	शाइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	०७१-५५१५००	
४८	पोखरा फाइनान्स लि.	पोखरा, कास्की	०६१-५३११४५	
४९	रिलायन्स फाइनान्स लि.	प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौं	०१-४२२३११७	
५०	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	विराटनगर, मोरङ	०२१-५२८१३५	
५१	गोर्खाज फाइनान्स लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४३७४०१	
५२	गण्डकी (साविक फेवा) विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०६१-५२८००१	
५३	ज्योती विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६८६०५	
५४	नेपाल कम्युनिटी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	०७१-५४१८१७	
५५	देवः विकास बैंक लि.	लालदरवार, काठमाडौं	०१-४२५६७१७	info@devabank.com.np
५६	सिर्जना फाइनान्स लि.	विराटनगर, मोरङ	०२१-५२५९५३	
५७	तिनाउ विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	०७१-५४५५७६	
५८	पूर्णमा विकास बैंक लि.	भैरहवा, रुपन्देही	०७१-५२०८५६	
५९	प्रोग्रेसिभ फाइनान्स लिमिटेड	न्यूरोड, काठमाण्डौ	०१-४२४६४०२	info@pfltd.com.np

***

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा

सुपरिवेक्षण तथा अनुसन्धान विभाग

पो.व. नं. १०३१, खुमलटार, ललितपुर

फोन: ०१-५५४१०५७, ५५५११६२, ५५४४०७७, ५५५०५११

फ्याक्स: ०१-५५४१०५८ टोल फ्रि नं. १६६०-०१-४४४३३

बसाईट: www.sebon.gov.np ईमेल ठेगाना: support@sebon.gov.np